

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCOUTENEC

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva ulica št. 6.

Vprašanje naše in našega časa

poročilo našega prosvetnega ministra in smo zlasti podčrtali njegovo izjavo, da je treba našo državno šolo in vzgojo postaviti na sodobne temelje. Minister Čiriš je pokazal na versko in moralno tradicijo jugoslovanstva, ki mora nositi duhovno stavbo našega šolstva in prekvašati vse pouk in vzgojo kot poglavitni oblikovalec mladega človeka. Stiska in zmeda sodobnega človeštva čedalje bolj nujno terja preobrazbo naše šole v tej smeri, ki bi jo morda najbolj posrečeno označili kot humanizem v duhu našega naroda, kot nacionalni humanizem.

Krščanska vera je bodisi na zapadu bodisi na vzhodu izoblikovala pravo humanistično kulturo v srečni sintezi stare grške in rimske omike s poglavitno etiko v Kristusu prerojenega človeka. Jugoslovani smo to omiko na temelju naše lastne narodne nravi sprejeli istočasno ko vsi ostali narodi v Evropi in neoprtnganem in najbližjem etiku, eni z Rimom, drugi z Bizancem, tako da se ne more nihče ponašati, da bi v tem oziru bil pred nami ali celo nad nami. Nesrečne zgodovinske prilike, naši notranji razdori in naša izpostavljenost na meji Evrope in Azije so bile krive, da se nismo mogli politično uveljaviti tako ko narodi zapada in razvijati zunanega sijaja ter moči, zato pa je krščanska omika tem bolj preniknila našo dušo in se ni izrodila v svoje nasprotje, kakor med velikimi narodi zapada, ki so iz renesanse in reformacije pa kapitalizma preko revolucije in socializma od stoletja do stoletja drveli in drve v popoln somrak novega poganstva. Toda čim tesneje nas moderni čas veže z vsemi narodi sveta in nas vleče v območje raznih svojih ideologij, tem bolj je potrebno, da ohranimo svojega narodnega duha, ki je rasel v ozračju pravega krščanskega humanizma in se more le v njem ohraniti.

Menda ni treba na dolgo in široko razlagati, kaj danes pomenita za vse omikani svet humanističen duh in vzgoja, ko se zanikujejo vse njegove podlage, na katerih je stonelo in še stoni omikano človeško občestvo. Humanizem nas uči, da so vsi narodi kljub plemenskim, stanovskim in verskim ter npravnim razlikam človečanska enota, da so osnovne vrednote našega duhovnega in npravnega življenja absolutne, da za vse veljajo enako in da so neodvisne od krvi, prostora in časa, da ima vse človeštvo en sam npravnstveni zakon in da so naše pravice in dolžnosti, naj se nanašajo na poseameznika ali na razna občestva, določene edino le po tem zakonu, ki veže vsakega in vse za vse čase. Krščanska vera pa to našo življenje, ki se ravna po resnici, se mora izdejsitvovati v dobroti ter uživa v lepoti, utemeljuje v svojem izvoru in smotru in Stvarniku, ga povzdiguje in posvečuje v čim višjo popolnost kot nikoli dokončano nalogo, ki nas preko vseh zmot in napak ter živalskih nagonov vedno zopet usmerja navzgor, v duhovni napredek, ki premaguje nižjega človeka in mu kaže vedno širša območja in vidike ter poglavlje našo težnjo po idealih, ki jih še nismo dosegli. Krščanski humanizem nas obvaruje pred tem, da bi zopet zdrknili navzdol, da bi se udajali plemenskemu, razrednemu ali sektantekemu sovraštvu, da bi pozabili na svojo skupnost z drugimi in bi stremeli za nadvlado, nasiljem in zasužnjenjem bližnjih, s katerimi nam Bog veli živeti v soglasju in plodovitem sodelovanju, da bi se vse osobitosti narodov in njihovih kultur po lepih besedah pokojnega poglavarja katoliške Cerkve zložile v eno samo simfonijo. Ali ni to potreba z vso dušo naglašati posebno danes, ko namesto simfonije okoli nas besni vihar najhujšega nesoglasja, brezobzirne borbe drug drugega izključujočih mnenj, interesov in teženj, radikalne ločitve narodov v sovražne tabore, ki nočejo priznati nobenih človečanskih vezi med seboj?

Mladino moramo zopet vesti nazaj k studencu, iz katerega more edino potolažiti svojo naravno željo po resnici, svojo željo po vzajemnosti z drugimi, po velikih etičnih dejanjih in poštenih delih vsakdanjega truda, svoje stremeljenje, da bi lastni narod bil močan pa npravnstveno zdrav in svoboden v krogu svobodnih narodov, zvezanih med seboj po spoštovanju vrednot, ki so vsakemu svojske. Ta studenec je bil, je in ostane krščanski humanizem, ki je izoblikoval naš narod po njemu samemu lastnih silah in zmnožnostih — takó se humanizem in široki duhovni razgled, ki ga le on daje človeku, organično epaja z narodnim duhom, ki narod ohranja, brani in krepi v njegovih npravnih življenjskih podlagah. In le krščanski humanizem more ohraniti pravilni odnos med kulturo samosvoje svobodne osebnosti in potrebami občestva, ki zahteva avtoritete in disciplino — svobodno službo in pametno podreditve, kakor je dejal že Apostol, ne pa suženjsko pokoritev osebnim ali brezosebnim malikom.

Le tak humanizem v skladu z našim narodnim čustvovanjem in tradicijo more privzgojiti naši mladini samostojnost, jo urediti v logičnem razmišljanju, ostriti duha za zdravo kritiko in ohraniti prvenstvo duha nad nagoni, zagotoviti vladno razuma nad čustvi in spraviti v soglasje svobodoljubje osebe, brez katerega ni napredka, z zahtevami narodnega in človečanskega občestva, da ne razpade v brezvladju. Vsak korak stran od tega vzgojnega ideala, naj bo izpočetka še tako majhen, vede končno v brezdnost. To dokazuje naš čas s strahotno jasnostjo, tako da je vsaka beseda odveč.

Lebe besede, bo marsikdo rekel. Gotovo, treba je volje, da se uresniči v naši osebni miselnosti in v našem narodnem življenju in udeležovanju. Treba je, da smo si v tem vsi edini in da nas usodno dogajanje okoli nas vzpodbudi, da ne obrnemo samo vzgoje naše mladine v smer univerzalizma humanistične kulture in krščanskega narodnega tradicionalizma, marveč da skušamo to

„Močna in neodvisna Jugoslavija - steber evropske trdnosti“

Uradno glasilo nemške vlade ostro zavrača vse vesti, da ima Nemčija kakšne namene proti Jugoslaviji, Romuniji in Bolgariji

Berlin, 20. marca. AA. DNB: Nemška diplomatska in politična korespondenca danes ostro polemizira proti borbi, naperjeni zoper Nemčijo, in proti poskusom raznih tujih krogov, ki hočejo prepričati svet, da ima Nemčija neke namere proti Romuniji in Jugoslaviji.

Korespondenca se bavi v prvi vrsti z obtožbami, izvirajočimi iz francoskih krogov, in podčrtava, da so francoski generali govorili o tem, da pripravljajo Nemčija napad na Svico in Holandsko. Prav tako se je iz istih krogov razširila vest, da pripravljajo Nemčija napad na Belgijo, kar je tudi laž. Vse vesti o tem, da pripravljajo Nemčija napad na Belgijo, so brez vsake podlage. Vse to so prostaška poročila, ki so se še pomnožila v zvezi z najnovejšimi dogodki. Ker je češki narod doživel mnogostevilna razočaranja i pri lastnih državnih in v tujini, je zdaj našel pot, ki ustreza njegovemu naravnemu zgodovinskemu razvoju in njegovemu delovnemu in življenjskemu prostoru. Zdi se, da so ti dogodki razburili tuje kroge in da bi hoteli izgubo tega svojega zaveznika izravnati z novo kampanjo.

Obrekovalci se vesele, da se jim bo posrečilo

razburiti razne države proti Nemčiji, neupoštevajoč, da bi takšen nastop mogel zbuditi težke posledice v teh državah, zlasti v državah na jugozahodu Evrope. Tujina računa s tem, da bi se mogle pripetiti hude zmede in sama dela na to, da širi obrekovanje proti Nemčiji, obrekovanje, ki bi moglo spraviti omenjene države do tega, da zavzamejo stališče proti Nemčiji.

Čeprav sta n. pr. Romunija in Nemčija zanimali razne nesmiselne vesti, trdijo na Angleškem še zmerom, da je Nemčija poslala ultimatum Romuniji, ultimatum, ki naj bi Romunijo gospodarsko popolnoma podredil Nemčiji. V nasprotju s tem, je pa resnica, da gre samo za pogajanja za sklenitev gospodarskega sporazuma, koristnega za obe državi.

Prav tako poskušajo takšne intrige tudi v Belgradu. Toda baš Nemčija misli, da je močna in neodvisna Jugoslavija, ki bo živela pod režimom, ki si ga sama želi, po eni strani nacionalna nujnost, po drugi strani pa

steber evropske stabilnosti. Navedene intrige v Belgradu streme za tem, da pripišejo Nemčiji namen, da razširi separatistične tendence v nasprotju z vsemi načeli politike nemškega rajha.

Havas gre celo še dalje in govori o velikem vzemirjenju, ki se pojavlja v Sofiji. Iz tega se vidi, da je namen poročil te agencije samo to, da povzroča vznemirjenje. Ta neumna laž je morala iti v svet zlasti za to, da se spravi javnost v tujini na krivo pot in da vpliva na politične kroge na Bolgarskem.

Zahodne velesile prav tako trde, da se Nemčija ni držala monakoveškega dogovora in da je vsa krivda na nemški strani. Če točno proučimo preteklost, bomo videli, da so takoj po podpisu monakovskih dokumentov, nastopile druge stranke, tako da se je videlo, da mislijo svoj čas in v svoje namene izrabiti monakovski dogovor. To se je posebno pokazalo pri uresničenju pravice do samoodločbe sudetskih Nemcev. Prav v istem trenutku se je začela v zahodnih državah mašinerija oboroževanja, naperjena proti Nemčiji.

Posveti med velesilami

Anglija, Francija, Amerika in Rusija ne priznavajo nove ureditve v Srednji Evropi

Od nedelje do danes se je mednarodni politični položaj v zvezi z zadnjimi dogodki na češko-slovaškem ozemlju hitro razvil v razne smeri. Iz zasedenega ozemlja »protektorata Češke in Moravske«, iz Karpatske Ukrajine ter zaščitene Slovaške ni bilo mnogo novih vesti. Zato pa postaja odmev, ki ga je razkosanje češko-slovaške države napravilo pri velesilah Evrope in Amerike, tem močnejši.

Nedelja je bila skrajno živahna v Londonu, kjer so bili ves dan posveti med ministri in kjer so diplomati prihajali in odhajali v predsedništvo vlade. Prav tako živahno je bilo v Parizu in v Washingtonu, kjer je sledil posvet za posvetom.

Angleški in francoski poslanik v Berlinu sta bila poklicana domov, da poročata svojima vladama. Nemčija je odpoklicala svojega poslanika iz Londona.

Na oznanilo nemške vlade, da je Nemčija prevzela češko-slovaško državo, sta Francija in Anglija napravili v Berlinu pri nemški vladi korak, kjer pravita, da novega stanja ne priznata. Francoska vlada je to še posebej pismeno sporočila. Angleška vlada bo storila isto. Odgovor iz Moskve je odklonilen. Tudi Zedinjene države Severne Amerike bodo odgovorile, da spremembe meja v srednji Evropi ne priznajo.

Angleška vlada pripravlja obsežne ukrepe za pospešitev pripravljenosti. Govorijo, da bo povabila vse enakomisleče države na posebno konferenco, kjer se bodo pomenili glede nadaljnjih ukrepov proti obstoječim nevarnostim. Francoski parlament je dal vladi obsežna pooblastila, da sme podzvzeti vse, kar misli, da je potrebno za varnost domovine. Ameriška vlada pa bo spremenila svoj zakon o nevtralnosti, tako da bo imel Roosevelt popolno svobodo o odločanju, če bi postalo potrebno.

V Berlinu so v nedeljo z veliko slovesnostjo sprejeli Hitlerja, ko se je vračal iz Češke. Na kolodvoru ga je nagovoril maršal Göring, ki mu je v imenu Nemčije prisegel, »da bodo Nemci to, kar je vodja dosegel, ohranili, naj pride, kar hoče«.

Protest Francije v Berlinu

Nove Daladierove izjave - Prvi vojaški, gospodarski in socialni ukrepi

Pariz, 19. marca. AA. Havas: Teket pisma, ki ga je predal v imenu francoske vlade veleposlanik v Berlinu Coulondre nemškemu državnemu podtajniku za zunanje zadeve Weizsäckerju, se glasi:

»S pismom z dne 15. marca 1939 je nemški veleposlanik sporočil po naročilu svoje vlade ministrstvu za zunanje zadeve francoske republike, da je med Führerjem in zunanjim ministrom češkoslovaške republike bil sklenjen sporazum o protektoratu. V istem pismu je bilo povedano, da so nemške čete ob šestih zjutraj prekorale češko-slovaško mejo, ter da so podzvzeti potrebni ukrepi, da se onemogoči vsak odpor in prepreči prelivanje krvi, da bi se mirno izvršila okupacija in pacifikacija češkoslovaškega ozemlja. V zvezi s tem je francoskemu veleposlaniku čast, dostaviti nemškemu zunanjemu ministru formalno protestno noto, o čemer je obveščen tudi veleposlanik grof Velczek. Vlada francoske republike smatra činjenico, da je nemška vlada svojo akcijo naperila proti češkoslovaški, kot flagrantno kršitev duha in besede sporazumov, podpisanih v Monakovem 29. septembra 1938. Okoliščine, pod katerimi je upraviteljem češkoslovaške republike vsiljen sporazum z dne 15. marca, ne upravičuje v očeh vlade francoske republike stanje dajatev, registriranih s tem sporazumom. Francoskemu veleposlaniku je čast obvestiti nemškega zunanjega ministra, da vlada francoske republike ne more pod temi po-

goji priznati legitimnost okupacije češkoslovaškega ozemlja, ki jo je izvršila Nemčija.«

Daladierove izjave

Pariz, 19. marca. AA. V svojem govoru na pripombe poslancu Bonnetta je dejal predsednik vlade Daladier, da zdaj ni čas razpravljati o prošlosti. Francija je obveščena o svečanem in odločnem protestu Anglije, kakor tudi o tem, da se gotovo dejstvo ne prizna, zakaj torej o tem še zgubljati besed. Predsednik vlade je naglasil nato pomen stališča in sklepov voditeljev Velike Britanije. V teh sklepih se izraža odločnost, da se s

Francijo brani ideal, ki veže obe veliki demokraciji. Dalje je naglasil Daladier, da nikdar ne bo pristal na pogoje, ki bi jih diktiral en človek ali ena politična stranka.

Parlament je s 321 proti 264 glasovom sprejel zakon o neomejenih pooblastilih vladi. Po objavi izida glasovanja je socialist Castagnès predlagal spremembo besedila 1. člena zakonskega predloga. Vlada je vezala zaupnico za nespremenjeno besedilo zakona. To je bilo nato s 328 proti 254 glasovom odbito.

Sestanek finančnega odbora senata je trajal nekaj manj kot eno uro. Sestanku sta prisostvovala predsednik vlade Daladier ter finančni minister Paul Reynaud. Govoril je samo Daladier, ki je v svojem govoru dejal, da mora vlada imeti možnost, da takoj podvzame vse ukrepe vojaške, gospodarske in finančne prirode, ki bi bili potrebni za obrambo mej. (Nadaljevanje na 2. strani)

„Italija nima nobenih namenov v Albaniji“

pravi »Lavoro fascista«

Rim, 19. marca. AA. Vsi smočnji rimski listi ter večji listi v Italiji prinašajo poročilo, da ni govora o kakem italijanskem nastupu v Albaniji. Poleg tega zanikanja prinaša »Lavoro Fascista« posebno razlago pod naslovom: »Lažne vesti v inozemstvu«. V tem članku trdi, da je popolni mir na Jadranu osnova Mussolinijeve politike. Mussolini je ustalil odnošaje na vzhodni meji. Ta njegova politika ne more biti v skladu z nobenimi lažnimi vestmi, ki se širijo po inozemstvu, jedro te politike se ne nahaja na Jadranu.

„Odnosaži med Italijo in Jugoslavijo neomažani“

piše »Relazioni Internazionali«

Najvažnejši italijanski politični časopis »Relazioni Internazionali« objavlja govor, ki ga je dal o zunanji politiki pred narodno skupščino jugoslovanski zunanji minister dr. Cincar-Marković. List dodaja k članku pod naslovom »Italija in Jugoslavija« poseben komentar, v katerem se naglašja, da se odnošaji med Italijo in Jugoslavijo niso spremenili ter da stojijo na solidni osnovi, ki jih nobeni dogodki ne morejo omajati. Govor zunanjega ministra Cincar-Markovića dokazuje, da Jugoslavija ni spremenila svoje politike prijateljstva, napram italijanskemu narodu. To dokazuje tudi deklaracija predsednika vlade Cvetkovića.

Knez-nemastnik Pavle in kneginja Olga na razstavi francoske umetnosti v Belgradu.

Politični zapiski

Krvice naj se popravijo!

Pretekli teden je »Jutro« prineslo poročilo, da je bil dr. Kramer v Beogradu, kjer je pri predsedniku vlade posredoval, naj se popravijo krvice, ki so se baje njegovim somišljenikom zgodile pri zadnjih volitvah. Sicer nam ni znano, kakšne krvice naj bi bili Kramerjevi somišljeniki utrpeli pri zadnjih volitvah, vendar smo mnenja, naj se krvice popravijo, če so se komu res zgodile. Pri tej priliki pa omenjamo še tole: Ko so se pod režim, v katerih so gg. dr. Kramer in njegovi somišljeniki delali volitve na Slovenskem, delale velikanske krvice vsem slovenskim ljudem, tedaj je dr. Kramer molčal in molčala so njegova glasila. Oglasili so se ti listi le takrat, kadar je bilo tedanje režimsko oblast klicati zoper nasprotnike. Tako je bilo na stotine slovenskih ljudi vrženih iz služb. Nekaterim tiste krvice še do danes niso docela popravljene, ker so izgubili leta. Zato zahtevamo, naj se tudi tiste krvice popravijo, katere je storil bivši režim, ki je zanj odgovoren tudi g. dr. Kramer in njegova stranka!

Izjava o hrvatski politiki

»Hrvatski Dnevnik« od 20. t. m. je na prvi strani prinesel naslednje debelo tiskano sporočilo: »Po katerem potu pojdete Hrvati. — Politika v skladu s končnimi cilji in trajnimi interesi hrvatskega naroda.

Vse brezlične postaje razlagajoč zadnje dogodke se pečajo tudi a položajem hrvatskega naroda. Prinašajo najrazličnejše, včasih kar protislovne glasove o odločitvi predsednika dr. Mačka. Ni nam mogoče navesti vseh teh glasov, moremo pa reči, da so nekateri glasovi tako fantastični in nesmiselni, da jim ne bo nasledel nihče, ki pozna cilje hrvatske narodne borbe. Vodstvo hrvatske politike je v čvrstih in zanesljivih rokah ter ni dvoma, da odgovorni čini hrvatske politike niso ničesar ukrenili niti ne bodo ukrenili, kar bi ne bilo združljivo s hrvatskimi cilji, kakor tudi niso ničesar opustili niti ne bodo opustili, kar zahtevajo trajni hrvatski narodni interesi. Zato naj bo hrvatska javnost docela mirna. O vsem, kar bo treba, bo pravočasno obveščena, kakor je bila tudi doslej. Zaradi tega ne bo nasleda niti raznim prepričevanjem, zlasti ne tistim, ki se razširjajo še petal in ki imajo napravili zmedo v hrvatskih vrstah.

»Srbski narod bo vedno prvi med enakimi«

Zagrebaški »Obzor« v političnem pregledu pretresa naš notranji položaj ter med drugim pravi: »Hrvatsko politično vodstvo je pokazalo pot, po katerem je mogoče priti do rešitve perečih političnih vprašanj. Hrvatski narod zahteva, kar pripada staremu zgodovinskemu narodu in noče nadvlade nad katero koli narodnostno skupino v državi... Noben objektivni človek nam ne more zanikati pravice, da smo postavili svoje zahteve ter da smo se postavili na stališče, da je izvršitev teh zahtev pogoj za rešitev naših notranjih političnih vprašanj. Samo narodno življenje nalaga političnim zastopnikom hrvatskega naroda, da so postavili te zahteve. In če bi se odnosi med Hrvati, Srbi in Slovenci ne rešili na tej podlagi, bi bila to le na pol rešitev, ki bi izzvala nove pretrese, mnogo težje kakor so bili dosedanj... Če pa je to v interesu te države, je samo po sebi tudi v dobro umevanem interesu srbskega naroda. Zakaj, najsi se razmere med Hrvati, Srbi in Slovenci v tej državni skupnosti uredi tako ali drugače, srbski narod bo vedno primus inter pares — prvi med enakimi. To uvidevajo vsi politični ljudje bodisi na hrvatski, bodisi na srbski ali slovenski strani. Tak položaj torej narekuje odgovornim srbskim političnim krogom, da v svojem interesu pospešijo pravilno ureditev odnosov med hrvatskim narodom, srbskim narodom in slovenskim narodom.

Zanimiv članek o angleški politiki

»Hrvatski Dnevnik« je v nedeljo, 19. t. m. na uvodnem mestu prinesel zanimiv članek, ki govori sicer o angleški politiki, ki pa je zaradi misli, katere naglašja, prav zanimiv. Med drugim pravi: »Angleška politika je: iz nasprotnika napraviti prijatelja, a v potrebi tudi zaveznika. Čeprav je Anglež močan, se nikdar nima za premočnega. V tem pogledu se močno razlikuje od malih narodov. In med tem ko se drugim lahko zgodi, da vse izgube, bo ona vedno varovala svojo svobodo in svoje blagostanje brez strahu, da bi nekoč opevala epopejo o svoji katastrofi. Zato je Anglež učiteljica: bistri ljudje se od nje lahko mnogo nauče. Tudi ona ni nezmotljiva. Njena sila pa je prav v tem, da prizna svoje napake in ker si pravočasno prizadeva odstraniti slabe posledice... Anglež ni ne da na srečo, ker ve, da sreča goljufa. On želi sam ostati gospodar svoje usode. To pa je mogoče samo a pomočjo pameti, zlasti daundanes, ko je treba biti nagel, gibčen in pameten. Politika se vodi le a pametjo. Pameti pa ni, kjer ni sposobnosti izkoristiti vse razmere in vse psihološke momente. Politika namreč ni zgolj logika. Morda je še bolj psihologija. Skrivnost uspehov je v pravočasnem izkoriščanju razmer in razpoloženja. Zamuda nekaj dni je večkrat usodna. Naglica sicer ni prida, vendar ne sme biti oklevanja, če je nevarnost, da se takrat prilika ne bo kmalu ponovila ali pa da bodo nastopile take razmere, ki bi zahtevale take žrtve, brez katerih bi sicer lahko šlo. Gorje tistim, ki tega ne razumejo, še bolj gorje tistim, ki se po tem ne ravna. Obsojeni so na pogubo. Perditiio tua ex te, Israele!

»Kdo vse naj bi sprejel rešitev hrvatskega vprašanja«

Pod tem naslovom je »Hrvatski Dnevnik« odgovoril v nedeljo mariborski socialistični politiki, ki je pretekli teden v svojem članku pisala med drugim tudi tole: »Jugoslovansko ljudstvo, zlasti pa delavstvo, je psihološko pripravljeno na sporazum, želi le, da v tem sporazumu ostanje neokrnjene kulturne in politične svobode državljanov, kar sigurno ne ovira rešitve hrvatskega vprašanja. Druga so vprašanja, ki se Hrvati zaradi njih pritožujejo ter žele, da se pravično uredi. O vseh teh vprašanjih bi bilo potrebno pisati in govoriti več in mnogo, da bi se zdravi duhovi, ki res žele rešitve hrvatskega vprašanja, mogli združiti in zediniti v vprašanjih, ki prihajajo v ozir v razpravah o tem vprašanju... Na to pisanje »Delavske politike« pa »Hrvatski Dnevnik« le dodaja: »Na to bi mi le tole rekli: »Zalostno bi bilo »reševanje« hrvatskega vprašanja, če bi bilo tako, da bi nanj mogli pristati celo tisti, ki so zoper njegovo rešitev...«

(Nadaljevanje s 1. strani)

lišče, ki sta ga Anglija in Francija zavzeli na monakovski konferenci, daje tema dvema državam ogromno moralno moč.

„Začasna diktatura“

Pariz, 20. marca. b. Vsa politična pozornost francoske javnosti je obrnjena neomejenim pooblastilom, ki jih je dobila vlada, ali kakor to socialisti imenujejo, začasni diktaturi, ki je bila v Franciji ustvarjena zaradi evropskih dogodkov. Ti sklepi predstavljajo velik dogodek v tretji republiki in so podobni revolucionarni vladi iz leta 1793. Vse stranke in javno mnenje pozdravljajo »vlado miru«, ki naj Francija zavaruje pred napetim evropskim položajem.

Izredna diplomatska delavnost v Londonu

Inozemski poslaniki poklicani na vladno sejo

London, 19. marca. AA. Havas. Predsednik angleške vlade Chamberlain je ostal čez nedeljo v Londonu. Davi je sprejel Kingsley Wooda, s katerim je imel daljši sestanek. Na drugi strani sta imela lord Halifax in Sir Walter Cadogan konferenco. Okoli poldneva so odšli lord Halifax, Cadogan ter sir Oliver Stanley v Downingstreet, kjer je sedaj še trajala konferenca s Kingsley Woodom. Francoski veleposlanik Corbin je obiskal davi angleško zunanje ministrstvo, kjer je ostal skoraj eno uro. Predsednika vlade je obiskal tudi romunski poslanik Tilea. Takoj nato je bila sklicana izredna seja vlade.

Angleški poslanik v Berlinu sir Neville Henderson je že prišel v London ter takoj šel k zunanjemu ministru lordu Halifaxu na poročanje. Tukaj potrjujejo vest, da je angleški odpravnik poslov v Berlinu vložil pri berlinski vladi protest proti priključitvi Češke in Moravske k Nemčiji. Podoben korak je pred svojim odhodom v Pariz napravil v imenu francoske vlade tudi francoski poslanik Coulondre.

London, 20. marca. AA. Reuter. Še med sejo vlade so poklicali v predsedstvo ministrskega sveta opozicijskega prvaka Attleeya in Greenwooda. Mislijo, da je pri tej priložnosti Chamberlain poročal o poročilih, ki jih je vlada dobila iz tujine. Malo pozneje so poklicali opozicijskega liberalnega prvaka Archibalda Sinclaira, najbrže s istim namenom. Okoli 11 so poklical v zunanje ministrstvo britanskega berlinskega poslanika sira Nevilla Hendersona. Poslanik je ostal v ministrstvu eno uro. Po njegovem odhodu je prišel v zunanje ministrstvo romunski poslanik Tilea, ob 12.10 pa poljski poslanik Račinski.

Seja vlade je trajala do 12.15. Pred začetkom ministrske seje je bil zunanji minister Halifax v avdienci pri kralju Juriju. Avdienca je trajala pol ure.

Kakor poroča Reuter, je bil na včerajšnji seji vlade sprejet sklep, da se takoj in z največjo hitrostjo pristopi k izvedbi načrta o oboroževanju. Vojni minister je prevzel v sodelovanju z nekaterimi drugimi člani vlade priprave za izdelavo strategičnih načrtov. V tem oziru bo angleška vlada stopila v zvezo z vsemi državami na svetu, ki se strinjajo s politično miru.

Na seji vlade so razpravljali tudi o vprašanju angleško-nemškega trgovinskega sporazuma. Izgleda, da je Chamberlain danes v zvezi s tem poklical na sestanek trgovinskega ministra Stanleya.

Chamberlainov govor

London, 20. marca. AA. Reuter: V odgovoru na nekatera vprašanja, postavljena na današnji seji poslanske zbornice, je predsednik vlade Chamberlain izjavil med drugim, da angleška vlada zdaj v soglasnosti z drugimi vladami razmotriva vse posledice, ki jih je povzročila zasedba Češke in Moravske od strani Nemčije. Ko bodo te posledice proučene, je dejal Chamberlain, bom glede tega vprašanja podal pred parlamentom naknadno izjavo.

Zatem sta bili Chamberlainu postavljeni še dve vprašanji: 1. Ali angleško poslanstvo v Pragi še vedno uživa diplomatsko imuniteto z ozirom na to, da so mnogostevni angleški državljani v tem poslanstvu nastavljeni, in 2. Kakšen je sedanjí položaj češkoslovaškega poslanstva v Londonu?

Chamberlain je na ti dve vprašanji dejal, da bo odgovoril naknadno.

Na vprašanje, ali je bil sporazum med Hitlerjem in dr. Hacho podpisan potem, ko je dobil dr. Hacha pismeni ultimatum, je Chamberlain dejal, da dr. Hacha pismenega ultimata ni dobil. Na dan 17. marca je dobil angleški veleposlanik v Berlinu nalogo, da obvesti nemško vlado o tem, da vlada Velike Britanije smatra vse te dogodke, ki so se odigrali v zadnjih nekaj dneh, kot popolnoma nasprotno Münchenskemu sporazumu z ozirom na to, da je bilo po odredbah tega sporazuma predvideno, da se vsako sporno vprašanje v zvezi z njim reši po sporazumu med podpisniki Münchenskega dogovora. Angleški veleposlanik v Berlinu je tudi dobil nalogo, da vložil protest pri nemški vladi, zaradi sprememb, izvršenih na češkoslovaškem po nemški vojaški akciji, ki po miselnju angleške vlade nima nobene zakonite podlage.

V zvezi s to izjavo je Chamberlain dejal, da je bil zdaj angleški veleposlanik poklican v Berlin, da poroča o položaju.

Zatem je laburistični poslanec Henderson vprašal Chamberlaina, kako je bil obveščen o tem, na kak način je prišlo do podpisa protokolov. Chamberlain je odgovoril, da je vse to videl zapisano v časopisih. Na vprašanje ali namerava angleška vlada v sporazumu z drugimi vesilami, ki so podpisale pakt Zveze narodov in Kelloggov pakt, organizirati obrambo proti morebitnem neizvnanemu napadu, je Chamberlain dejal: Angleška vlada je to vprašanje proučila. Vlada je vzela ponovno v pretrav vprašanje celotne narodne varnosti, v kar naravno spada tudi vprašanje novega

rompskim položajem. V Parizu pravijo, da je Francija morala tako reagirati na zadnje dogodke na češkoslovaškem, prav tako pa tudi druge države ne bodo mirovale.

Francoški ministrski svet je zasedal sredi 10. zvečer ter je na seji podal ministriki predsednik g. Daladier poročilo o prvih ukrepih, ki jih bo storila vlada na temelju danih ji pooblastil.

Danee ob 5 popoldne je bila druga seja, na kateri so bili sklenjeni prvi odloki vojnega, finančnega in socialnega značaja. Ti odloki bodo spravljani v sklad v diplomatskih razgovorih z Londonom. Med strankami francoske republike je zavladala največja sloga, kar bo prišla do izraza predvsem, ko bo dosedanji predsednik republike Lebrun 6. aprila ponovno izvoljen za predsednika republike, s čemer se bodo izognili vsem strankarskim borbam, ki bi mogle Franciji le škodovati.

programa narodne obrambe. Glede svojega zadnjega govora v Birminghamu je Chamberlain dejal, da dogodki, ki so se odigrali pretekli teden, zahtevajo najnujnejšega razpravljanja angleške vlade, ki je v stalni zvezi z drugimi vladami, in da bo pri prvi ugodni priliki podal glede tega obširnejšo izjavo. Na vprašanje, s katerimi vladami je Anglija stopila v zvezo, je odgovoril: na to vprašanje ne morem odgovoriti.

Anglija zbira pakt, sovjetska Rusija povabljena

London, 20. marca. b. »Daily Mail« in drugi listi poročajo davi, da je britanska vlada službeno povabila Sovjetsko Rusijo, da s Francijo in Anglijo pristopi k skupnemu paktu, kateremu bi se lahko pridružile še druge države, ki so nasprotne nemški ekspanziji. To povabilo je lord Halifax včeraj izročil sovjetskemu poslaniku g. Majskemu, ki je v

Stališče Severne Amerike

Združene države ne priznajo novih meja v Evropi

Pospešeno oboroževanje: 1000 novih letal na mesec

Namestnik državnega tajnika Hulla državni podtajnik Summer Welles je sprejel zastopnike listov in jim prebral naslednjo od Roosevelta odobreno izjavo glede stališča Zedinjenih držav Severne Amerike do dogodkov v Evropi:

»Vlada Zedinjenih držav je že večkrat poudarila, da je mir mogoče samo pri mednarodnem sodelovanju vseh. Naša vlada se oslanja na načela svobode in demokracije in obseja vsa dejanja, ki so povzročila začasno izgubo svobodnih enega neodvisnega in svobodnega naroda, s katerim je naša država, odkar je Češko-Slovaška obstojala, vzdrževala tesne prijateljske odnose. Zadržanje Združenih držav je bilo vedno jasno. Naša vlada poudarja, da je treba spoštovati mednarodne pogodbe in da je treba držati dano besedo. Naša vlada je proti vmešavanju v notranje zadeve katerekoli države in je vedno obsojala oborožene napade. Na dlani leži, da so premišljeni samovoljni napadi na pravice drugih dejstev, ki ogrožajo mir na svetu. Še več, kajti tudi naša kultura je v nevarnosti. Kako potrebno je, da se našeta načela povsod spoštujejo, so pokazali dogodki, ki so se odigrali v preteklih dneh.

Summer Welles tej izjavi ni hotel dati nobene tolmčenja.

Senator Pittman je danes predal predsedništvu senata zakonski predlog o spremembi ameriškega zakona o nevtralnosti. Predlog predvideva dolžnost predsednika Zedinjenih držav, da v roku 30 dni po začetku spopada označi države, ki sodelujejo pri tem spopadu. — Sama ta objava bi imela že sledeče posledice:

Začasna čsl. vlada v Ameriki, ki se bo brigala za usodo čsl. emigrantov

Paris, 20. marca. b. Pariški radio je razširil vest, da je bivši predsednik čsl. republike dr. Beneš v Chicagu sestavil začasno češkoslovaško vlado. Prej je še poslal brzoglavno pismo Rooseveltu. Daladieru, Chamberlainu in moskovski vladi, v katerem ogorčeno protestira proti usodi, ki je zadela njegovo domovino, ter prosi naslovnike naj za njegovo domovino podvzamejo ukrepe, ki so primerni. V tej brzoglavki v imenu češkoslovaškega naroda tudi odklanja sedanje pravno stanje njegove domovine.

Začasna vlada, ki ji predseduje dosedanji čsl. konzul v San Franciscu, bo imela nalogo, da zastopa interese češkoslovaških naselbin v inozemstvu. Ker jo je Ameriška vlada že priznala, je prevzela vsa poslopja poslanstva in konzulatov čsl. države v Ameriki. Po objavi ustanovitve začasne vlade je imel dr. Beneš po radiu govor, v katerem je narisal položaj in očrtal pot v bodočnost.

Paris, 19. marca. AA. Havas: V pooblaščenih krogih zanikajo vest, da je češkoslovaški poslanik v Parizu Osuski zaupal posle češkoslovaškega poslanstva francoskemu ministrstvu za zunanje zadeve. Osuski še vedno stanuje v češkoslovaškem poslanstvu. Osuski je ukrenil vse potrebno za preselitev svoje osebne arhive, toda ker je francoska vlada napravila včeraj v Berlinu demaršo, v kateri je izjavila, da ne prizna zakonitosti novega položaja na češkoslovaškem, izgleda, da

zadnjih 24 urah obiskal dvakrat Foreign Office. Ta britanski poziv je prvi važen korak revizije njene zunanje politike po Chamberlainovem govoru v Birminghamu in neposredna posledica nemškega nastopa v srednji Evropi.

Stališče Avstralije in južne Afrike

Sydney, 20. marca. AA. Reuter. Iz Capetowna poročajo, da so vsi Evropejci v rezervi bili poklicani pod orožje. Vsi dopusti so odpovedani. Vse meje so močno zastražene, letalske sile pa so okrepile. Ti ukrepi so bili storjeni zaradi prepovedi večji skupini kolonistov, da bi se izkrcali v bivših zapadnih nemških kolonijah v Afriki. Nemčija hoče z vsemi silami doseči izkrcanje teh kolonistov, vendar pa je vlada ostala odločno pri svoji odločitvi in jim ne dovoli, da bi stopili na kopno.

Hudson v Varšavi

Varšava, 20. marca. AA. Pat. Državni podtajnik v britanskem zunanjem ministrstvu, Hudson, je danes popoldne obiskal trgovskega ministra, nato zunanjega ministra Becka in podpredsednika vlade. Potem se je vpisal v knjigo pri predsedniku republike in pri maršalu Ridy Smiglem. Svet za trgovske pogodbe je priredil britanskemu gostu na čast kosilo.

Danes pride predsednik Lebrun na obisk v Anglijo

London, 20. marca. b. Ulice britanske prestolnice so že okrašene z zastavami v čast jutrišnjega obiska predsednika francoske republike Lebruna in njegove soproge. Visoka francoska gosta bosta za časa svojega obiska stanovala v belgijskih prostorih buckinghamske palače, ki so bili doslej vedno rezervirani le za kralje in kraljice, ki so prihajali na obisk k britanskemu suverenom. Francoski zunanji minister Georges Bonnet, ki bo spremljal Lebruna, bo stanoval v francoskem veleposlanstvu. Obisk bo trajal do petka zjutraj, nakar se francoski gostje vrnejo v Pariz.

1. prepoved ameriških ladjam prevažati potnike in blago neposredno ali posredno v državi, ki jih je predsednik republike označil kot udeležence spopada;

2. možnost za vojskujoče se stranke, da si v Zedinjenih državah nabavijo vse potrebne proizvode, med njimi tudi vojni material, pod pogojem, da blago takoj plačajo in ga odpeljejo na ameriških ladjah;

3. prepoved otvoritve kakršnihkoli kreditov vladam vojskujočih se držav;

4. izjema veljavnosti ameriške republike, ki niso udeležene v vojni izven ameriškega kontinenta. Washington, 20. marca. AA. (Havas) V vladnih krogih trdijo, da bodo Zedinjene države mobilizirale vso industrijo, ki je v zvezi z gradbo letal. Po novem načrtu bi bilo omogočeno 20.000 dijakom letno napraviti pilotske šole.

Odgovor vlade Zedinjenih držav na nemško noto, s katero je Nemčija obvestila Zedinjene države, o zasedbi Češke in Moravske, bo predan v toku tega tedna. Po poročilih iz uradnih krogov bo vlada Zedinjenih držav v svojem odgovoru izjavila, da ne prizna zakonitosti zasedbe Češke in Moravske.

»New York Times« komentira položaj, ki je nastal z izvajanjem novega narodno-obrambnega načrta ter naglašja, da bo ameriška mornarica dosegla najboljšo mornarico na svetu, ter da bo ameriško letalstvo močnejše, kakor katero drugo letalstvo na svetu. Ameriška industrija bo letno zgradila lahko 12.000 letal, ter pripravila orožje, municijo in vse potrebno za začetno armado enega milijona ljudi.

Osuski ne bo zapustil poslanstva, dokler položaj na češkoslovaškem ne bo razčiščen.

Jeruzalem, 20. marca. AA. Havas: Češkoslovaški generalni konzul v Palestini je odklonil, da bi izročil nemški vladi poslopje konzulata.

Anglija in Francija

sta odpovedali nenapadalni izjavi z Nemčijo

London, 20. marca. b. V vladnih krogih potrjujejo vest, da sta angleška in francoska vlada sporočili nemškemu zunanjemu ministru, da smatra, da sta po zadnjih dogodkih v srednji Evropi sami po sebi razveljavljeni pogodbi, ki sta jih podpisala Hitler in Chamberlain v Monakovem dne 1. oktobra 1938 ter Bonnet in Ribbentrop v januarju 1939, v katerih so se države podpisnice obvezale, da se bodo pri vseh sporih medsebojno posvetovali, tako, da bi se izognile vsakemu oboroženemu spopadu.

Nemčija protestov velesil ne sprejme na znanje

Berlin, 20. marca. b. Izšlo je uradno poročilo, ki pravi, da so Anglija, Francija in sovjetska Rusija protestirale proti objavi češko-moravskega protektorata. Nemška vlada teh protestov ne more sprejeti na znanje, tako pravi uradno poročilo dalje, ker jim manjka vsaka pravna, politična in moralna osnova.

Dunajska vrem. napoved: Zelo oblačno, čez dan samo malo nad ničlo.

Zagrebska vrem. napoved: Oblačno.

Zemunska vrem. napoved: Oblačno a snegom in dežjem na južni polovici, delno oblačno v severnih krajih in na Gornjem Primorju. Temperatura brez posebne spremembe

Kjuseivanov odšel iz Turčije

»Odnosaji med Turčijo in Bolgarijo popolnoma prijateljski«

Ankara, 20. marca. AA. DNB. V zvezi z obiskom predsednika bolgarske vlade Kjuseivanova v Ankari, je bilo izdano sporočilo, v katerem se trdi, da so turški in bolgarski državljani v ozračju, polnem pristranosti, razpravljali o vprašanjih, ki se tičejo vseh balkanskih držav. Nato so proučili tudi mednarodni položaj. Ob tej priliki je bilo ugotov-

ljeno, da so balkanske države jamstvo za mir ne samo na Balkanu, temveč v vsej Evropi. Ugotovljeno je bilo tudi, da so odnosaji med Turčijo in Bolgarijo popolnoma prijateljski in da so se z obiskom Kjuseivanova v Ankari samo še okrepili.

Kjuseivanov se je enoči iz Ankare odpeljal v Carigrad.

Hitler se je vrnil v Berlin

Goering bo odšel nazaj v Italijo na oddih

Berlin, 20. marca. AA. DNB: Hitler je prišel v Berlin točno ob 19.30, kakor je bilo predvideno. Berlinčani so mu priredili navdušen sprejem. Velikanske množice ljudi so se zbrale ob postaje do poslopja državnega kancelskega ter pozdravljale voditelja nemške države in mu izrazile na ta način svojo hvaležnost. Ob prihodu Hitlerja v Berlin je bilo oddanih 21 topovskih strelcev. Vse Berlin je bil slavnostno okrašen z zastavami in nenavadno razkošno razsvetljeno. Na mnogih krajih so bili napravljeni vodometi v bujni razsvetljavi, posebno pa na cesti Unter den Linden ter pri Brandenburških vratih. Ko je Hitler prišel v zgradbo kancelskega, mu je ogromna množica navdušeno vzklikala, tako da je moral večkrat stopiti v spremstvu maršala Göringa ter zunanjega ministra v Ribbentropa na balkon.

Hitler se je nato sestal v svojem stanovanju z nemškimi voditelji ter se posvetoval z njimi o najnujnejših zadevah.

Nemški listi še dalje pišejo o stališču inozemstva, posebno pa Francije in Anglije, napram zadnjim dogodkom v Srednji Evropi.

»Völkischer Beobachter« prinaša članek pod naslovom »Nihče ne sme dotakniti Srednje Evrope«, v katerem pravi, da stališče Anglije napram Nemčiji dokazuje popolno nerazumevanje stvarnega stanja. Stališče Anglije je sovražno. Postavlja se vprašanje, dali angleški ministri in gotovi angleški listi predstavljajo stvarno mnenje angleškega naroda. Če je to tako, potem bi morali v bodočnosti smatrati Anglijo kot odkritega sovražnika naravnega razvoja Nemčije. V takem primeru bo prenehalo vsako upanje na dobre odnose z Anglijo ter bo potrebno spremeniti vse nemško politiko napram Angliji. List se nato sprašuje, s kakšno pravico se Anglija protivi ustvarjanju novega in boljšega reda na Češkem in Moravskem. Angleži, ki so gospodarji španjolskega Gibraltarja, italijanske Malte, grškega Cipra, arabske Palestine in arabskega Adena, ne morejo obsoditi miroljubne priključitve k Nemčiji Češke in Moravske.

»Berliner Börsen Zeitung« pravi, da izgleda, da je Chamberlain ljubosumen, ker se je Nemčija povečala. List govori o raznih delih Evrope, ki niso angleški in ki jih ima Anglija v svojih rokah.

Glas resnice

Znani francoski pisatelj Mauriac pripoveduje, kako mu je lani neki znani žurnalista dejal, da mu je sicer neljubo, da Evropa ni postala komunistična, kakor je upal, da pa rajši vidi, da postane fašistična, samo da se ne vrne h krščanstvu!

Ta francoski žurnalista ni osamljen; gotovo je bilo še nedavno dosti ljudi, ki so mislili podobno, ko on. Toda pokazalo se je, da večina kulturnega človeštva še vedno zdravo misli in čuti, čeprav so različne zmote tako zelo zameglile vse evropsko ozračje, da so tudi mnogi nepokvarjeni ljudje zgubili orientacijo. Mauriac po pravici sodi, da so ravno dogodki ob smrti papeža Pija XI. in ob izvolitvi njegovega naslednika v svetli luči pokazali zelo značilen preobrat. Naenkrat so se vse oči ozrle proti Rimu in celo premogni, ki so kakor Pilat dvomili, ali je sploh resnica, so, kakor presunjeni od vsepremagajoče sile, nehoté začutili, da pa morebiti res je resnica in da ta resnica ne ugasne, naj se valovi zmot še tako visoko dvigajo in besno penijo.

Resnica je to, kar osvoboduje, je dejal Kristus, in resnica krščanstva, ki v Cerkvi neumrjotno živi in neomajno človeštvu sveti, je tudi danes vsa dobra srca osvobodila strašne teže zmot, ki so okovale duše tako, da se niso mogle zavedati, da se jim je zasenčil pogled in da so izgubile že skoraj vso odpornost in pogum. Še živi in z vso božjo močjo živi Kristus v svojem nasledniku, ki ne klone pred nikomur in pred ničemer. Njegova beseda ni nič izgubila na svoji oživljajoči sili — dejstva to dokazujejo. Besede njegovih nasprotnikov tlačijo duha, vznemirjajo dušo in dražijo najhujše strasti, opomin evangelija pa je kakor edina luč v sodobnem somraku in besede poglavarja Kristusove cerkve so besede očeta, ki oskrbujejo in dvigajo duha ter nam vračajo vero v zmagu dobrega.

Dobri ljudje, ki so bili stoletja in stoletja ločeni, dasi izpovedujejo Kristusa, se brez sile, prigovarjanja in pregovarjanja zblizujejo v duhu spoštovanja, ljubezni in idealizma; prvič v zgodovini krščanstva, odkar sta se ločila zapad in vzhod, je patriarh vseh pravoslavni cerkva v Carigradu prisostvoval zahvalni službi božji za izvolitev papeža Pija XII. v katoliški katedrali. Ves protestantski svet se je z globokim priznanjem spominjal pokojnega papeža in njegovih besed ter dela za krščansko kulturno obnovo sveta v borbi zoper razna moderna poganstva in se je poklonil njegovemu nasledniku. In tudi nesrečni Izrael prisluškuje v svojem strašnem trpljenju skrivnosti Krži, na katerem je tudi zanj umrl božji Sin, čigar ljubezen do njega se je tako topla pokazala v Piju XI. kot braniku vesoljne krščanske resnice in pravice.

Da — pot se je odprla, odprla so se ozka vrata in vsi, ki so plemenitega srca in dobre volje, vsi miroljubni, vsi iskavci resnice in prijatelji pravice, vsi usmiljeni in vsi preganjani usmerjajo svoje korake k večnemu mestu, kjer stoji svet Peter v osebi svojih naslednikov. Resnica nikogar ne sili, ne priganja in ne preganja, ona čaka ko mati, da se vrnejo k njej vsi sinovi. Čisto srce, jasen razum, glas vesti in nepokvarjene duše — to so njene pomočnice. In v še tako divjem viharju ohranja svoj mir in iz njenih ust ne pride nobena beseda nejevolje, srda ali sovraštva. Zato je zmagala njena.

»Essener National Zeitung« piše med drugim: »Kar se tiče morale, se mi ne spušča v razgovore z Veliko Britanijo.«

London, 20. marca. AA. Reuter: Iz Berlina poročajo: Reuterjev dopisnik je izvedel, da se predsednik pruske vlade vrne jutri v Italijo, kjer so ga najnovejši dogodki zalotili na dopustu. Ker je predsednik pruske vlade maršal Göring obenem predsednik rajstaga, ni verjetno, da bi se rajstag že te dni sestal na zasedanje. V Berlinu mislijo, da se bo Göring za svojega obiska v Italiji sestal z Mussolinijem.

Nemčija je z zasedbo češke dobila vojno opremo za 40 divizij in 3000 bojnih letal

Pariz, 20. marca. b. Iz Češke poročajo, da so se nemški inženirji in častniki generalnega štaba že naselili v tovarnah škoda v Plznu, kjer je bilo zaposlenih 20.000 delavcev in kjer so izmed ostalega izdelovali najboljše protiletalske topove na svetu. V inozemskih vojaških krogih poudarjajo,

Pomen Slovaške za Nemčijo

Berlin, 20. marca. b. Pravilnik za Slovaško, ki se nahaja pod zaščito Nemčije, še ni bil objavljen. V poučenih krogih pa menijo, da se bo v gospodarskem pogledu slovaška država popolnoma stopila z Nemčijo in da bo tudi Slovaško zajela carinska skupnost z Nemčijo. Verjetno bo vpeljan tudi nemški denar. Slovaška država dobi pravico, da bo smela imeti nekaj svojih lastnih čet, toda le v zelo omejenem obsegu, kajti slovaška država nima denarnih sredstev za to, na drugi strani pa je jasno, da zaščitna država ne bo odstopila od svoje pravice, da vzdržuje na slovaških mejah svoje lastne garnizije. Tudi v notranjosti dežele bodo ponekod nemške garnizije. Položaj Slovaške v okviru nemške države bo v mnogem podoban položaju angleških dominijonov v okviru angleškega imperija. Slovaška država bo gospodarsko popolnoma vtelesena v nemški imperij, le politična svoboda bo puščena. Zunanje zastopstvo in obrambo meja pa bo oskrbela država-zasčitnica.

Z gospodarsko priključitvijo Slovaške dobi nemški imperij velike ugodnosti, kajti Slovaška je bogata na naravnih virih. Znano je na primer bogastvo Slovaške na lesu, saj gozdovi pokrivajo skoraj milijon in pol hektarjev. (Na Češkem in Moravskem je površina, ki jo pokrivajo gozdovi, nekoliko manjša — 1.360.000 ha.) Ze do sedaj so slovaški železni rudniki dali vsako leto 770.000 ton železne rude, 63.000 ton mangan-ske rude, 60.000 ton srebrne in svinčene rude ter 40.000 zlate rude.

Slovaška vlada je vprašala v Berlinu, če sme računati na sorazmerni del zlatega zaklada bivše češko-slovaške narodne banke, pa so ji odgovorili, da o tem še niso razmišljali.

Berlin, 20. marca. AA. DNB. Glede na trditve angleških listov o usodi zlata češke Narodne banke izjavljajo v poučenih krogih, da se večina zlate rezerve CSR nahaja v tujini, predvsem v Londonu. Mala rezerva, ki je ostala v Pragi, je še zmerom v zakladnici Narodne banke in ni vzroka, da bi se odpeljala, ker je v Pragi prav tako varna, kakor če bi bila v Berlinu.

Za Slovaško jamči Nemčija 25 let

Bratislava, 20. marca. b. »United Press« poroča o sporazumu, ki je bil preteklo soboto podpisan na Dunaju med Hitlerjem in Ribbentropom ter dr. Tiso in Durčanskim z drugi strani, s ka-

Nemčija in Romunija Zanimiv odmev nemško-romunskih trgovinskih pogajani v Londonu

London, 20. marca. b. Romunski poslanik v Londonu Tilea je v nedeljo obiskal zunanjega ministra lorda Halifaxa ter ga obvestil o trgovinskih pogajanjih med Romunijo in Nemčijo. Sporočil mu je, da je nemška vlada stavila romunski vladi obsežen predlog glede izmenjave blaga. Nemčija, da je pripravljena prevzeti od Romunije vse preostalo žito in ves preostali petrolej, za kar bi Nemčija Romuniji poslala svoje industrijske izdelke. Nemčija bi v tem primeru Romuniji tudi izrecno jamčila nedotakljivost njene državnega ozemlja proti vsakemu napadu. Angleška vlada se je na podlagi teh obvestil kakor tudi na osnovi drugih poročil, ki so tekom dneva prišla v angleško zunanjo ministrstvo, zbrala k izredni seji, ki je trajala dve polni uri. Angleški listi o podrobnostih te seje, ki se je pečala z Romunijo, niso še poročali. Znano je le toliko, da je bil sprejet sklep, da se bo angleška vlada v bodočih dneh posvetovala z vsemi sosedami Romunije in s sovjetsko Rusijo, da dobi jasnejši pregled o položaju. Posveti se bodo nadaljevali ob priliki obiska francoskega predsednika republike Lebruna pri angleškemu kralju.

Bukarešta, 20. marca. AA. Reuter: Po informacijah iz dobro poučenih krogov je možno, ni pa še gotovo, da se bodo nemško-romunska trgovinska pogajanja v Bukarešti še ta teden končala. Po informacijah iz teh krogov bo novi dogovor dopolnilo nemško-romunski dogovor, sklenjenega v novembru l. l. Po vsej priliki se bodo povečali kontingenti za razno blago, in sicer z romunske strani za petrolej in z nemške strani za razne industrijske izdelke.

Bukarešta, 20. marca. AA. Reuter: V dobro poučenih krogih izjavljajo, da je razmerje med Romunijo in Madžarsko slej ko prej prijateljsko. Reuterjev dopisnik je izvedel, da so romunske obmeje čete dobile nalog, da preprečijo vse, kar bi moglo povzročiti kak nezahelen obmejni incident.

Vojaški ukrepi na Madžarskem

Budimpešta, 20. marca. b. V madžarski prestolici se množijo znaki, ki govorijo za to, da se vojaški ukrepi še nadaljujejo. V javnosti se spra-

da je Nemčija s priključitvijo Češke in Moravske dobila v svoje roke vso bogato in prvovrstno vojaško opremo nekdanje Češko-Slovaške, in sicer za 40 divizij, ki jih je bivša država lahko postavila na bojišče. S tem je Nemčija v tekmovalju z Anglijo in Francijo glede oboroževanja za nekaj mesecev spet pred njima. Med zaplenjenim orožjem so po izjavah vojaških krogov predvsem dragoceni protiletalski topovi, ki so najboljši na svetu, nadalje teški topovi iz prvovrstnega materiala ter 1.500 bojnih letal prve črte in prav toliko letal v rezervi, skupno torej 3.000 lovskih letal in bombnikov izvrstne izdelave. Tudi glede tankov je mnenje, da so češki tanki v boju sposobnejši od nemških.

V tukajšnjih krogih se žudijo, da češko-slovaška vlada ni pravočasno poskrbela, da bi bila svoje orožje spravila pravočasno čez mejo v kakšno prijateljsko državo. Toda češka vlada je bila z inozemstvom vred tako trdno prepričana, da se ne bo nihče več dotaknil državnih meja, da na izvoz svojega vojnega materiala ni mislila, niti jo je kakšna druga država na možnost takšnega ukrepa opozorila. Če bi bil obstojal le najmanjši dvom glede nadaljnjega obstoja češko-slovaške samostojnosti, bi bila praška vlada svoj vojni material z lah-koto rešila na Poljsko. Grenka so ta premišljevanja posebno za Francijo, ki je bila tista, ki je prej-šnjim češko-slovaškimi vladam dovolila posejila, da so se mogle tako izvrstno in moderno oborožiti. Zlati zaklad praške Narodne banke je po za-nesljivih poročilih znašal 6 in pol milijarde dinarjev.

terim se urejajo odnosi Slovaške do Nemčije, ki prevzame zaščito nove države za dobo 25 let. Sporazum ima sledečih devet točk:

1. Nemčija jamči za meje slovaške države za 25 let;
2. Slovaška je svobodna in neodvisna;
3. Slovaška ima lastno vojsko;
4. Slovaška dobiva svojo lastno zunanje - politično službo;
5. Slovaška bo imela lastno valuto;
6. Slovaška dobiva 15—20% zlata in deviz iz zaloga češkoslovaške narodne banke;
7. Slovaška dobi velik del češkega vojnega materiala, ki je sedaj na Slovaškem;
8. Slovaška se lahko vože, če želi, v skupnost z Nemčijo, ta odnos pa lahko na željo odpove;
9. Nemške čete, ki so sedaj na Slovaškem, bi se morale umakniti, kadar izpolnijo svoje naloge, ki ima namen podpirati slovaško vlado.

ALBUS terpentinovo milo

varuje Vaše perilo!

Dobliva se povsod!

Pazite na ime Albus!

Msgr. Vološin v Jugoslaviji

Belgrad, 20. marca. m. Danes ponoči je dopotoval v Belgrad predsednik bivše karpatsko-ukrajinske republike msgr. Vološin. Z njim so prispeli prosvetni minister Avgustin Stefan, tajnik dr. Karat in več višjih uradnikov bivše ukrajinske vlade. Msgr. Vološin je prišel iz Romunije, kjer se je zadržal nekoliko dni v Temesvaru. V Belgrad je prišel z avtomobilom.

Klajpeda

London, 20. marca. AA. (Reuter) Iz Berlina poročajo: Ribbentrop je sprejel litovskega zunanjega ministra Urbisasa. Mislijo, da je bilo na tem sestanku med drugim govora tudi o političnem položaju v Klajpedi.

Rdeči prosijo za mir

Madrid, 19. marca. Reuter: Julian Baisterio, ki vodi zunanjo politiko vlade narodnega sveta, je snoči preko radia pozval vladu generala Franca, naj stopi v pogajanja s svetom narodne obrambe. Prišel je čas, je dejal Baisterio, da svet narodne obrambe izvrši svojo nalogo. Zato se obračam k vaši vladi, da ji sporočim, da smo pripravljeni začeti pogajanja, ki bi dovedla do častnega miru. Mi pričakujemo vašega sklepa.

Franco je odgovoril, da sprejme samo brez-pogojno predajo.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

Belgrajske novice

Belgrad, 20. marca. AA. Z odlokom ministra z. gozdove in rudnike se sprejme izstop iz državne službe, ki ga je podal inž. Kitner Drolc pri gozdarski upravi v Spodnji Lendavi.

Belgrad, 20. marca. AA. Trgovinski minister Jevrem Tomić je v spremstvu načelnika Karpana, šefa Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine Petrovića in kabinetnega šefa Stanoje Jakovića obiskal včeraj ustanove svojega področja v Osijeku.

Belgrad, 20. marca. AA. Minister za gozdove in rudnike Ljubomir Pantić bo 21. t. m. ob 21 predaval na kratkovalovni radijski postaji o »Naših gozdovih in o dnevnih pogozdovanih«.

Belgrad, 20. marca. m. Prosvetni minister Stevan Čirić je obolel ter zaradi tega ne bo prihajal nekoliko dni v ministrstvo.

Belgrad, 20. marca. m. Trgovinski minister Jevrem Tomić se je včeraj v spremstvu načelnikov trgovinskega ministrstva mudil v Osijeku ter imel tam konferenco s predstavniki gospodarskih krogov.

Drobne novice

Osijek, 20. marca. m. V Slavoniki Orahovi je izbruhnil v skladišču moke in pšenice požar, ki je uničil 10 ton moke in 3 vagonne pšenice.

Berlin, 20. marca. AA. Havas: Litovski zunanji minister Urgis, ki se že nekaj dni mudi v Berlinu, je danes opoldne obiskal zunanjega ministra v Ribbentropa.

Vatikan, 20. marca. AA. Stefani: Danes ob 11 je vojvoda Piemontski obiskal v družbi italijanskega poslanika pri sv. stolici papeža Pija XII. Prestolonaslednika so sprejeli z vsemi častmi in s kraljevsko himno.

Trst, 20. marca. AA. Včeraj opoldne so v trški ladjedelnici splovili veliko cisternek ladjo z 22.000 tonami za družbo Vacuum Oil.

Sklep senatorskega kluba JRZ

Preračun naj se sprejme brez debate

Belgrad, 20. marca. m. V senatu je imel danes klub senatorjev JRZ sejo, na kateri je razpravljalo o vseh vprašanjih, ki so v zvezi s predloženim preračunom in finančnim zakonom. Seje so se udeležili vsi senatorji JRZ. O poteku te seje se je izdalo naslednje poročilo:

»Danes od 10 do 13 je bila v klubovih prostorih JRZ v senatu seja pod predsedstvom Djure Koturja. Po izbrni razpravi, v kateri je sodelovalo veliko število članov kluba JRZ, je klub soglasno sklenil, da se preračun in finančni zakon sprejmeta brez debate ter bo zaradi tega v načelni debati v imenu kluba en član prečital že sestavljeno izjavo, v kateri bo podana podrobna obrazložitev prednjega sklepa.«

Istčasno je imel sejo v senatu tudi klub Jugoslovanske nacionalne stranke. Seji so prisostvovali med drugimi Peter Zivković, Bogoljub Jevtić, dr. Tomašić, dr. Kumanudi, Ilija Mihajlović in vsi senatorji JNS.

»Jugoslovanski čelik«

Sarajevo, 20. marca. m. Odbor »Jugoslovanskega čelika« je imel sejo, kateri so prisostvovali člani upravnega in nadzornega odbora z glavnim ravnateljem Brankom Vesnićem na čelu. Na seji je bil namesto dosedanjega predsednika upravnega odbora, finančnega ministra Vojina Djuričiča izvoljen za predsednika upravnih Državne hipotekarne banke dr. Mojmir Glomazić. Na seji so tudi sklenili, da se zgradi več novih naprav in nabavi potrebne instalacije. Za to je potreben kredit približno 200 milijonov din.

Sestanek demokratskih zaupnikov

V nedeljo je bil v Belgradu v dvorani Kola srbskih sestara sestanek zaupnikov Davidovičeve stranke iz vse države. Govorilo je več govornikov, med njimi tudi Milan Grol, Božidar Vlačić, Peter Marković in drugi. Opoldne je prišel v dvorano tudi g. Ljuba Davidović, ki so ga navzoči burno pozdravili. Nato je g. Davidović v krajšem govoru pozdravil navzočene, nakar je imel svoj govor. Ko je Davidović odšel s sestanka, je g. Grol prekinil zborovanje, ki se je potem nadaljevalo ob pol treh popoldne. Tudi popoldne je govorilo več govornikov. K sklepu je g. Grol povzel glavne misli vseh govornikov, nakar je bila z vzklikom sprejeta resolucija, katero je predložil zboru g. Božidar Vlačić.

Novi devizni problemi

Ljubljana, 20. marca.

Z ukinitvijo carinske in denarne samostojnosti Češkoslovaške se bodo gotovo tudi v naši sušnji trgovini pojavile nove smeri. Že po priključku sušnje Češkoslovaške se je opazilo, da se je naš uvoz predvsem, ki jih potrebuje v veliki meri naša tekstilna industrija, iz teh krajev znatno zmanjšal, kakor se je zmanjšal po priključku Avstrije iz avstrijskega ozemlja. Kajti Nemčija mora danes surovine za svojo bombažno in volneno industrijo v največji meri še vedno vključiti vsem naporom, dobiti s kompenzacijami, uvažati iz takozvanih deviznih držav, tako da mora ta uvoz plačevati v devizah in je razumljiva težnja Nemčije, da si da proizvode bombažne in volnene industrije, v našem primeru predvsem plačevati ali s devizami, ker proti plačilu v kliringu ne dobi potrebnih deviz za nabavo nadaljnjih surovin.

Naši tekstilni industriji je med klirinškimi državami preostajala edino le še Italija, odkoder je lahko dobivala surovine s plačilom v kliringu. Kajti pričakovati je, da bo uvoz iz Češke v znatni meri prenehal, ker bo Nemčija morala pač usmeriti svoj izvoz v države, ki plačujejo s devizami, ne pa v kliringu. To pomeni, da bomo morali znaten del uvoza, ki je doslej prihajal iz Češkoslovaške in smo ga plačevali v kliringu, nabavljati drugod in plačevati v devizah. Računati je, da bomo morali pri dosedanem uvozu nad pol milijarde kron iz Češkoslovaške okoli 150—200 milij. uvoza plačevati v devizah, ker teh predmetov ne bomo dobili več v kliringu.

Banovinski proračuni

Vse banovine v naši državi so že izdelale svoje preračunske predloge za 1939-40. Velik del banovin račun, da bo ahal s svojimi preračunskimi dohodki, nekatere pa obetajo uvedbo novih davkov ali pa, kar je najlažje: pričakujejo, da jim bo državna dotacija povečana. To so predvsem drinska, zetska in primorska banovina.

Preračunski predlogi za 1939-40 so naslednji (v oklepajih povečanje v primeri s sedaj veljavnim preračunom v milij. din in v odstotkih): savska 240.5 (26.0, oz. 12.12%), donavska 202.12 (12.85 oz. 6.78%), dravska 136.3 (6.3 oz. 4.84%), drinska 88.4 (15.23 oz. 20.8%), primorska 69.9 (14.0 oz. 25.07%), moravska 62.0 (4.67 oz. 8.14%), zetska 60.055 (1.9 oz. 3.26%), vardarska 55.44 (1.4 oz. 2.55%) in vrbaska 39.6 (0.7, oz. 1.8%). Ker je za našo banovino v teh številkah vsebovan tako zvani nettopreračun (dohodki, oz. izdatki podjetij so vneseni v proračun le netto vsota: ali dotacija ali prebitek dohodkov nad izdatki), je treba številke za našo banovino preračunati na isto shemo, kot so po njej sestavljeni ostali preračuni. Po tej shemi sestavljen, znaša preračun naše banovine 192.94 milij. din, kar pomeni v primeri s tekočim preračunom povišanje za 15.55 milij. din.

Skupna slika banovinskih preračunov bi bila po tem naslednja: za 1939-40 znaša preračunska vsota 1.011.764.804 din, kar pomeni v primeri s sedaj veljavnim preračunom za 1938-39 povečanje 92.310.296 din ali skupno okoli 10%.

Zborovanje trgovskih potnikov

Ljubljana, 20. marca.

Včeraj dopoldne je bil v prostorih Trgovskega doma redni letni občni zbor Društva trgovskih zastopnikov in potnikov, ki je bil prav dobro obiskovan. Zborovanje je vodil dolgoletni predsednik g. Janko Krek, ki je naglašal solidarnost družinskih članov in pa tudi napredek ugleda stanov, zastopnikov in potnikov, ker more postati član društva le tisti, ki ima enako kvalifikacijo kakor trgovci. Predsednik Krek je pozdravil zlasti predsednika društva »Merkur« dr. Fr. Windischerja, častnega člana g. Filipa Šibenika, se zahvalil državnim oblastem, zlasti pa Zbornici za TOI ter njenemu tajniku dr. Ivanu Plesu za pomoč, ker so trgovski zastopniki in potniki dosegli znižanje vozne na državnih železnicah za 50%, ki jo pričakujejo že v 10 dnevih.

Tajnik g. Andrej Sturm je poročal o društvenem poslovanju. Naloge društva so ostale približno iste: pobijanje konkurence tujezemskih zastopnikov, ki prevzemajo tudi zastopstvo domačih trgov. Društvo pa je stremelo tudi za tem, da zastopstvo tujega pri nas potrebnega blaga prevzamejo le domači zastopniki. Blagajniško poročilo je podal g. Alojz Gril, nakar je bila izročena društvenemu odboru soglasna razrešnica. Pri volitvah pa je bil izvoljen zopet stari odbor s g. Jankom Krenom na čelu.

Nova d. d. v tekstilni industriji

Lani je odobrilo ministarstvo trgovine in industrije v Belgradu ustanovitve nove delniške družbe: Predelnica in tkalnica. Glavnica znaša 20 milij. din (razdeljena je na 200.000 delnic po 100 din imenske vrednosti). V to družbo prinese Ernst Zucker iz Zürichja svoje »Mariborska mehanična tkalnica in apretura Doctor in drug v Mariboru (osnovana 1922) kot apert v vrednost 40.547.685.86 din. Zato pa dobi dr. Ernst Zucker 198.000, torej 19.8 milij. din delniške glavnice. Ostanek 18.767.685.86 din pa preostane dr. Zuckerju kot terjatve pri tej delniški družbi. Ostalih 200.000 din glavnice je na razpologo za javni vpis. Vpis bo 21. marca 1939 pri Jug. združenju banki v Belgradu. Ustanovni občni zbor bo 22. marca 1939 tudi pri Jugoslovanski združenju banki v Belgradu. Ustanovitelji delniške družbe so: Aca Dinec, Pera Milanović, Miladin S. Vasić, Rista D. Todorović, Božidar Djordjević, dr. Ernst Zucker, Aleksander Božićković, Danilo Pantić, Stjepan Barenović in Dušan Pera Bajšanski (slednji štirje so iz Jugoslovanske združene banke).

Gostilničarska pivovarna d. d. Laško sklicuje svoje delničarje na 2. izredni občni zbor, ki bo 14. aprila ob 10 dopoldne v hotelu Henke v Laškem. Na dnevnem redu je poleg poročila o obratovanju pivovarne tudi izprememba pravil. — Pravico do glasovanja imajo samo oni delničarji, ki so deponirali svoje delnice pri Gostilničarski kreditni zadrugi, r. z. o. z. v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5 najpozneje do 8. aprila do 12.

Unio, hotelska in stavbinska d. d. v Ljubljani ima občni zbor svojih delničarjev 4. aprila ob 17. Na dnevnem redu je poleg bilance tudi izprememba pravil, volitev članov uprave in nadzorstva.

Nova delniška družba. Ministarstvo trgovine in industrije je odobrilo osnove delniške »Jugoruda« v Belgradu z glavnico 1 milijon din. Na ustanovnem občnem zboru so bili izvoljeni: Peter A. Durnovo, dr. Adolf Vajsman in Dragoslav Čirić.

KINO MATICA, tel. 21-24
Ob 16, 19 in 21. uri
Premijer

TAJNI KURIR PETROGRADA

Spionážni vefilm razburljivega
tempa razkošja, silina in intrig
Laise Rainer in William Powell-om

Gospodarstvo

Marka in Krona

Ljubljana, 20. marca 1939

Vsi nemški listi prinašajo v svojem gospodarskem delu obširne pregled o gospodarski moči Češke in Moravske ter Slovaške, ki je zelo okrepila vse nemško gospodarstvo. Zlasti so pridobitve važne za usmeritev novo pridobljenega gospodarskega aparata v okvir nemškega štiriletnega načrta, ki ima namen do vrhunca razviti produktivne sile Nemčije na lastni surovinski podlagi. V ta namen bodo zakladili češke in moravske dežele ter Slovaško dobro služili. Poleg pridobitev v predelovalnih industrijah je za nemško gospodarstvo zelo važno, da si je pridobila še večje premogovnike in razvito železarsko ter jeklarsko industrijo, ki je zelo važna panoga oboroževalne industrije, lahko tudi rečemo, njena podlaga.

Lanska produkcija češkoslovaške železa je znašala (za zadnje tri mesece že okrnjeno ozemlje) 1.2 milij. ton, jekla pa 1.76 milij. ton. Te številke je prištetih k nemški produkciji železa, ki je znašala lani v Avstrijo vred 18.5 milij. ton, produkcija jekla pa 23.2 milij. ton, tako da je skupno produkcijo železa ceniti po teh podatkih na 19.7. jekla pa na skoraj 25 milij. ton. S tem je v produkciji železa postala Nemčija vodilna država na svetu, kajti lanska produkcija surovega železa je n. pr. znašala v severnih ameriških Zedinjenih državah okoli 19.1 milij., jekla pa 28.3 milij. ton. Toda s tem ves problem železa za Nemčijo tudi še ni rešen, ker je bila tudi češkoslovaška železarska industrija v veliki meri navezana na uvoz železne rude iz inozemstva.

Vprašanje zlatega zaklada.

Velik del češkega zlatega zaklada, ki ga je že prej zahtevala Nemčija delno zase zaradi pridobitve sušijskega ozemlja, se nahaja v inozemstvu. Tu bo šlo težje, ker je angleška vlada izjavila po časopisnih poročilih, da ne bo dovolila transfera tega zlata iz češke lastnine v nemško last brez svojega dovoljenja. Pravno podlago imajo Angleži v tem, ker pravno ne priznavajo priključitve Češke k Nemčiji.

Znatno okrepitev pa bo dosegla nemška devizna situacija zaradi tega, ker je imela Češkoslovaška znatno inozemsko terjatvo, ki bodo naravno sedaj na razpolago Nemčiji. To niso samo valute in devize Češkoslovaške narodne banke, ampak tudi naložbe češkega kapitala v inozemstvu, nadalje znatne klirinške terjatve, ki jih ima Češkoslovaška, tako n. pr. tudi v naši državi 74.25 milij. kron. S tem se bo nemška klirinška pasivnost z nekaterimi državami znatno zmanjšala.

1 marka — deset kron.

Vojaške oblasti v Češki so odredile do nadaljnjega razmerje 10 kron za 1 marko. Problem valutnega tečaja je imel že veliko vlogo pri priključku Avstrije k Nemčiji. Ker je šlo za Nemce, je bil naravno tečaj za Avstrije razmeroma ugoden: 1 marka je bila 1 šiling in pol. Tudi pri prevzemu sušijskega kraja je bil tečaj marke

nižji kot oficialni tečaj, kajti češke krone so bile v sušijskonemškem ozemlju zamenjane po tečaju 8.3 krone za 1 marko ali 12 penigov za 1 češko krono. Tečaj 10 kron za 1 marko je neugodnejši za lastnike čeških kron kot je bil lani oktobra za sušijskonemške kraje, vendar je tečaj še višji kot je bil doslej uradni medvalutarni tečaj, ki je znašal okoli 9 mark za 100 kron ali 11 kron za 1 marko. Vendar pa ne gre primerjati teh uradnih deviznih tečajev.

Naši kliringi.

Kot smo že pretekli teden naglasili, je verjetno, da se bodo naši dolgov v češkoslovaškem kliringu kompenzirali z našimi terjatvami v nemškem kliringu, ki so še višje. Po najnovejših podatkih z dne 15. marca je znašala naša klirinška pasivnost napram Češkoslovaški 74.249.000 kron, dočim nam je Nemčija dolgovala 20.3 milij. mark. To pomeni torej, da se bo naš klirinški aktivum v prometu z Nemčijo zmanjšal za okoli 7.5 milij. mark na 12.8 milij. mark, dočim bo češkoslovaški dolg izginil.

Naš izvoz v Nemčijo

Pretekli teden smo navedli številke o naši zunanji trgovini z Nemčijo, Avstrijo in Češkoslovaško, iz katerih je razvidno, da je šla zadnje leto približno polovica naše zunanje trgovine v Nemčijo. V zvezi s tem je zanimiva še naslednja tabela, ki nam kaže delež Nemčije pri našem izvozu nekaterih predmetov in delež vseh ostalih držav. Iz teh številke je razvidno velika absorpcija našega izvoza po Nemčiji z vsemi njenimi posledicami (vse številke so v milij. din):

Izvoz je znašal skupno (v oklepajih podatki za Nemčijo in ostale države: žitarice 1212.0 (211.1, ostale države 0.9), koruza 480.8 (191.9, oz. 288.9), konoplja 234.4 (168.1, 66.3), konji 71.3 (53.6, 17.7), goveda 68.8 (46.7, 20.1), živi prašiči 376.8 (376.2, 0.6), živa perutnina 42.2 (28.9, 13.3), svinje 89.0 (81.9, 7.1), zaklana perutnina 134.7 (70.2, 64.5), jaja 156.9 (80.7, 76.9), slanina 36.3 (35.7, 0.6), svinjska mast 94.9 (94.2, 0.5), volna 4.6 (3.8, 0.8), perje 55.6 (55.3, 0.3), ribe 10.2 (5.3, 4.9), les 891.1 (248.6, 642.5), svinčve 148.8 (139.4, 8.9), pšenična moka 29.9 (25.9, 4.0), otrobi 37.7 (18.4, 19.3), živalska moka 23.7, ostanke pri predelavi kmetijskih proizvodov 34.2 (21.4, 12.8), magnetit 10.0 (2.7, 7.3), boksit 60.6 (60.6), železna ruda 57.3 (12.7, 44.6), kromova ruda 15.3 (10.1, 5.2), svinčena ruda 1.3 (1.3, 0), pirit 22.1 (15.5, 6.6), svinčen koncentrat 186.1 (6.6, 179.5), umetna glina 9.3 (5.3, 4.0), ekstrakti za strojenje 52.7 (35.8, 17.1), kalcijev cianamid 26.0 (15.9, 10.1), aluminij 20.7 (4.0, 16.7), cink 5.3 (2.6, 2.7), svinčve 26.8 (6.5, 20.3), surov baker 406.0 (85.4, 320.6).

Ta tabela nam kaže, da skoro vsi kmetijski proizvodi razen lesa gredo v prvi vrsti in v ogromni večini v Nemčijo. V rudarskem sektorju je nekoliko boljše, kar prihajamo tu na svetovni trg in dobivamo za svoj izvoz devize.

jaki, odborniki: inž. Viktor Novak, inž. Alojzij Funkl, inž. Franjo Sevnik, Janez Strein, dr. Anton Mrak, Vinko Gregorič in zastopnik ravateljstva drž. železnice, ki ga bo ravateljstvo naknadno imenovalo.

Obrtna banka kraljevine Jugoslavije

V nedeljo, dne 19. t. m. je bil v Belgradu občni zbor delničarjev Obrtne banke kraljevine Jugoslavije, ki je odobril računski zaključek banke za 1938, o katerem smo že poročali.

O poslovanju ljubljanske podružnice posnemamo nadalje še iz poslovnega poročila, da je bilo na področju ljubljanske podružnice zaprosenih posojil za 7.0 milij. din, odobrenih pa je bilo 4.66 milij. din. V Belgradu je bilo posojil za posojenih za 55.7, odobrenih za 41.4, v Zagrebu zaprosenih 15.5, odobrenih 11.5 in v Sarajevu zaprosenih za 8.25, odobrenih 5.96 milij. din, skupno torej je bilo zaproseno za 86.5 milij. dovoljenih pa za 79.34 milij. din posojil.

Posojila na koncu leta 1938 (v oklepajih za konec leta 1938) so znašala v milij. din:

Belgrad 84.05 (77.25), Zagreb 25.05 (18.03), Ljubljana 11.4 (11.7) in Sarajevo 11.95 (11.5), skupno 132.466 (118.5) milij. din. Po ključu je pripadalo Belgradu 102.73, izkoriščano pa je bilo 84.05, Zagrebu 29.0, izkoriščano 25.05, Ljubljani pripadalo 13.9, izkoriščano 11.4, Sarajevu pripadalo 6.57, izkoriščano 11.95 milij. din.

Pri vsem tem so odpisi na področju ljubljanske podružnice najmanjši in tako je bilo n. pr. predloženo in odobreno odpisov v centrali v Belgradu 0.5 milij., v Zagrebu 0.21, v Sarajevu 0.239 milij. v Ljubljani pa 7.420 dinarjev.

Vloge pri banki so se lani pri banki skupno povečale od 44.7 na 51.2 milij. din, od tega pri centrali v Belgradu zmanjšale od 24.8 na 23.6 milij. din, pri glavni podružnici v Zagrebu so narasle od 9.84 na 15.86 milij., pri ljubljanski podružnici so tudi narasle od 8.22 na 9.15, pri sarajevski pa od 0.7 na 2.55 milij. din.

Razpoložljiva sredstva (gotovina in naložbe pri privilegiranih zavodih) so znašala 4.26 (4.9) milij. din. Toda k temu je prištetih še 25.8 milij. din (1937 17.24 milij. din) neizkoriščenega kredita pri Narodni banki.

Rezijski stroški banke so znašali 3.36 milij. din, od tega v Belgradu 1.96, v Zagrebu 0.545, v Ljubljani 0.43 in v Sarajevu 0.42 milij. din. Stroški so se le malo povečali.

Po izvršenih odpisih znaša čist dobiček: centrala 2.723 (1.814) v Zagrebu 0.397 (0.308), v Ljubljani 0.178 (0.106), v Sarajevu pa je znašala izguba 0.064 (leta 1937 dobiček 0.054), skupno 3.234 (2.371).

Kot smo že poročali, je dividenda zvišana od 8 na 10 din, torej od 4 do 5%.

Na občnem zboru je bil namesto g. Lovra Pičmanca izvoljen za člana uprave g. Miroslav Urbas iz Ljubljane.

Borze

Dne 20. marca 1939.

Svetovne efektne borze

Paris: selo slab razvoj, vendar nekoliko boljše ob koncu seštanka.
London: selo negotov razvoj.
Amsterdam: razvoj težaven.
Nem York: nekoliko boljši položaj ob koncu drugoga seštanka.

Denar

Angleški funt 238 oz. 258

Nemški čeki 13.80

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen na 236.10—239.90.

Tudi nemški čeki so ostali neizpremenjeni na 13.70—13.90.

Grški boni so beležili v Zagrebu in Belgradu 30.40—31.10.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 2 milijona 881.058 din, v Belgradu 3.222.000 din. V efektih je bilo v Belgradu prometa 3.001.000 din.

Ljubljana — Tečajni spričom.

Amsterdam 100 h. gold. 2325.50—2363.50
Berlin 100 mark 1763.62—1781.38
Bruselj 100 belg. 737.50—749.50
Curih 100 frankov 995.00—1005.00
London 1 funt 205.30—208.50
New York 100 dolarjev 4368.75—4426.75
Pariz 100 frankov 115.80—118.10
Trst 100 lir 230.95—234.05

Curih: Belgrad 10, Pariz 11.76, London 20.79, New York 44.00, Bruselj 74.70, Milan 23.35, Amsterdam 235.50, Berlin 178.80, Stockholm 107.05, Oslo 104.45, Kopenhagen 92.60, Sofia 540.00, Varšava 83.00, Budimpešta 87.25, Atene 3.90, Carigrad 3.90, Bukarešta 3.87, Helsingfors 9.17, Buenos-Aires 101.50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 469—471.50

v Zagrebu 469—471

v Belgradu 468—470

Belgrad. Državni papirji: 7% invest. posojilo 100.50—101.50 (101.50) agr. 61.50—62, vojna škoda promptna 468—470 (472, 470.50), begl. obvez. 89.75 do 90 (90.50, 90.25), dalm. agr. 89.50—90 (90.50, 90.25), 7% Bler. pos. 92—93 (93.50, 93), Delnice: NB 7550, Priv. agr. banka 227 denar (228).

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 101—102, agrarji 61.50—63, vojna škoda promptna 469—471.50, begl. obveznice 91 do 92, dalm. agrarji 90.50—91, 8% Blerovo posojilo 100—101, 7% Blerovo posojilo 94.50—95, 7% posojilo Drž. hip. banke 100—101.50, 7% stab. posojilo 98—99 — Delnice: Narodna banka 7600 do 7700, Trboveljska 190—200.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 100.50 do 102 (100.50, 103), agr. 61—63, vojna škoda promptna 469—471.50, begl. obvez. 91 bl., dalm. agr. 91 bl., 4% sev. agr. 62.75 den., 8% Bler. pos. 99.50—100 (100, 100.50), 7% Bler. pos. 92.50—94 (93, 95), 7% pos. DHB 101 den., 7% stab. posojilo 98.50—98.75 (98.25, 99.25), Delnice: Trboveljska 190—195, Gutmann 35 den., Sladkorna tovarna Osijek 85 den., Jad. plov. 350 denar.

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica: bač. 153—155, srem. 152 do 154, slav. ban. 153—155. — Fižol: bač., srem. brez vreče 280—280.50. — Tendence mirne. Pro-met srednji.

Živinski sejni

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Dol. Logatcu, dne 15. marca 1939. Voli I. vrste 5 din, II. 4.50, III. 4; telice I. vrste 4.50 din, II. 4, III. 3.50; krave I. vrste 4 din, II. 3.50, III. 3; teleta I. vrste 7 din, II. 6; prašiči špeharji 8 din, pršutarji 7 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso prednji del: I. vrste 10, II. 8, zadnji del: I. vrste 12 din, II. 10; svinjina 14 din, slanina 16 din, svinjska mast 19 din, čisti med 16 din. Surove kože: goveje 8 din, telečje 10 din, svinjske 7 din za 1 kg. — Pšenica 200 din, ječmen 180, oves 175, koruza 135, fižol 250, krompir 80, seno 60—80, suhe češnjele od 700—900 din, pšenična moka 325, koruzna moka 200 din za 100 kg.

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Laškem, dne 16. marca 1939. Voli I. vrste 5 din, II. 4.50, III. 4 din; telice I. vrste 4.75 din, II. 4.50, III. 4; krave I. vrste 4.25 din, II. 3.50, III. 3; teleta I. vrste 6 din, II. 5; prašiči: špeharji 9 din, pršutarji 7.75 za 1 kg žive teže. — Goveje meso: I. vrste 10 din, II. 8, III. 6; svinjina 16 din, slanina 18 din, svinjska mast 19 din, čisti med 18—20 din. Surove kože: goveje 10 din, telečje 12 din, svinjske 6 din za 1 kg. — Pšenica 180—200 din, ječmen 175, oves 200, fižol 250—300, krompir 100—120, seno 40—50, slama 25—30, jabolka: I. vrste 600 din II. 500, pšenična moka 300—400, koruzna moka 250 dinarjev za 100 kg.

Živinski sejem v Crnomlju, dne 7. marca 1939. Na sejmu je bilo prignanih 19 juncev, 260 volov, 1 bik, 58 krav in 280 prašičev. Prodanih je bilo domačim kupcem 5 juncev, 101 volov, 10 krav in 123 prašičev. Cene naslednje: voli I. vrste 5 din, II. 4—4.75 din, junci I. vrste 5 din, II. 4 do 4.75; krave I. vrste 4 din, II. 3—3.75 din za 1 kg žive teže. Mladi pujski 3 do 4 tedne stari po 300 din za glavo.

Nov upravni svet Jugoslovanskega kreditnega zavoda v Belgradu. Ko je bil leta 1927 ustanovljen Jugoslovanski kreditni zavod, d. d. v Belgradu, je bil pri njem znatno udeležen tudi inozemski kapital (madžarski in švicarski). Sedaj pa je ta del kapitala prešel v roke jugoslovanskih delničarjev in je bila izvoljena naslednja nova uprava: Adolf Minh, inž. Ljuba Godjevac, Jožef Bun, Bora Popović, Velimir Dimitrijević, Dragomir Rakić, Aleksander Minih, Aca Pavlović, Vojislav Petković, v nadzorstvu so pa Berislav Stojančič, Dragan Milčević, dr. Cvetko Gregorić, Vojislav Pavlović in dr. Vinko Vrhunec.

Philipa, jugoslovanska d. d., Belgrad. Namesto dosedanjega poslovođa g. Josipa Glaserja je postavljen za poslovođa g. Anton J. Jung.

Predelana papirnatega blaga d. d., Zagreb. Izbrisana eta člani uprave inž. Hansa Frankel iz Zagreba in Heinrich Jahn iz Ljubljane, »pisana pa Bojan Mirko in inž. Imre Hajdu iz Zagreba.

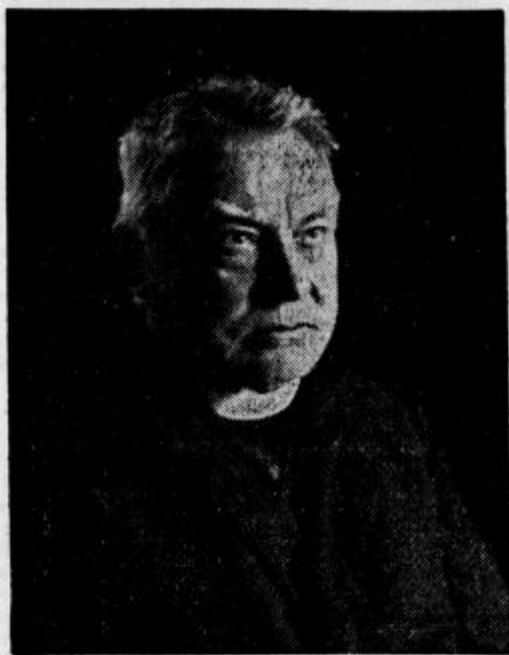
Pride!
Kino Sloga tel. 27-30

Največji film vseh časov, film o življenju in trpljenju smrti in vstajenju našega IZVELIČARJA

KRALJ KRALJEVI!

Pride!
Kino Sloga tel. 27-30

Prelat dr. Fran Kovačič

Maribor, 20. marca.

Danes popoldne ob treh bodo iz Slomškove kapelice na starem mestnem pokopališču v Mariboru gotovo ob spremstvu vsega narodnega Maribora ponesli zemsko ostanke velikega in zaslužnega Slovenca prelata dr. Franca Kovačiča na božjo njivo na Pobrežju.

Ves kulturno, slovensko in jugoslovansko zaveden Maribor stoji danes pod težkim vtisom dr. Kovačičeve prezgodnje smrti v zavesti, da je z g. prelatom odšel mož, ki mu bo slovenska zgodovina morala odkazati eno prvih mest med našimi velikimi možmi, saj si je s svojim, skoraj nepreglednim kulturnim in narodnostnim delom pridobil zaslug, kakor malokateri drug slovenski inteligent polpretekla in novejša slovenske zgodovine.

Od zibelke do groba

Prelat dr. Kovačič se je rodil kot sin kmečkih staršev v Veržju 25. marca l. 1867. Po domači ljudski šoli je po navadi takratnih časov v teh krajih odšel na gimnazijo v Varaždin, od tam pa v Zagreb, kjer je tudi maturiral. Že kot mlademu varaždinskemu in zagrebškemu gimnazijcu se je v njem vzbudila velika slovenska duša, ki ga je vse življenje odlikovala. Že takrat, v svojih dijaških letih je sodeloval pri dijaškem literarnem listu »Djakovanec«. Bogoslovje je študiral naprej v Zagrebu, nato pa je odšel v Maribor, kjer je bil tudi posvečen za mašnika. L. 1894 je v domači cerkvi v Veržju pel svojo prvo vs. mašo, nato pa je bil najprej za kaplana in provizora v Spodnji Poljskavi in v Studenčah, pri Poljanah. L. 1895 je postal kaplanski službovalnik in odšel v Rim, kjer je študiral filozofijo, pravico in teologijo. Po končanem študiju je prišel nazaj v domovino, kjer je bil tudi profesor na gimnaziji in na bogoslovju postal profesor filozofije in fundamentalne teologije, kjer je ostal do svoje upokojitve. Tukaj v Mariboru pa je tudi našel tistiše za svoje vzorno in velikansko kulturno in narodnostno delo. V zadnjih letih ga je večkrat napadla bolezen, zadnji boleznj pa, ki ga je napadla pred nekaj dnevi, je njegovo izmučeno telo podleglo. Umrl je v nedeljo zjutraj ob petih na svojem stanovanju na Koroski cesti, odkoder so njegovo truplo ponesli v Slomškovo kapelico.

Organizator znanstvenega dela

Med najstarejšimi slovenskimi in gotovo najzaslužnejšimi slovenskimi kulturnimi društvi je brez dvoma mariborsko zgodovinsko društvo, ki je bilo leta 1903 ustanovljeno na pobudo pokojnega prelata, ki je dobro vedel, da ne more biti svežega in živega narodnostnega razvoja brez lastnega kulturnega in znanstvenega dela in za tako delo potrebne organizacije. Zato so na pobudo dr. Kovačičeve ustanovili znanstveno zgodovinsko društvo za Slovensko Štajersko, ki se je pozneje leta 1925 preimenovalo v Zgodovinsko društvo v Mariboru. Že takrat so ob ustanovitvi poudarjali, med njimi zlasti gospod prelat, da naj to znanstveno društvo pripravlja pot slovenskemu vseučilišču, za kate-

rega se je takrat med Slovenci začelo močno gibanje. Prvi predsednik društva je postal M. Slekovec, njegov naslednik je bil dr. Kovačič, ki je funkcijo obrnil do svoje smrti. Dva leti po svoji ustanovitvi je društvo zopet na dr. Kovačičevo pobudo začelo izdajati svoj »Časopis za zgodovino in narodopisje«, čigar urednik je dr. Kovačič postal po smrti prvega urednika in to ostal do svojih zadnjih dni življenja. Časopis je po zaslugi pokojnega gospoda zbral okoli sebe vse naše slovenske ljubitelje zgodovine našega podeželja, pa tudi priznane slovenske znanstvenike, ki so si po prevratu utrlj pot na slovensko univerzo. Omenimo le dr. Nachtigala, dr. Hauptmana, dr. M. Dolence, sodeloval pa je tudi praški profesor dr. M. Murko. Na ta način je dr. Kovačič okoli sebe in okoli svojega zgodov. društva zbral najvidnejše predstavnike slovenske zgodovinske znanosti. V zvezi z zgodovinskim društvom in iz njenega okrilja sta nastali še dve važni slovenski kulturni ustanovi v Mariboru. Iz potreb zgodovinskega društva je nastala društvena znanstvena knjižnica, iz katere se je pozneje razvila današnja Studijska knjižnica, ki je brez dvoma ena najpomembnejših sedanjih znanstvenih institucij slovenskega Maribora. Prav tako iz dela pokojnega prelata je nastal sedanji Bano-vinski arhiv, ki je v svojih prvih početkih predstavljal društveni arhiv, ki si ga je pokojni prelat omislil zato, da bi slovenske znanstvenike osvobodil odvisnosti graškega arhiva. Prav tako kakor tem ustanovam je dr. Kovačič dal začetek in življenje slovenskemu muzeju. Mariborsko muzejsko društvo je po svoji ustanovitvi l. 1902 zajadralo v nemške vode in zato je dal dr. Kovačič pobudo za zbiranje muzealij, ki naj ustvarijo temelj slovenskemu muzeju, kar se je v resnici tudi zgodilo. Muzejske predmete so zbirali v Narodnem domu, ki so jih pozneje po prevratu združili z mariborskim mestnim muzejem, katerega delo in življenje je pokojni gospod vedno z veseljem vodil in spremljal. S tem svojim delom je dr. Kovačič sistematično organiziral slovensko znanstveno življenje v Mariboru in na slovenskem Spodnjem Štajerskem, kar je brez dvoma nenavljiva zasluga za naše narodno življenje in česar slovenska kulturna zgodovina ne bo mogla nikoli pozabiti.

Dr. Kovačičevo pisateljsko delo

S krajšimi zgodovinskimi študijami je pričel dr. Kovačič nastopati že kot zagrebški bogoslovec. V Dom in svet, ki ga je takrat urejeval dr. Fr. Lampe, je napisal svojo prvo zgodovinsko študijo o Dobrovskem in Katiču. S takimi zgodovinskimi študijami se je uveljavljal pri takratnem Rimskem katoliku, ob katerem se je spoznal z dr. Mahničem, ki je kmalu spoznal njegov talent za zgodovino in ga zato vzpodbujal k znanstvenemu delu na področju zgodovine. Kot zgodovinar in urednik ter sou-trudnik Časopisa za zgodovino in narodopisje je v dolgih letih svojega znanstvenega dela spoznal vse panoge zgodovine Spodnjega Štajerja in na pisal več samostojnih krajevnih monografij. Na podlagi temeljitih znanstvenega dela je napisal znane in temeljite krajevnne monografije »Trg Središče«, »Nadžupnja sv. Križa pri Rog. Staniču«, »Ljutomer«, zlasti pa je znana in obsežna Zgodovina lavantinske škofije, ki jo je izdal ob 700-letnici te škofije.

Prelata dr. Kovačiča pa je študij in poklicno delo kot profesorja na mariborskem bogoslovju navajalo tudi k filozofiji. Kot mlad bogoslovni profesor je napisal svoje prvo filozofsko delo o svetovnem naziranju Sokrata, Aristotela in Platona, ki je bilo objavljeno v Rimskem katoliku in ki je pozneje bilo prevedeno tudi v francoščino. Za mariborske bogoslovce — slušatelje njegovih predavanj iz filozofije je napisal samostojni deli »Noetika in »Ontologija« ter »Sv. Tomaž«, ki so ga uvrstili tudi med uvaževane slovenske filozofe. Dr. Kovačičevo pisateljsko delo je tako obširno, da bi bilo treba o njem pisati v obširni razpravi, saj so naše slovenske revije Časopis, Dom in svet, Rimski katolik, Čas, Voditelj v bogoslovskih vedah prečestokrat objavljali njegove temeljite zgodovinske in filozofske sestavke.

Javni delavec

V dr. Kovačiču je živel močna slovenska in slovenska duša. Zato ni mogel stati ob strani narodnostnih bojov, ki so v naših krajih pričeli, ko je bil naš veliki pokojnik v najlepših svojih letih. Stopil je z dr. Korošcem in dr. Jerovškom v prve vrste narodnih borcev in se udeleževal zlasti pri narodno-obrambnem delu. To delo in njegovo temeljito poznavanje slovenske zgodovine in slovan-

skih krajev ob severni narodnostni meji, ga je uspobilo, da je bil po prevratu kot ekspert za Slovensko Štajersko poklican v Pariz, kjer se je uveljavil na mirovni konferenci, ki je Evropi krojila nove meje. Da smo v tistih težkih časih nekaj rešili za nas je gotovo tudi to neomajna zasluga dr. Kovačičevega dela na konferenci sami, pa tudi prej kot organizatorja slovenske znanosti in bori-telja za narodnostne pravice Slovencev. Za časa svojega javnega udeleževanja je sodeloval pri naših političnih listih, zlasti pri »Slovenskem go-spodarju« in »Stražici«, pisal pa je tudi v raznih hrvaških listih v katerih je Hrvatce seznanjal s slovensko zgodovino in kulturo in našimi zna-me-nitostmi. Ožja mariborska zgodovina pa bo gospo-da prelata ohranila slovenskemu ljudstvu v živem spominu in v časti kot vodilnega člana Narodnega sveta v Mariboru, ki je v časih prevrata reševal usodo slovenske severne meje. V vsem svojem javnem življenju je dr. Kovačič izpričeval svojo živo slovensko in jugoslovansko zavest, ki je bila v njem tako močna, da je zaradi nje z brezprimerno gorečnostjo in delavnostjo pomagal in gradil povsod, kjerkoli je to zahteval interes slovenstva in jugoslovanstva. Zato ga po moramo poleg tudi že pokojnega njegovega dobrega prijatelja župnika E. Vračka šteti med najbolj zavedne Slovence in Jugoslovane, ki smo jih kdaj imeli ob naši severni meji.

Slomškov častilec

Za dr. Kovačičevo osebno duhovno življenje menda najbolj značilna poteza je bila njegova ljubezen do raziskavanja Slomškovega življenja in dela, o katerem je izdal knjigo. Kdor ve s kakim veseljem je ta gospod prelat preiskaval Slomškovo življenje in s kakim interesom je zasledoval delo za Slomškovo beatifikacijo in delo Slomškove družine, katere predsednik je nekaj časa bil, ta bo vedel kako silno je spoštoval škofa Slomška, ki ga je tako odlikovalo svetniško življenje. Silno je hrepenel, da bi cerkev našemu Slomšku priznala čast oltarja, zato pa je sam tudi vse svoje talente porabil zato, da bi zbral vse Slomškove zgodovinske podatke, ki bi pričali o njegovi svetosti, zaradi katere ga je Kovačič tako častil in zaradi česar je bilo gospoda prelata globoko zamišljeno mnogokrat videti na Slomškovem grobu. Žal go-spod prelat niti tega ni mogel več uinkati, da bi Slovenci svoje prošnje za beatifikacijo ponesli k sv. očetu. Tega ni mogel uinkati, ker mu je smrt prej pretrgala nit življenja. Pač pa mu je dano, da njegovo truplo do zadnje poti na božjo njivo počiva na starem mestnem pokopališču, kjer počiva toliko slovenskih zaslužnih mož, v kapelici, kjer Slomškovi zemski ostanke trgnijo. Truplo dr. Kovačičeve v Slomškovi kapelici govori o značaju pokojnega prelata in njegovem globokem notranjem življenju, ki se je globoko klanjalo Slomškove-mu svetniškemu življenju in njegovi nežni in pravični ljubezni do slovenskega naroda.

Naj naš zaslužni gospod prelat v miru počiva, narod mu naj ohrani hvaležen spomin, Bog pa ga naj nagradi za vse njegovo plemenito delo!

Velika razstava slovenske umetnosti v Milanu

Razstava slikarja Miha Maleša in kiparja Franceta Goršeta, razstava Slovenskega modernega lesoreza in slovenske ljudske keramike

Kulturni stiki med našim in italijanskim narodom se množijo in širijo. Nedavno smo imeli v Ljubljani zelo lepo razstavo italijanske knjige, v istih dneh pa sta v Jakopičevem paviljonu razstavljala dva umetnika iz Trsta. Vse to delo kulturnega zblizevanja, to je zblizevanja in spoznavanja medsebojnega duha se zelo uspešno razvija posebno v zadnjih letih, kajti

prva razstava slovenske umetnosti je bila že v letu 1937. v Rimu in so se na tej razstavi jugoslovanskih umetnikov slovenski zastopniki prav dobro odrezali.

Skoraj istočasno pa je v Firenzi izpod peresa umetnostnega zgodovinarja Emila Schaubha-Kocha izšla prva obsežna in v tujini tiskana monografija o našem umetniku Mihi Malešu. Ta monografija je imela posebno v Italiji velik uspeh in tudi zelo širok odmev. Dvignilo se je zanimanje za našo umetnost, v prvi vrsti pa seveda za dela Mihe Maleša, ki je kmalu nato dobil od milanske galerije »Casa d'Artistic« vabilo, da naj v njenih prostorih priredi samostojno razstavo svojih del. Galerija ima svoje prostore v središču Milana v Via Manzoni in je za razstavo določeno celo prvo nadstropje. Galerija prireja v prvi vrsti samostojne razstave tujih umetnikov in je bila v teh prostorih n. pr. lansko leto razstava romunske umetnosti, še poprej pa madžarske.

M. Maleš: Lastni portret.

Visoko pokroviteljstvo nad razstavo sta prevzela župan mesta Milana in ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen

in bo odprta slovesno v soboto, dne 25. marca ter bo trajala do 7. aprila. V imenu bana g. dr. Marka Natlačenja bo razstavo odprl naš generalni konzul v Milanu g. dr. Milan Stankovič.

Ker so prostori dopuščali, je Miha Maleš k razstavi svojih del pritegnil še širši krog in se dogovoril s kiparjem Francetom Goršetom za kolektivno razstavo njegovih del, priključena je še razstava slovenskega modernega lesoreza in sicer bodo pri tem sodelovali Božidar Jakac, Ivan Kos, Tone Kralj, Miha Maleš in Maksim Sedej, prav tako pa bo v okviru te razstave organizirana tudi razstava slovenske ljudske keramike.

Miha Maleš bo razstavil 74 svojih del in sicer oljnatne slike, grafike v vseh tehnikah, v posebni vitrini pa bo razstavil svoje bibliofilске knjige.

Francet Gorše bo razstavil 16 svojih plastik, Božidar Jakac 10 lesorezov, Tone Kralj 9 lesorezov, Maksim Sedej 5 in Ivan Kos 8 lesorezov.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes, jutri ter v četrtek ob 20. uri

Na bulvaru

duhovita »atra« z ALICE FAY, DICK PO-WELON in BRATJE RITZ
Pozor! Radi ogromnega zanimanja samo še danes. Kot dodatek slovito češko vledelo:

Križ ob potoku

ZNIZANE CENE! DVA VELEFILMA

Vojni prostovoljci za močno Jugoslavijo

Ljubljana, 20. marca.
V lepo okrašeni sejni dvorani mestnega magistrata je bil v nedeljo jubilejni občni zbor slovenskih vojnih prostovoljcev, borcev za našo svobodo na solunski in dobruški fronti, pod predsedstvom in vodstvom predsednika organizacije prof. Josipa Jerasa. Na obnem zboru so prostovoljci slavili tudi dvajsetletnico obstanka svojega društva. Ta jubilejni občni zbor so počastili in pozdravili zastopnik bana g. Ivan Strekelj, dalje mestni svet, polkovnik v pok. g. Andrej-ka za župana dr. Jura Adlešiča, kapetan Branko Vučič kot zastopnik divizijskega poveljnika generala Lukiča, zastopnik invalidov g. Stanko Tomec, zastopnika Legije koroških borcev predsednik Ciril Zupan in tajnik Mohar.

Občni zbor je že na zunaj pokazal, kako so krepko strnjene in disciplinirane vrste vojnih prostovoljcev. Pred 20 leti je bila prostovoljska organizacija ustanovljena, da bi v njej vsi borci vzdrževali še naprej medsebojno, v hudih bojih preizkušeno tovarištvo, da seznanijo osvobojeno Jugoslavijo o njih naporih in delih in da se odlože padlim junakom.

Prof. g. Jeras se je v toplih besedah spominjal lani umrlih članov: Mihe Copa, borcev v balkanski vojni med Črnogorci za Tarabošo, dalje Antona Kovača in Franceta Sevnika. Med vihar-nim odobravanjem so bile nato poslane razne brzojavke, tako vdanostna Nj. Vel. kralju Petru II., dalje pozdravna brzojavka ministru za vojsko in mornarico ter predsedniku Zveze prostovoljcev Luju Lovriču, oslepelemu borcu za Jugoslavijo.

Vsa kratka poročila funkcionarjev uprave, vsi govori posameznikov in odločne resolucije so izzvenili v smeri, da so vojni prostovoljci, organizirani in disciplinirani v strnjelih vrstah, vedno za Jugoslavijo, priporočeno na frontah s potoki krvi, za enotno, na zunan in znotraj močno in krepko konsolidirano državo. Občni zbor je izvolil nov upravni odbor s predsednikom prof. Jerasom na čelu.

— Pri zaprtju, motnjah in prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz Josefa« grentice.

Francet Gorše.

nimi posnetki najznačilnejših del te razstave. Razstava je tako zelo skrbno pripravljena in želimo našim umetnikom, da bi imela čim več uspeha.

Kulturno delo in vrednote duha najbolj zblizujejo narode med seboj. To je bilo prav dobro potrjeno tudi pri zadnji italijanski kulturni manifestaciji v Ljubljani ob razstavi italijanske knjige. Sedaj zastopniki naše umetnosti na svoj način vračajo ta obisk in s tem samo še potrjujejo, kako globoko razumevamo to poslanstvo medsebojnega kulturnega sodelovanja in spoznavanja. V tem okviru pa je ta manifestacija slovenske umetnosti v Milanu tudi izraz vse naše skupnosti, ki ve, da bo z uspehom naših umetnikov v Milanu potrjen tudi naš delež pri gradbi pomorne kulturne stavbe, ki ji oblikujejo obličje vsi narodi s svojimi bogatimi sposobnostmi in hotenji.

Nova imenovanja v Vatikanu

Iz Rima poročajo, da je sv. Oče za svojega vrhovnega komornika (maestro di camera) potrdil msgr. Alberta Arboria Mella di Sant'Elia, ki je že pod njegovim prednikom bil na tem mestu. Kardinal Federico Tedeschini je bil imenovan za predstojnika bazilike sv. Petra v Rimu, kardinal Francesco Marmaggi za prefekta kongregacije koncilov, kardinal Giuseppe Pizzardo za prefekta kongregacije za semeišča in univerze, kardinal Massimo Massimi za predsednika papežev komisije za avtentično razlaganje kodeksa in kanonskega prava.

Letalska nesreča

Na ljubljanskem letališču pri Devici Mariji v Polju letenje tudi v zimskih mesecih ne počiva. Največ letajo in se vadijo športni piloti, člani Aero-kluba, mnogokrat ob delavnih, zlasti pa ob nedeljah, kadar vreme dopušta in kadar je dovolj prostega časa na razpolago. Tudi preteklo nedeljo se je poskušal pilot Podobnik Alojz v drsenju po tleh z letalom »Compore«, ki je last g. dr. Rapeta. To je znano enosedežno rdeče civilno letalo, ki so ga imeli Ljubljancem skoraj vsak dan priliko opazovati pri poletih nad Ljubljano in okolico. Pilot Podobnik pa se je, kakor pripovedujejo očividci, preveč zanesel na svoje znanje. Podobnik namreč še ni dovršil letalske šole, in letalo se je dvignilo v tem trenutku se je letalec prestrašil, izgubil pri-sotnost duha in avijon je takoj po startu strmoglavil na tla. Letalo se je popolnoma razbilo, močno poškodovanega pilota pa so poklicani reševalci z avtomobilom prepeljali v bolnišnico.

Veliko tihotapstvo lesa

Rakek, 20. marca.
Na zapadni meji, zlasti v odseku od Planine in Rakeka tja do Loža, tihotapijo čez mejo vse mogoče predmete, razno blago in živino, ki se da v Italiji bolje in tudi z prav lepim dobičkom vnovčiti. Čez mejo nosijo po skrivnih stezah tobak, cigarete, celo sladkor, kavo in francosko ekikorijo, meso, slanino, a najbujnejše je razpredeno tihotapstvo konj in volov. Tuintam nekateri iz obmejnih gozdov pretihotapijo tudi trame in hlode, toda v malenkostni meri, tja v Postojno. Da bi pa kar v vagonih les tihotapili čez mejo v Trst in naprej, je pa bilo nekaj neverjetnega, toda dogajalo se je že več let. V lesnoindustrijskih in izvoznih krogih Notranjske je veliko zanimanje o veliki v Trstu odkriti aferi glede tihotapstva lesa. Štirje podjetni in prebrisani lesni trgovci ali po notranjsko »lesni merkantje« in lesni mešetarji so se združili v družbo ter so organizirali prav rafinirano in sistematično izvajano tihotapstvo hlodov in tramov čez mejo. Bili so res drzni! Vodili so celo carinske in železniške organe za nos in jih znali pretentati, da so italijanski carinski organi bili prepričani, da prihaja les, večinoma hlodi, na pošten način v vagonih v Trst in da so vedno vsi dokumenti popolnoma v redu. Tihotapci so si znali svoje vloge prav premeteno in zvito razdeliti. Pri odpremi blaga z rakovske postaje so bili na vagonih vedno pri-trjeni vsi dokumenti in z blagom so bili odpo-plani na italijanske carinske oblasti tudi vsi pred-plani carinski dokumenti. Tihotapci so se delili v dve skupini. Dva tihotapca sta poslovala pri nas na Rakeku, druga dva kompanjona pa v Postojni.

Redno in brez strahu so pošiljali z Rakeka v Postojno in naprej v Trst hlode z deklaracijo, da so bili hlodi posekani v obmejnih notranjskih gozdovih. Iz Trsta je bilo nato blago dirigirano

na razne trgovce in veletrgovce v severni in južni Italiji. Tihotapci so spravljali prav čedne dobičke, kajti pri prodaji lesa so jemali vedno v kalku-lacijo carino in so tuintam v cenah tudi nekoliko popustili nasproti drugim lesnim izvoznikom, njihovi konkurentom. Nekateri notranjski lesni trgovci so se tudi in spravevali, kako more neki rakovski izvoznik imeti tako lepe kupčije, ko so drugače njih posli popolnoma počivali.

Hlode so tihotapci v vagonih pošiljali na to-vorno postajo San Sabba (Sv. Soboto) pri Trstu in v bližini škedenja, kjer se nahajajo velikanska lesna skladišča mnogih, tudi največjih italijanskih tvrdk. Carinska kontrola je že nekaj časa slutila, da ni vse v redu in da so nekatere pošiljke po-manjkljivo opremljene z listinami in da tihotapci uporabljajo za svoj izvoz odnosno uvoz blaga stara določila trgovinske pogodbe, ki je bila pred leti sklenjena med Italijo in našo državo, ki pa sedaj ni več v veljavi. Tihotapci pa so se znali prav premeteno izogibati novih določil in so se venomer sklicevali na staro trgovinsko pogodbo glede izvoza lesa.

Carinska kontrola v Trstu je pričela z obsež-nimi poizvedbami in je preiskavo raztegnila tudi čez mejo na Notranjsko. Carinskim oblastem se je v prvi vrsti čudno zdelo, kako je mogoče, da bi mogli notranjski gozdovi dobavljati toliko ne-obdelanega lesa. Začeli so primerjati. Dognali so, da mnogi kmetje niso posekali niti ene smreke, a trdilo se je, da so ti kmetje les res posekali in ga prodali tihotapeckim lesni družbi. Točno je bila dognana kapaciteta posameznih notranjskih goz-dov. Cariniki niso odnehal in naposled je bilo ugotovljeno, da je ta tihotapska družba lesa iz-vozila iz Jugoslavije v Italijo velikanska mno-žino, namreč kar 222.838 hlodov. Proti tihotap-cem v Italiji je bilo uvedeno carinsko-kazensko postopanje.

Kupujte srečke državne razredne loterije

V DOMAČI KOLEKTURI „VRELEC SREČE“

ALOJZIJ PLANINŠEK - LJUBLJANA

Drobne novice

Koledar

Torek, 21. marca: Pričetek pomladi. Benedikt, opat; Serapion, škof. Mlaj ob 2.49. Herschel napoveduje sneg in vihar.

Sreda, 22. marca: Lea; Katarina Genovska, devica.

Novi grobovi

† V Cezanjevih je v nedeljo v 89. letu starosti mirno v Gospodu zaspala gospa Barbara Ribic, roj. Vraz, posestnica in žena mlinarja. Pokopna je bila zadnja nečakinja pesnika Stanka Vraza. Pogreb bo v sredo ob 9 dopoldne.

† V Vojniku je umrla gospa Marija Grasselli roj. Kreft, soproga trgovca in posestnika. Pokopali jo bodo v sredo ob pol 3 popoldne na farnem pokopališču v Vojniku.

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspal gospod Franc Zore, uradnik državne železnice v pokopju. Pogreb bo danes ob 2 popoldne iz hiše Zalogi, Zgornja Slika, Pavšičeva ulica št. 11, na pokopališču pri Sv. Križu.

† V Smarju pri Jelšah je umrl gospod inženir Milan Jenčič, podpolkovnik v pokopju. Zemске ostanke blagega pokojnika bodo prepeljali v Ljubljano in jih pokopali danes ob 4 popoldne na pokopališču pri Sv. Križu.

Naj jim sveti večna luč! Zalujomim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Iz banovinske službe. Sprejeta je ostavka na banovinsko službo, ki jo je podal dr. Josip Petrič, zdravnik združene zdravstvene občine Bohinjska Bistrica in banovinski zdravnik VIII. položajne skupine. — Imenovana sta: Draga Ukmar pri banški upravi in Ljubljani za banovinsko arhivsko uradnico VIII. skupine, Vladimir Zalokar pa za banovinskega arhivskega uradnika IX. skupine pri okrajnem načelnstvu in Ljubljani. — Po potrebi službe je premečen Hugon Czarda, banov. pomožni knjigovodja IX. polož. skupine s prvim periodičnim poviškom pri finančnem oddelku banke uprave in Ljubljani, na banovinsko kmetijsko šolo v Št. Jurij ob južni železnici.

— Iz policijske službe. Za policijske stražnike III. razreda v III. pol. skupini so imenovani policijski stražniki-pripravniki: Franc Remec, Franc Kučej, in Gojmir Kremžar v Ljubljani, Vencelj Demšar na Jesenicah ter Jožef Bregant v Mariboru.

Slavnostna večerja društva „Pravnik“

Izredno uspelo proslavo za 50 letnico svojega obstoja je društvo „Pravnik“ v soboto zvečer zaključilo s svečano večerjo v veliki kazinski dvorani, katere se je udeležilo več sto društvenih članov in mnogo odličnih gostov. Izmed najvidnejših omenimo ministra za pravosodje g. dr. Viktorja Ružiča, g. bana dr. M. Natlačenca, divizijskega generala g. Lučiča, predsednika apelacijskega sodišča dr. Golio, zastopnika hrvatskih pravnikov dr. Politea in odposlanca srbskih pravnikov dr. Ivkoviča. — Prvo zdravico je naslovil na navzoče člani in goste predsednik „Pravnika“, vsuči profesor in član akademije dr. Metod Dolenc, ki se v svojem, z lepimi mislimi prepletenim govorom posebno poudarjal važnost pravice tako v narodnem, državnem in meddržavnem življenju. Posebno močno odobravanje je izval govornik z ugotovitvijo, da je pravica temelj države, a za nas Slovence je edino močnega država le Jugoslavija, pri kateri nadaljnj zgradbi hočejo pravniki z vsemi silami sodelovati. G. minister dr. Ružič je v prisrčnih besedah čestital „Pravniku“ na njegovih odličnih uspehih in dvignil čašo za njegov nadaljnj procvit v korist države in slovenskega naroda. Vsuči profesor dr. Rudolf Sajovic je posege v preteklost „Pravnika“ in pri tem ugotovil tesne vezi, ki so ga spajale s hrvatsko in pozneje, ko se je ustanovila tudi s srbsko bratsko organizacijo. To strokovno sodelovanje je v veliki meri pripravljalo našo jugoslovansko duhovno skupnost. — Dr. Ivo Politec je izreklet napitnico v ime hrvatskih pravnikov in še posebej kot predsednik zveze Odvetniških Zbornic v Jugoslaviji. V težkih časih, ki je izvajal odlični hrvatski delegat, ki smo jih preživljali, nas je vedno držala pokonci vera v pravico. S to vero bomo zmagovali tudi vse težave v bodočnosti. Po pozdravu dr. Dragomira Ivkoviča, tajnika srbskega pravnega društva, je višji državni tožilec dr. Kravina s posebno toplimi besedami nazdravil današnjim častnim članom „Pravnika“, ki so bili od početka, torej 50 let ugovori člani. Ti zaslužni gospodje so: Miha Gabrijelič, dr. Ivan Rudolf, dr. Matej Pretnar, dr. Anton Rogina, dr. A. Homan in dr. Jakob Toplak, v imenu katerih se je predgovorniku in društvu zahvalil dr. Pretnar in razvijal jako aktualno misel o potrebi, da se znova poglobi pravni čut v našem javnem življenju in tudi v naši zakonodaji. Nadalje so govorili še v imenu Akademije znanosti in umetnosti njen glavni tajnik vsuči profesor dr. Gregor Krek, ki je dal nekaj zanimivih pobud za specializacijo pravnega znanstvenega dela. Rektor dr. Rado Kušej je spregovoril v imenu univerze in omenil, kako se je šele z našo univerzo uresničil sen naših pravnih znanstvenikov. Dr. Janko Zirovnik je pozdravil v imenu Odvetniške zbornice, dr. Andrej Kuhar v imenu Notarske zbornice, za mlade pa je govoril dr. Černež. — Po uradni delu je odlična pravniška družina ostala še nekaj časa v prijetnem razgovoru. Vsem udeležencem bo prijeten večer, ki je bil izvrstno organiziran, ostal v najlepšem spominu.

Novi papež Pij XII. — tretjerednik. Frančiškanski general P. Leonard Marija Bello sporoča v uradnem glasilu reda Manjših bratov veselo vest, da je novi papež Pij XII. sin sv. Frančiška v njegovem tretjem redu. Izredno poudarja: »Če smo s Pijem XI. izgubili svojega ljubeznivega očeta in

najvišjega člana III. reda, smo prejeli s Pijem XII. drugega, ravnokot visokega člana, ki se z njim ponaša tretji red v duhu aerafinske ponižnosti. Novi sv. oče je frančiškanski tretjerednik. Velika slovenska družina tretjega reda bo to z največjim veseljem vzela na znanje. Na prihodnjem mesečnem shodu naj vse slovenske skupščine tretjega reda opravijo molitve za novega papeža in naj zapoje zahvalno pesem.

— Banovinski odbor za propagando gozdarstva prosi vsa vzgojna, kulturna in slična društva, vse javne korporacije in ustanove ter vse privatnike, da aktivno sodelujejo pri propagandi gozdarstva v dnevih od 19. do 31. marca 1939. V teh dnevih naj bodo v šolah ali v drugih primernih prostorih predavanja o gozdarstvu, na terenu pa pogozdovanje, goščav in praktični pouk o negi, vzgoji in izkoriščanju gozdov. Kjer take prireditve zaradi krajevnih in vremenskih prilik ne bi bile mogoče v marcu t. l., se naj izvedejo v aprilu. — Pojasnila dajejo banovinski odbor in krajevni odbori za propagando gozdarstva.

— Priključeno romanje k M. B. na Trsat z izletom z ladjo po morju v Malinsko na otoku Krku, bo tudi letos o binokostnih praznikih; kdor pa bo hotel iti v Italijo (na Reko, v Opatijo) bo letos tudi lahko šel. Priglasite se za podrobna pojasnila takoj na naslov: »Po božjem svetcu, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

— Proti rumenim zobem kadičev se uspešno uporablja Chlorodont pasta za zobe. Grda rumena barva izgine z zob večkrat že po enkratni uporabi.

V KVALITETI KROJU IN IZDELAVI NEDOSEGLJIVE, V NIZKI CENI BREZKONKURENČNE

ŽE SAM POGLED V NAŠE IZLOŽBE VAS PRIJETNO PRESENETI IN VABI ZA NAKUP.

— Auto izleti v aprilu: od 8.—10. v Gorico, Trst, Idrijo in Benetke, od 15.—18. na Milanski velesejem. Izletna pisarna M. Okorn, Ljubljana, Frančiškanska 8, telefon 22—50.

— Naše ceste. V Jugoslaviji imamo okrog 41 tisoč kilometrov cest. Od teh jih je 24.000 km banovinskih, 7000 km občinskih, 10.000 pa državnih. Državne ceste so slabe in večinoma neprimerne za sodobni promet. Samo 500 km cest v Jugoslaviji je primernih za težki promet, okrog 9.500 km cest pa za lažji promet. Druge ceste so pa sposobni samo za lažja kmetijska vozila.

— Avtomobilizem v Jugoslaviji. V naši državi avtomobilizem ni posebno razvit. Vzrok temu so v prvi vrsti slabe ceste. Jugoslavija premore samo 13.000 avtomobilov, medtem ko jih ima samo Praga okoli 50.000. Pri nas ne pride na 1000 prebivalcev niti en avtomobil, v Franciji pa pride na 1000 prebivalcev 53 avtomobilov, v Angliji 40, na Danskem 26, na Švedskem 24, v Nemčiji 15, v Rusiji, na Poljskem, Romuniji, na Madjarskem in v Grčiji po 2 avtomobila.

Po državi

• Čehi so letos nameravali kupiti 50 vagonov našega tobaka. Te dni so se mudili v Splitu odposlanci francoskega tobačnega monopola, ki so si ogledali tobak v skladišču monopolske uprave v Splitu ter nakupili večjo množino, največ hercegovega tobaka, ki bo izvožen v Francijo. Te dni pričakujejo odposlancev Nemčije in Poljske, ki bodo prav tako odkupili večjo količino tobaka. Pričakovani so tudi prihod Čehov, toda zaradi zadnjih usodnih dogodkov Čehov sploh ne bo. Čehi so letos nameravali kupiti 50 vagonov našega tobaka.

• Težke milijone preskrbi državi, banovini in zagrebškemu mestu zagrebški zemljiško-knjižni urad. Od prometa nepremičnin znaša državna davščina 4 odstotka, banovinska 2 in mestna tudi 2. Promet nepremičnin je znašal lansko leto v Zagrebu nad 336 milijonov, torej so vse te davščine vrgle nad 336 milijonov. Poleg tega pa zemljiško-knjižni urad pobira tudi pristojbine, ki so znašale lansko leto 2.155.299 din. Kljub vsem tem težkim milijonom, ki jih zagrebški zemljiško-knjižni urad nabere za državo, banovino in mesto, se vendar njegovi prostori nahajajo v kleti okrajnega sodišča v Zagrebu.

• Smrt žene, ki je bila stokrat krstna botra. V Požegi v Slavoniji je te dni umrla v 76. letu starosti gospa Ana Fabijan, ki je bila v vsem mestu izredno priljubljena in znana pod imenom »kuma« in »teta Fabijana«. Pokojnica je bila krstna botra okrog stokrat in so jo njeni krščenci in krščenci zelo spoštovali.

• Koliko je v Jugoslaviji radio-naročnikov. Po najnovejših statističnih podatkih je bilo v Jugoslaviji na dan 1. januarja 1939 skupno 130.641 radio-naročnikov. Leta 1929 je bilo v državi šele 32.976 naročnikov in se je torej števililo v 10 letih povečevalo. Ti naročniki so razdeljeni na območja treh jugoslovanskih radio-postaj: belgrajske, zagrebške in ljubljanske. Prva ima približno

polovico, drugi dve pa vsaka približno po četrtino teh naročnikov. V načrtu je, da se zgrade releejne postaje v Mariboru, Splitu in Skoplju.

• Požar povzročil 2 milijona din škodo. Na stepl »Krivajac« v Slavoniji, ki je 22 km oddaljena od Orahovca in je last bratov Schlesingerjev, je izbruhnil ogromen požar. Plameni so se videli daleč naokrog. K požaru je prihitelo več gasilskih čet, ki pa so imele samo ročne brizgalne in niso mogle biti kos požaru. Požar je uničil dvonadstropno skladišče živil z vsem gospodarskim orodjem in pripravami, dva vagona in pol pšenice, osem ton moke, pet ton čistega lana in mnogo drugih reči. Škoda je do 2 milijona dinarjev. Zavarovano je bilo vse. Gasilci so rešili ostale zgradbe in velik mlin.

— Pri zlati žili, bolečinah v križu, zastoj krvotoka jeter in nezadostnem izločevanju želodca, nastalih vsled zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefov« grenko vodo. Bolniki radi jemljejo preizkušeno »Franz-Josefov« grenko vodo in jo dobro preneso tudi pri večkratni porabi.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

• V Bosni debel sneg, v Primorju močna burja. V Bosni je nenadoma zapadel tako debel sneg, kakor ga niso imeli vso zimo. Zaradi visokega snega so morali odpovedati smučarske tekme, ki bi imele biti v nedeljo v bližini Sarajeva. Ako bo sneg naletaval še nekaj dni, bodo nastopile motnje v prometu. — V Primorju pa močna burja zelo ovira promet po morju. Na Velebitu je zapadel nov sneg.

• Poneverbe v splitski davčni upravi. Preiskava o poneverbah v davčni upravi v Splitu je končana. Ugotovili so, da znaša poneverjena vsota 76.200 din. Poneverbe sta obtožena dva uradnika, ki sta že delj časa v preiskovalnem zaporu.

• Vloga ministrskega spremljevalca si je izbral neki goljuf za časa volilne agitacije v Sarajevu. K sarajevskemu fotografu Tausu je tiste dni prišel elegantno oblečen gospod, ki se je predstavil kot sodrnik nekega belgrajskega lista. Fotografu je dejal, da spremlja dr. Stojadinovića in dr. Spahina na agitacijskem potovanju ter da v to svrhu nujno potrebuje dober fotografski aparat. Izmed aparatov, ki mu jih je predložil fotograf, je izbral najdražjega, vrednega 3000 din. Fotografu je dal na roko 600 din, za ostalo vsoto pa je podpisal menico z izjavo, da bo ostanek plačalo uredništvo njegovega lista. Fotograf je dolgo čakal, slednjič pa se je obrnil na belgrajski list, odkoder pa so mu sporočili, da dolničnega gospoda sploh ne poznajo, še manj pa, da bi bil kdaj v uredništvu zaposlen.

• V kustošijsko cerkev v Zagrebu so v noči od sobote na nedeljo vdrl neznani vlomilci in odnesli iz tabernaklja kelih in monstranco v skupni vrednosti 5000 din. Ko so jutraj prišli verniki k maši, so mesto duhovnika v ornatu videli pred oltarjem policijsko komisijo, ki je preiskovala sledove, katerih so vlomilci pustili precej.

• Čestni razbojnik ogrožajo pota okrog Zagreba. V poslednjem času se čedalje bolj pogosto dogajajo na cestah, ki vodijo iz Zagreba v provinco, drzni razbojniški napadi. Razbojniki preže na kmete, ki se vračajo iz Zagreba s sejmov, jih napadajo in oropajo. Kronika teh napadov je čedalje bolj obširna. Pred kratkim so razbojniki na cesti Zagreb—Dugo selo ubili in oropali nekega kmeta iz okolice Siska, ki se je vračal s sejma v Zagrebu. Oblasti so mnenja, da gre pri tem za dobro organizirano razbojniško družbo, katere člani so bivši robojari in razni drugi kriminalni tipi. Ti čestni razbojniki se ne plašejo tudi uporabe strelnega orožja. Svojo žrtev pričakajo na odprti cesti, kjer daleč naokoli ni nobene človeške naselbine. Potem je njihovo delo lahko in zmerom uspešno. Razbojniška tolpa ima svoje pajdaše tudi v Zagrebu, ki opazujejo potek kupčij na trgu in sejmih. Ako zapazijo, da je kateri od kmetov napravljen dobro kupčijo, na predviden način polvedo, odkod je in kdaj bo potoval domov, nakar obveste pajdaše zunaj na cesti. Oblasti pripravljajo poostreno kontrolo cest okrog Zagreba, opozarjajo pa kmete, naj po cesti potujejo v večjih skupinah, kajti razbojniki napadajo le poedince.

• Pred dvema letoma izvršen umor pojasnjen. V vasi Feričanah v Slavoniji je bil pred dvema letoma na skrivnostnem način umorjen stari Stjepan Benič. Vse do današnjih dni je ostal zločin nepojasnjen. Prvotno so zaprli nekega Hubra iz Feričancev, pri katerem je stari živel. Toda Hubrova nedolžnost se je jasno izkazala. Zdal pa so orožniki prišli tri cigane, ki so po dolgem zaslišanju priznali, da so umorili Beniča. Ponoči so vdrl v Beničevo hišo, kjer so iz kuhinje hoteli priti na podstrešje, kjer so vohali denar. Starec pa se je od ropota prebudil in z bičem planil v kuhinjo. V tem je začel udarjati po ciganih, nakar so ga cigani pobili do smrti. Orožniki skušajo doznati, kdo od trojice je zadel starcu smrtonosne udarce.

• Zverinski uboj železniškega delavca. V vasi Šapci pri Slavonskem Brodu so našli ubitega 30 letnega železniškega delavca Martina Plaseviča. Mrtvec je ves preboden in zrezan od ubodov z nožem. Preiskava je ugotovila, da so Plaseviča napadli trije znanci, s katerimi se je zaradi neke stvari tožaril. Enega od trojice imajo že pod ključem.

• Nad sto oken je razbil. V vasi Kula v Bački je neki slaboumež pobegnil od doma, begal po vasi in razbijal okna po hišah. Na 24 hišah je razbil nad 100 oken.

• Podnevi cerkovnik, ponoči vlomilec. Pred okroglim sodiščem v Somboru je bila te dni zanimiva kazenska obravnava. Na zatožni klopi je sedel cerkovnik skrbke-pravoslavne občine Dimitrije Tucaković in žena drugega cerkovnika Golikoviča. Tucaković je vlomil v blagajno pravoslavne cerkvene občine in odnesel štiri tisočake. Preiskava je opravila na dan zanimive stvari. Ugotovljeno je bilo, da je Tucaković živel dvojno življenje, podnevi je bil cerkovnik, ponoči pa nevaren vlomilec. Naprtili so mu vsega skupaj 9 izdatnih vlomov. Obojen je bil na 4 leta robije.

Anekdota

Ko je bil Verdi še mlad, toda kljub temu v svoji domovini že zelo slavljen skladatelj, je na svojem potovanju iz Milana v Rim prišel v manjše mesto, v katerem je moral prenočiti.

»Ali imate v mestu kakšno gledališče?« je vprašal gostilničarja, pri katerem se je ustavil.

»Seveda, ekselencia! Neka izvrstna operna družina že nekaj večerov izvaja opero »Ernani«.

To je nova opera našega velikega skladatelja Ver-

Ljubljana, 21. marca

Gledališče

Drama: Torek, 21.: zaprt. — Sreda, 22.: Potovanje v Benetke. Red Sreda. — Četrtek, 23.: Kaj je resnica. Red A.

Opera. Torek, 21.: Werther. Gostovanje ge. Zlate Gjurgjenac-Gavellove in g. Josepa Gostiča. Izven. — Sreda, 22.: Tosca. Premierski abonma. Gostuje Vera Magdič. — Četrtek, 23.: Jesenski manevri. Red Četrtek.

Radio Ljubljana

Torek, 21. marca: 11. Solača ura: Planinske cvetke in njih zgodovina (g. R. Bačar) — 12. Iz opernega sveta (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Šrnel kvartet »Štirje fantje« — 14. Napovedi — 18. Pester spored Radijskega orkestra — 18.40 Pota k Bogu (g. Fr. Tersegav) — 19. Napovedi, poročila — 19.30. Nac. ura: 150-letnica Kočine Krajine (dr. Patelič) — 19.50 Deset minut zabave — 20. Prenos glasbenega večera iz frančiškanske dvorane — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Koncert Radijskega orkestra.

Drugi programi

Torek, 21. marca: 20. Rimski kvartet — 21.10 Violina — 22.15 Vok. konc. — Zagreb: 20. Igra — 20.30 — Klavir — 21. Hirschlerjeve skladbe — 22.20 Plesna gl. — Solija: 19. Vok. konc. — 19.30. Ork. konc. — 20. Kvartet — 20.55 Ruske romances. — Varšava: 19. Operetna glasba 21. Simf. konc. — Budimpešta: 19.45 Calderonova dram »Življenje-sene« — 21.15 Plošče — 22. Klavir — 23. Cig. ork. — Trst-Milano: 17.15 Plesna glasba 21. Simf. konc. — Rim-Bar: 21. Opera »Mali Marat« — Dunaj: 20.10 Deklice igrajo. — Berlin: 20.10. Ork. in zbor. — Königsberg: 20.10. Simf. konc. — Vratislava: 20.10. Koračnice. — Köln: 20.10. Plesni večer. — Frankfurt-Stuttgart: 21. Haydnov ciklus. — Monakovo: 20.10. Opera »Don Carlos«. — Berolinster: 21.05 Narodne pesmi.

Prireditve in zabave

I. glasbeni in recitacijski večer bo drevi ob 8 v frančiškanski dvorani. Predprodaja vstopnic od 3 do 10 din v pisarni Pex et bonum v frančiškanskem prehodu. Konc. klavir »Blüthner«.

Za Verdijev Requiem, koncert, katerega bodo izvajali gostje iz Turina (vseh nastopajočih je 160, soli, zbor in orkester) so od danes naprej vstopnice v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu. Dirigent koncerta je Ahile Consoli. Koncert bo v veliki Unionski dvorani v četrtek, dne 30. marca ob 20.

Akademski pevski zbor šteje 60 pevcev, ki so pod vodstvom našega odličnega dirigenta g. Fr. Marolta absolvirali posebno zbornsko šolo. 3. aprila t. l. ob 20 bo v veliki dvorani »Unions« velik koncert tega zbora, ki nam je letos pripravil program najlepših pesmi iz dobe slov. preporoda. Za ta koncert vlada med občinstvom veliko zanimanje in priporočamo vsem, da si nabavijo vstopnice že v predprodaji, ki je na univerzi dnevno od 8 do 18 in sicer se dobijo sedeži po: 40, 30, 25, 20, 15, 10; stojišča 5, 7 din.

Predavanja

Pod okriljem Prirodoslovnega društva predava drevi ob 8 v dvorani Delavke zbornice g. univ. prof. dr. Andrija Stampar o »Kitajski«.

V četrtek, 23. t. m. predava v okviru Socialno ekonomskega instituta univ. doc. dr. inž. Matija Žumer o »Produktivnih silah našega gospodarstva«. Predavanja bo ob 20 v prostorih Zbornice za TOI, Beethovnova 10/I.

Prosvetno društvo Trnovo: Na XV. rednem prosvetnem večeru v sredo, 22. marca ob 8 zvečer bo imel predavanje urednik Franc Tersegav, o najaktualnejšem vprašanju sedanjega časa »Židovstvo«.

Sestanki

Krajevna organizacija Legije koroških borec v Ljubljani ima svoj članski sestanek v četrtek, dne 23. t. m. ob 20 v restavraciji pri »Sestici« na Tyrševi cesti.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjtin trg 5; mr. Kural, Gosposvetska cesta 4, in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 81.

dija. Za vašo ekselenco bo predstava izreden umetniški užitek.

Verdi je odšel v gledališče in zasedel svoj prostor. Orkester je zaigral uverturo, toda pri tem tolikokrat grešil, da je Verdi na svojem prostoru kar trepetal od razburjenosti. Naposled se ni mogel več obvladati. Planil je pokonci in zaklical dirigentu: »Za vraga, signore! Zakaj ne pazite na označeno piano? Čemu je napisan?«

V gledališču je nastalo razburjenje, orkester je onemel, gledalci pa so začeli vpiti: »Ven z njim! Ven z njim! In že se je stegnilo nebroj rok, da bi to grožnjo sprevrle v dejanje. V tem pa je neki violinist spoznal Verdija.

»To je sam Verdi!« je zaklical svojim tovarišem v orkestru. Ta glas se je brž razširil po vsem gledališču in iste roke, ki so že nesle Verdija proti izhodu, so ga zdaj v triumfu nesle nazaj in ga postavile na dirigentov prostor. Dirigent pa mu je med navdušenim vzklikanjem občinstva izročil svojo palico. Verdiju ni preostalo drugega, kakor da je dirigiral svojo opero, čeprav s tako slabimi glasbeniki.

KINO SLOGA, tel. 27-30

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri

Madame Bovary

Grešna ljubez — V glavni vlogi: POLA NEGRI, neoznabna filmska umetnica

Jutri premiera! V zemlji brez zakonov

Diek Foran, poljo cowboy. Film divje romantike in cowboyskih pustolovščin

»Halo, gospodična Micka, telefon vas kliče«

Ljubljana

Slovenski graditelji so zborovali

V nedeljo dopoldne je bila v posvetovalnici zbornice za TOI 20. redna letna skupščina Zdrženja pooblaščenih graditeljev za dravsko banovino. Skupščina se je udeležilo lepo število slovenskih graditeljev. Točno ob 10 je začel zborovanje predsednik združenja g. Miroslav Zupan, ki je toplo pozdravil vse navzoče, posebej še zastopnika ljubljanskega župana obrtnega ref. g. dr. Freliha in zastopnika Zbornice za TOI g. Kavčiča. Zborovalci so nato počastili spomin med letom umrlega člana g. Rožmana.

Predsednik g. Miroslav Zupan je nato v izčrpnem poročilu najprej podal pregledno sliko splošnega gospodarskega položaja Slovenije s posebnim ozirom na graditeljski stan. Davčna obremenitev Slovenije ima obširne posledice za gradbeno stroko, kajti denar, ki bi se moral v zdravih razmerah porabiti doma za nove zgradbe, gre drugo pot. Tudi samoupravne doklade so visoke, toda so v danih razmerah sprito nujnih in neodložljivih potreb razprave, kajti ker država ne gradi, morajo to storiti banovina in mesta. Predsednik je spregovoril tudi o uredbi o minimalnih mezdah, za katero pravi, da je v načelu dobra, pametna in koristna, obenem pa poudarja stalni graditeljske stroke: polna zaščita potrebnim in upravičenim delavcem, zaščita pa zahtevamo tudi za nas; proti izkoriščevalcem socialnih ustanov in odredb pa mora nastopiti zakon z vso strogošću. V tem smislu se mora tudi novelirati obrtni zakon. Predsednik je govoril tudi o šušmarstvu, ki se je močno razpelo tudi v graditeljski stroki, zlasti s spojevanjem firm. Glede raznih predlogov in osnutkov za socialno zavarovanje obrtnikov naglašja, da mora biti temeljna zahteva vseh obrtnikov, ne samo graditeljev: denar, ki se bo nabiral v fond, ne sme biti centralistično upravljan, ostane naj doma. Z njim naj se ne kupujejo državni boni in vrednostni papirji, ampak naj se uporabi za gradnjo koristnih in donosnih zgradb. Nadaljnja zahteva graditeljev je, da se izposlušajo ceneni gradbeni krediti in da se zavzame enkrat prično redno poslovanje se ostali naši denarni zavodi. Graditelji nadalje ponovno poudarjajo zahtevo Ljubljane in vse Slovenije: rešitev ljubljanskega kolodvorskega vprašanja in železniških zvez v Sloveniji. Prav tako se je treba zavzeti za naše ceste, ki so ovira med drugim tudi živahnemu tujskemu prometu. Na koncu se je predsednik toplo zahvalil vsem sodelavcem v odboru.

Tajniško poročilo g. Kramaršiča ugotavlja, da šteje združenje 76 članov, od katerih ima 19 pooblastilo po obrtnem zakonu iz leta 1931, 57 pa pooblastilo po starem obrtnem redu iz l. 1893. Delovanje združenja je bilo v preteklem letu povesčeno ukinitvi ali delni izpremembi §§ 47, 219 in 234 obrtnega zakona. Ti paragrafi predstavljajo one Ahilove pete naše obrtne zakonodaje, ki jih izkoriščajo šušmarji in izposojevalci firm. Poročilo nato izčrpno navaja borbo združenja zoper te škodljivce. Tudi v ostalih strokovnih zadevah je združenje krepko stalo na braniku pravic svojega članstva. Blagajniško poročilo izkazuje vestno gospodarjenje z imovino združenja, ki je naraslo na 165.000 din. Po poročilu nadzorstva je bila sprejeta razrešnica staremu odboru in proračun za bodoče poslovno leto.

Nato je toplo pozdravil zborovalce v imenu ljubljanskega župana obrtni ref. dr. Frelih, ki je obljubil vso pomoč združenju. V imenu Zbornice za TOI je pozdravil graditelje g. Kavka Karel.

Pri volitvah je bila izvoljena naslednja uprava: predsednik Miroslav Zupan, podpredsednik Matko Kurk, dalje Battelino Vilibald, Bricej Ivan, Macoratti Ladislav, Slokan Ivan iz Ljubljane, Golobanc Konrad iz Celja ter Špes Franjo iz Maribora. Razsodišče tvorijo: Bricej Ivan, Kurk Matko, Golobanc Konrad, Špes Franjo in Zupan Miroslav.

Nato se je razvila debata o raznih predlogih in načrtih, ki so izšli iz vrst članstva, nakar je ob 12 predsednik g. Zupan zaključil uspešno zborovanje.

Delovanje poštarske organizacije

Ljubljana, 20. marca.

V nedeljo dopoldne je bilo v dvorani Delavke zbornice veličastno zborovanje Zdrženja nižjih poštarnih uslužbencev. Zborovanje je vodil predsednik g. Josip Penko, ki je pozdravil zastopnika poštne direkcije, načelnika dr. Janžekoviča in personalnega šefa svetnika Jožeta Stukelja. Sprejeto so bile udanostne in pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kralji. Vis. knezu namestniku Pavlu, predsedniku senata dr. Ant. Korošcu, poštenu ministru dr. Altiparmakoviću, gradbenemu ministru dr. Kreku, ministru Snoj, senatorju Smodeju, skupščinskemu podpredsedniku Mihelčiču, banu dr. Natlačenu in ljubljanskemu županu dr. Adlešiču.

Obširno tajniško poročilo je podal g. Josip Bižovičar. Navajal je zgodovino zadnjih 6 let, odkar je bila prva osnovana ta organizacija, ter trud organizacije za izboljšanje razmer svojih članov. Glavno je vprašanje draginje, ki stalno narašča, razbremenitve poštarnih uslužbencev, ki jih je mnogo premalo in pa povišanje plač poštarnim uslužbencem. Poročilo je o raznih intervencijah v korist poštarnim uslužbencem.

Blagajniško poročilo je podal g. Rado Stukelj. V imenu nadzorstva pa je predlagal razrešnico odboru g. Martin Bezjak. Nato so govorili v imenu pododborov in sicer za ljubljanskega g. Ivan Maver, za mariborskega g. Franjo Babič, za celjskega g. Blaž Cepuš.

Dr. Janžekovič je v imenu poštne direkcije izjavil zadovoljstvo, da poštne osebe dela sedaj v popolni slogi, nato pa je personalni šef poštne direkcije svetnik Jožef Stukelj v lepem nagovoru naglasil, da se dobro zaveda naporega dela poštarnih uslužbencev in da se pripravlja sedaj sprememba na boljše. Poštna direkcija dobro razume težnje poštarnih uslužbencev ter se bo za nje zavzela.

Izvoljen je bil nato nov odbor in sicer z veliko večino: predsednik g. Jože Penko, podpredsednik Ivan Ivanc, tajnik Vračko, odborniki: Kresc, Roter, Steblaj, Sirme, Bratuž, Gojer; v nadzorstvo pa: Gliha, Metelko, Kucier in Tome. Zanimiva so bila tudi poročila o karitativnem delu društev, ki je na tem obnem zboru odobrilo več podpor starim zaslužnim poštarjem, ki kljub svojemu dolgoletnemu delu prejema le majhne pokojnine.

1 Ljubljanski preračun za l. 1929-40 je ministrstvo financ z odločbo št. 23416-II. dne 16. t. m. odobrilo. Kakor glavni preračun so odobreni tudi vsi specialni preračuni, poleg teh pa tudi pravilnik o izvrševanju preračuna za l. 1939-40 z vsemi pravilniki in določbami o mestnih davčninah. Tozadevni razglas bo objavljen v prihodnjem »Službenem listu«.

1 Salezijanski zavod na Rakovniku bo opravil jutri ob pol 8 zjutraj slovesno sv. mašo zadušnico za pokojnim prelatom dr. Francem Kovačičem, ki je bil požrtvovalen salezijanski sodnik in ustanovitelj salezijanskega zavoda v Veržeju pri Ljutomeru. K tej sv. maši zadušnici vljudno vabimo ljubljanske salezijske sodnike in sodrudiče.

1 V počaščenje pok. g. Valentina Lotriča je da-

rovala uprava hiše Tržaška cesta št. 11 za mesne rezeže 100 din, mestni socialni urad pa je v znamenje tega darila položil na kresto venec s trakovi v mestnih barvah. Mestno poglavarstvo izreka darovalcem najlepšo zahvalo.

1 Zveza katoliških nameščen v Ljubljani vljudno vabi vse uradnice in trgovske nameščenke, ki bi bile pripravljene delati pri KA, na duhovne vaje in tečaj KA, ki bodo od 22. do 26. marca v Domu duhovnih vaj v Lichtenhurnovem zavodu. Vodil jih bo g. dr. Fajdiga. Prijavite se na naslov: Zveza katoliških nameščen, Ljubljana, Masarykova cesta 12.

1 Hud mraz. Danes je po koledarju prvi dan pomladi. Druga leta je ob tem času že cvetelo zgodnje drevje, tako breskve in marelice. Letos je še vse popje močno zavito in tako zavarovano pred hudim mrazom. Letos je toplota še močno pod ničlo. Tako je včeraj kazal termometer na univerzi v meteorološkem zavodu — 5,5 stopinj Celzija, tam na aerodromu pa celo — 9 stopinj Celzija. Včeraj je bila prav huda slana, ki pa še ri škodljiva. V nedeljo zjutraj je droban eneg pobelil plan in ravan, hribe in doline.

1 Letošnje gradbeno gibanje. Pod tem naslovom piše v nedeljski številki našega cenjenega lista o zidu, ki je stal ob Vegovi ulici v Ljubljani in pravite, da je to zadnji ostanek »Knežjega ali Auerspergovca dvorca«, pa to ne drži. Med bivšo imenovano palačo in Vegovo ulico so bili še v zadnjih časih ozki podolžni vtrovi, obzidani in zaprti proti cestni, na notranji strani pa je stal močan zid kot preostanek nekdanjega mestnega obzidja stare Ljubljane, ki se na sklaša s še starejšim obzidjem rimske Emone. Ta preostanek zidu med zgradbo nove vseučiliške knjižnice in Vegove ulice je torej prav častitljiv zgodovinski spomenik, katerega moramo ohraniti vsaj v dobrem spominu. H. T.

1 Nova pomlad — novi vzorci — nova manufaktura Jeločnik & Simončič — Ljubljana — Pred škofijo 13.

1 Za ljubljanske mestne rezeže bo mestni socialni urad zbiral zopet v sredo 22. marca dopoldne pred Vodnikovim spomenikom na posebni stojnici stare obleke, perilo in obutev. Naše gospodinjice že dolgo niso ničesar prispevale v to zbirko. Mestni socialni urad potrebuje vedno mnogo oblek in obutev, ker se vedno zglašajo ubogi, ki potrebujejo te predmete. Spomnite se v sredo ubogih!

1 Sodna dražba. Ortopedičnih, bandažnih in drugih strojev, razno orodje, trgovska oprema, kilni pasovi, noži, škarje, kirurški instrumenti in drugo blago dne 22. marca 1939. Prešernova 5, ob 14.

Maribor

Mestna oskrbnišnica - zadnje zatočišče premožnih ljudi

Sestrada starka, ki tehta samo 26 kg — Oče italijanske grofice, ki je bil čisto zapuščen

V mariborski mestni oskrbnišnici sta našli zadnje dneve zatočišča dve osebi, ki bi po svojih premoženjskih razmerah paš ne spadali v tak zavod. Oba primera pa sta takšna, da vzbujata v javnosti precej govorice in razburjenja ter se z njima bavi tudi oblast.

Pred nedavnim časom je bilo najdeno pred poslopjem policijskega komisariata pismo, naslovljeno na policijo. Pismo je bilo brez podpisa, v njem pa opozarja pisec, naj se policija zanima za neko starejšo žensko v Magdalenskem predmestju, ki je neprestano zaklenjena v stanovanju ter je že čisto sestrada. Policija se je za ta primer zanimala ter ugotovila, da so navedbe anonimnega pisma resnične. Ženska, o kateri je bilo v pismu govora, je premožna posestnica, stara že okrog 60 let, ki je pred leti poročila 20 let mlajšega moža. Zadnja leta je žena bolehalo ter je bila skoraj vedno sama doma. Mož se je nahajal v vinogradu, žena pa je ležala v postelji ter si ni mogla postreči. Stanovanje je bilo zaklenjeno, tako da ji tudi sosedanci in sosedje niso mogli pomagati.

Tako se je potem zgodilo, da je žena popolnoma omagala ter ni mogla iz postelje več niti vstati. Bila je tudi vsa preplašena ter se je očitno moža tako bala, da ni upala policiji niti sosedom ničesar povedati. Policija je ta primer javila mestnemu socialnopolitičnemu uradu, ki je zavezo e svoje strani preiel ter odredil, da se mora uboga ženska prepeljati takoj v mestno oskrbnišnico, da se ji morda tam s ekrbno nego reši življenje. V oskrbnišnici jo je preiskal mestni zdravnik, ki je ugotovil, da je reva popolnoma sestrada, tako da je je sama kost in koža. Tehta samo 26 kg. Kljub ekrbni negi pa je ne bo mogče več rešiti ter eadaj umira. Primer je javljen tudi državnemu pravdnstvu, ki bo uvedlo postopanje, da se ugotovi, koliko krivde pade v tem primeru na njene sivoce.

Drug podoben primer je bil odkrit te dni v

Stritarjevi ulici. Tam živi premožen hišni posestnik, vdovec. Njegova hčerka se je pred leti poročila z italijanskim grofom ter živi sedaj v Italiji. Mož je bil v Mariboru popolnoma sam, brez sorodnikov. V svoji hiši je imel več strank, ki pa se zanj očitno niso zanimale. Nihče ne ve, kako je v najemino in davki. Te dni je dobil mestni socialnopolitični urad opozorilo, naj se zanima za usodo tega moža. Organi urada so našli starčka, ki ima že 78 let, v nepopisnem položaju. Stanovanje je bilo strahovito zapuščenno, nepopisn smrad se je razširjal okrog, starček pa je ležal v postelji napol gnil. Sprejeli so ga v oskrbnišnico, kjer ima zdaj zdravniško nego, čisto posteljo ter primerno hrano. Tudi v tem primeru sedaj preiskujejo, kdo je kriv, da je bil ta stari revež tako zapuščen. Obenem mu je postavilo sodišče ekrbnika, ki se bo zanimal za usodo njegove imovine.

m Zalna seja Zgodovinskega in Muzejskega društva. V prostorih Studijske knjižnice je bila včeraj predpoldne skupna zalna seja Zgodovinskega in Muzejskega društva za umrlim predsednikom obeh društev, prelatom dr. Fr. Kovačičem. Seje so se udeležili odborniki obeh društev. Zalni govor je imel podpredsednik Muzejskega društva, šolski inšpektor vp. g. dr. Poljanec. Omenjal je velike pokojnikove zasluge na znanstvenem polju, opisal ga je kot vzor duhovnika in človeka. Odborniki obeh društev so v spomin velikega pokojnika poklonili Dijski kuhinji 300 din, obe društvi pa bosta položili na grob žalne vence.

m Zastopniki znanstvenih ustanov in znanstveniki, ki se udeležijo pogreba pokojnega prelata g. dr. Kovačiča, se zberejo danes ob pol 15 pred vhodom na staro mestno pokopališče.

m Poziv mariborskim in okoliškim katoliškim društvom. Pogreba prelata g. dr. Fr. Kovačiča, ki bo danes popoldne ob 3 iz Slomškove kapelice na starem mestnem pokopališču, se udeležijo vsi člani in članice katoliških društev, ki niso zaradi delavnika zadržani. Članstvo se z zastavami in v krojih zbere ob pol 3 na Livadi. Člani v civilu naj si priprepe znake. — Prosvetna zveza, Podzveza fantovskih odsekov, Zveza dekliških krožkov.

m Pontifikalni rekviem za pokojnim prelatom dr. Fr. Kovačičem bo jutri, v sredo, ob 8 zjutraj v cerkvi sv. Alojzija.

m Zanimivo predavanje bo drevi ob 20 v dvorani na Aleksandrovi cesti 6 o temi »Gospa in služkinja« ter »Praktična socialna vzgoja v družini«. Predavata ga. ravnateljica v p. A. Stupca in s. O. Sadraec. Vstopnine ni.

m Seja pripravljalnega odbora za mladinski tabor bo drevi ob pol 8 v običajnih prostorih.

m Žetev smrti. V bolnišnici so umrli: upokojena uradnica Marija Kemperle, stara 50 let; zasebnik Ivan Deutschmann, star 78 let; posestnik Franc Koepek, star 48 let. — Naj v miru počiva!

m Spremembe v repertoarju. Zaradi obolenosti v gledališkem ansamblu je bila že enkrat odpovedana prva repiza »Pygmalion«. Zaradi istega vzroka se odloži tudi za drevi napovedana predstava »Pygmalion« ter se namesto njega uprizoni izvrstna komedija »Na ledeni plošči« za vrstni red B.

m Oddaja brivnice v vojašnici. Dne 25. t. m. bo v pisarni štaba 4 dijaškega bataljona šole za rez. peh. oficirje v Mariboru licitacija za oddajo brivnice v zakup.

m Dospelo: modne nogavice, lepo damsko in moško perilo, kravate najceneje pri Brečko, Aleksandrova 23.

m Pokolj brez vzroka. V Rušah se je v nedeljo zvečer pripetil razburljiv prizor. Otroci sosedom Otmarja Perka in Julija Virata so se med seboj prepirali. Ta prepir je slišal Virat, ki se je vrnil haš domov vinjen. Dal je zasužneno 20letni Anici Perko. Tedaj pa je prišel njen oče Otmar Perko, pa je Virat navalil tudi nanj ter ga zabodel

z nožem, ki ga je pograbil v kuhinji, dvakrat v glavo in dvakrat v hrbet, na roki pa mu je prerezal žile. Tudi njegovo hčerko Anico je zabodel v levo roko ter ji prerezal žile. Oba ranjena je zdravnik takoj obvezal ter sta bila nato prepeljana v mariborsko bolnišnico.

m Kaznjive manipulacije poštnega blagajnika. Pred mariborskim okrožnim sodiščem je bila včeraj razprava proti 61 letnemu višjemu poštnemu kontrolorju Antonu Majerju iz Maribora. 12. oktobra 1936 je poštni inšpektor dr. Kurbus skontroliral glavno blagajno na pošti Maribor I. Obdolženec, ki je bil tedaj kontrolni organ blagajniškega oddelka, je to zvedel, pa je hitro stopil k uradnici Tereziji Babkovi ter jo prosil, naj mu proti bonu posodi za nekaj ur iz svoje blagajne 30.000 din, kar je ona tudi storila. To se dogaja na pošti čisto, če eni blagajni zmanjka gotovine. Ta znesek je potem, ko je revizija blagajne minila, vrnil zopet nazaj v prejšnjo blagajno. Čez nekaj dni pa je bila znova nenadna revizija glavne blagajne in takrat se je ugotovilo primanjkljaj v znesku 20.700 dinarjev. Majer je dobil 48 ur roka, da pokrije primanjkljaj, kar je naslednjega dne storil. Prišel pa je kljub temu pred sodišče zaradi utaje. Zagovarjal se je, da je moral v začetku leta 1936 plačati poštni upravi 15.000 din, ker je bil izplačal tri ponarejene poštne nakaznice. Da je mogel to škodo poravnati, si je izposodil denar pri znanu, ki pa je nato začetek oktobra zahteval vrnitev posojila. Zaradi tega je vzel denar iz poštne blagajne, nekaj pa je vzel tudi za svoje potrebe, tako da je narastel primanjkljaj do navedene višine. Majer je bil obsojen na 5 mesecev in 15 dni zapora pogojno za dobo dveh let.

Gledališče

m Torej, 21. marca, ob 20: »Na ledeni plošči«. Red B.

Trem posestnikov zgorele domačije

Maribor, 20. marca.

Danes je izbruhnil požar v stanovanjski hiši Alojzija Plečka, ki je hišo z gospodarskim poslopjem popolnoma uničil. Zgorelo je tudi vse gospodarsko orodje, poljski pridejki, pohištvo in vsa obleka. Gospodar se je ob izbruhu požara nahajal v sosedni vasi po opravkih. Ko je zvedel, da mu gori dom, je hitel domov ter v zadnjem trenutku rešil iz gorečega poslopja svojega 83 let starega očeta, ki je bil zaradi starosti in bolezni priklenjen na posteljo. Kakor se je ugotovilo, je požar nastal zaradi tega, ker so se vnele saje v dimnik. Ker je pihal močan veter, se je požar razširil na sosedna poslopja posestnice Neže Mon in posestnika ter gostilničarja Franca Zagača. Posestnici Mon je zgorelo gospodarsko poslopje in stanovanjska hiša, posestniku Zagarcu pa gospodarsko poslopje. Škoda se ceni na 150.000 din je le deloma krita z zavarovalnino.

Celje

c Obrtništvo naj se strne, tako je izvenelo obrtniško zborovanje v Celju, ki ga je priredilo Slovensko obrtno društvo, da se na praznik svetega Jožefa, ki so si ga izbrali celjski obrtniki za svojega zaščitnika, pogovore o skupnem delu, da bi tako lažje dosegli svoje pravice v korist obrtniških interesov. Ob 8 zjutraj je bila v opatijski cerkvi sv. Danijela slovesna služba božja, pri kateri je pelo na koru pevsko društvo Oljka, nato pa je bilo veliko zborovanje. Vodil ga je predsednik g. Lečnik Anton. Na zborovanju je bilo posebno mnogo govora o razcepitvenosti slovenskega obrtništva, ki je organizirano v treh zvezah obrtnih društev. Ta društva imajo isti cilj in iste težnje, žal pa, da ta razcepitvenost preprečuje, da ne morejo obrtniške organizacije nikjer dovoljno uveljaviti svojih predlogov. Zato je potrebno, da se obrtništvo strne, da se združi v eni organizaciji, iz katere pa mora zginiti vsako politiziranje.

c Medveček Alojzij. V Gosposki ulici v Celju je umrl dolgoletni zvesti naročnik »Slovenec« 52 letni zasebni uradnik Alojzij Medveček. Pogreb bo danes ob 5 popoldne iz mrtvašnice na mestnem pokopališču. Bog naj mu bo bogat plačnik za vse dobro, kar je storil. Svojem naše iskreno sožalje!

c Salezijanski mladinski dom v Gaberjih bo uprizonil v soboto na praznik Marijinega Oznanenja in v nedeljo ob pol 5 popoldne dramo »Zrtev spovedne molčečnosti«.

c Za slugo pri Javni borzi dela v Celju je imenovan Gorjanc Urban.

c Nedeljski šport. Pred približno 400 gledalci sta se v nedeljo ob pol 4 popoldne pomerili v Trbovljah mošči domačega Amaterja in SK Jugoslavije iz Celja na amaterjevem igrišču. Tekma je bila živahna, mošči pa enakovredni in sta si delili piki. Pred vrati nasprotnika sta oba nastale pripravili precej lepih pozicij, ki pa so ostale povečini neizkoriščene. — Na olimpijem igrišču v Celju je SK Celje premagalo mariborsko Slavijo s 3:2. Sodil je Presinger iz Celja.

Trbovlje

Se dve občinski seji bosta ta teden. V torej bo zaradi parcelacije občinskih zemljišč. Po nakupu Parašuhovega posestva je postala občina največja posestnica v naši dolini. Ker daje TPD brezobrestna posojila svojim delavcem za zidanje hiš, se zadnja leta dosti gradi. Primanjkuje pa stavbnih prostorov. Ker se občini obdelovanje zemlje ne splača, se je že pred dvema letoma začela akcija, da da prostore za stavbe po znižani ceni na razpolago. Zato je 39 prošnikov, ki so pripravljali zidati, da se odpomore stiski za stanovanja. — Na četrtkov seji, 23. t. m. pa bo oddano razpisano mesto za občinskega socialnega referenta in blagajnika — knjigovodjo.

Ruše pri Mariboru

Razširjena dostava pošte. Na ponovno posredovanje poslanec gg. Kobana in Zebota je ministrstvo pošte in telegrafa ugodilo prošnji uprave občine Ruše, in bosta v kratkem času nastavljeni še dva pismonoša pri poštnem uradu v Rušah. S to razširitvijo poštnih dostav bo ugodeno predvsem delavstvu Tvoznice za dušik d. d. Ruše, katero bo odlej dobivalo vsaki dan redno dostavljeno pošto, obenem pa se bo lahko dostavljala pošta tudi na Smolnik ter Ruško kočo, kar bo predvsem važno za izletnike, ki do sedaj po ves teden niso prejeli pošte. Potemtakem bo odlej poštni urad v Rušah razpolagal s štirimi pismonoši ter bo tako zadovoljivo upravljenim željam celokupnega poštnega okoliša.

Murska Sobota

Preračun občine za leto 1939-40 predvledeva 2.289.743 din izdatkov. Preračun je bil na zadnji seji sprejet.

»Murska Krajina« spet izhaja. Izdaja jo g. Izidor Hahn, urejuje pa odv. pripravnik g. Janez Nemec. Prva številka je izšla z datumom 19. marca. V uvodni besedi trdi, da bo list zgolj informativen.

Polevična vojnja za »Prekmurski tedenc« je že dovoljena.

Tudi La Passionaria

nekaj tako navdušena komunistka, je preko Orana pribežala v Francijo. Slika kaže ta ideal komunistične ženske ob njenem prihodu v Marseilles.

(Po najnovejših poročilih je glavni odbor Zveze brezbožnikov sklenil Dolores Ibaruri — tako je namreč njeno pravo ime — povabiti v Moskvo, kjer bi predavala o problemih ateizma v Evropi. V Moskvo jo pričakujejo nekako sredi aprila.)

KULTURNI OBZORNIK

Prof. Grebenc: Moderno pohištvo po narodnih motivih

I. in II. del. Ljubljana 1938. Izdala in založila kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani. Cena brez poštne 250 din.

S to monumentalno mapo 24 velikih prilog, na katerih so zbrani motivi slovenskega pohištva s starimi prišnimi ljudskimi ornamenti, sta storila prof. O. Grebenc in banska uprava veliko delo: postavila sta nov temelj za slovenski moderni slog v notranjem pohištvo, ki naj bi izpodrinil v določenih delih naše dežele tovarniško posnemanje mednarodnega brezstilnega blaga. V vseh panogah našega življenja iščemo namreč sedaj v pristno slovensko podobo, tako v duhovnih stvarih, kakor tudi v tvarnih oblikah ter skušamo dosegati tisto našo formo, v kateri bi slovenstvo, zapet zaživelo v prvotni enotnosti, ki jo je moderni svet s svojo razredno diferenciacijo ter duhovno razdrobljenostjo in nekritičnim posnemanjem tujine razbil. Z

pred leti smo se zavedali, kako na primer izumira izrazito naša kmečka hiša, ki jo že po vaseh nadomeščajo tipične mednarodne »vile«, ki tako strašno kvajajo slovensko lice naših letovišnih mest, na pr. Bleda, ki mu je prav to hlastanje najprej za nemškimi potem pa za modernim mondenim slogom zapadnih vele mest popolnoma ubilo značaj »slovenskega bisera«. Namesto da bi Bled s svojimi lepimi hišicami v slovenskem slogu spremenili v edinstveno podobo slovenske pokrajine in duha, ki bi bil s svojo svojvrstnostjo gotovo še bolj privlačen tujcu, smo ga oropali domačnosti in ga znivelirali z ostalim zapadom, ki ni za tujca nobena novost več in je zato morda dolgočasen. Opozarjamo na Zakopane in na zakopanski slog, ki povečava zadovoljstvo letoviščarjev. Zato je prav, da je banska uprava že pred leti izdala zakon, s katerim je zaščitila našo zunanost v takih letoviških mestih ter predpisala slovenski slog dotične pokrajine, za obvezen v novih stavbah. In tako vidimo, da je danes modernizirana slovenska hiša iz teh krajev prešla v Ljubljano, ter da se tako meščanstvo samo zaveda znova svoje notranje zveze s kmetstvom in slovensko preteklostjo ter išče sinteze preteklosti s sodobnostjo.

Prav tako kakor naj bo v teh krajih zunanost hiš v skladu s pokrajino in njenim duhom, pa mora biti v skladu s hišo tudi notranja oprema, pohištvo in prostor. Nikakor pa nam pri tem ne gre za natančno posnemanje in prestavljanje starih hiš v novi čas, kar bi bila v nekem smislu nesmišljeno, kajti s tem bi zanikali ves razvoj stoletja po higienski in praktični plati, temveč v stare oblike in ornamentiko prenesimo novo modernizirano pohištvo, ki bi tako dobilo pečat slovenskega duha in slovenske domačnosti, dasi bo prav tako služilo udobnosti kot moderno tovarniško mednarodno blago. In prav temu namenu je posvečena pričujoča knjiga z načrti o modernem slovenskem pohištvo po narodnih motivih, ki jih je izvršil prof. O. Grebenc, izdala pa v svoji založbi bolj poklicana čuvarica slovenskih narodnih vrednot — banska uprava.

Prof. O. Grebenc že 40 let študira slovensko obrtno folkloro, predaval ja je na raznih tehniških šolah in drugod ter ji je tako posevtil vse svoje življenje. Znan je njegova zbirka narodopisnega blaga, ki jo je zbiral vespovsod, pa vseh kotičkih naše dežele ter jo je pred leti kupila banska uprava (dr. Natlačen) in poklonila muzeju, kjer je zdaj že deloma urejena, deloma pa še čaka primernih prostorov. Tako je iskal v ljudsko dušo, kakor se kaže v oblikovanju predmetov, ki jih je kmet, tedaj tudi še obrtnik obenem, potreboval v svojem življenju. In odpirale so se mu značilnosti gorenjskega alpeškega sloga in belokranjskega, kakor tudi štajerskega in ljubljanske okolice ter ugotavljal, da je imela ekoranj vaška fara svoje oblikovne posebnosti, ki pa so bile v skladu z geografskim položajem. Kakor je slovenska duševnost vplivana zaradi zemljepne lege slovenskega naroda od vseh strani od tujih kultur, tako je tudi v našem narodopisju težko odkriti pristno originalno podobo. Prof. Grebenc je pravilno ravnal, da ni teh oblik generaliziral, kot na pr. nekateri gorenjski alpeko nošo za edino predstaviteljico slovenske noše, temveč je za vsak okraj, za vsako faro skušal dosegati njeno značilnost ter jo podal kot svojevrednost dotičnega kraja, ki bi je bilo škoda uničiti in ne izrabiti za nov čas. Svoji mapi 24 velikih strani načrtov je dodal kratek uvod o pomenu slovenske ljudske umetnosti, ki jo nekako zasleduje do polovice 18. veka pa do prvega v XIX. in XX. stoletje ter ugotavlja, da so najetnejši ornamenti izključno verskega značaja, la so vzeti iz cerkvenega življenja in cerkvenih vrednot (srček nima prvotno erotičnega smisla, temveč religioznega, ter je šele pozneje dobil tudi ubavni pomen). Pozneje se je razvila patriotična simbolika (majolike z orlam) ter nato nacionalna (lipa). Toda kakor je slovensko narodopisje zelo pestro in zelo pod vplivom tujega narodopisja, je vendar gledanje na oblike ter način uporabljanja

slovenski in originalen. In to originalnost gledanja in nekaterih oblik naj prevzame tudi moderni slovenski človek, ki se bo tako obrnil od tujih oblik k domačemu duhu ter se tako duhovno strnil s stoletji prednikov, ki jih še ni pokvaril dotik s svetom in mednarodno, na debelo proizvajajočo industrijo.

Sicer pa čaka slovensko narodopisje kot znatnost še velika naloga, ločiti naše od tujega, kar bo gotovo zelo težko, toda je pa že nujno. Zdjaj je izdal prof. Grebenc prva dva dela modernega pohištva po narodnih motivih, ki naj služita predvsem našim obrtnikom in strokovnim šolam, pa tudi vsem, ki bi si hoteli izbrati za svoje privatne sobe, še bolj pa za reprezentativne lokale slovenskega pohištva. Na 24 straneh prinaša načrte za posamezne dele notranje opreme naših sob v natančnem merilu ter z oznako tehnične izvedbe, tako da more obrtnik po njih izdelati pohištvo. Tako je obenem odprl pot temu narodnemu pohištvo, kajti odedel ne bo treba za vsak primer dajati delni načrte arhitektom, na drugi strani pa je tudi znanstveno ugotovil posebnosti določenega kraja, kajti v vsak kraj ne spada katerakoli oblika pohištva, temveč resnično le tista, ki je poglaval iz dotične zemljepne in zgodovinske nujnosti.

Tako je podal doslej v tem dvojnem zvezku motive štirih važnih delov notranje opreme, namreč mize, stola, postelje in omare iz devetih naših pokrajin: iz Bele Krajine, Prekmurja, Dravskega polja, Notranjske, ljubljanske okolice, Kumlanskega Zaslavia, Bohinja, Kamniške okolice in Savinjske doline. Pri vseh teh motivih je podan naprej celotni predmet v treh tudi štirih barvah, nato načrt izdelave ter najrazličnejši ornamenat v njegovem obrisu in plastiki. V drugem delu pa je 26 motivov iz 26 pokrajin, oblik in ornametov, ki se nahajajo na posameznih miznih nogah, ter predstavljajo v simbolih altarček, hostijo, tabernakelj, prižnico, spovednico, zvonček, monštranco, sveta imena, kelih, letnice itd., itd. Tako je ta drugi del lepa zbirka narodnih motivov, ki iz golih črt prehajajo že v smisel in simbolizirane predmete, ter so uporabljivi tudi drugje, ne morda samo na mizni nogi. Izbire dovolj za obrtnika in za ljubitelja slovenske domačnosti.

Prireditelj teh načrtov sam je mnenja, da ni treba suženjsko posnemati teh oblik v takem merilu, kot ga podaja, in motivov na tistem mestu, kot so narisani, temveč nudi samo nekaj osnutkov za izhodišče, iz katerega naj požeje novo prirejanje starih, pristno slovenskih motivov, v kolikor se kot slovenski seveda dajo določiti. Iz teh osnutkov naj učitelji in obrtniki samo črpajo pobude za novo ustvarjanje na starih temeljih ljudske umetnosti, ki bo tako postala resnično zopet ustvarjalna, ter potrebna osnova, na kateri naj stoji naša slovenska umetnost tudi v umetni obli. In ta namen ima ta reprezentančno izdelana mapa načrtov.

Sedaj je samo še odvisno od občinstva, kako bo segalo po teh osnovah, ki jih kot oficijske daje banska uprava v roke ljubiteljev naše slovenske domačnosti. Prav pravi prof. Grebenc v uvodu, da bi morali biti naši letoviški kraji opremljeni čim bolj v našem slovenskem slogu, da bomo torej delali na tujca vtis, da imamo nekaj svojega. Zanimivo je, da prav zadnji angleški potopisec naših krajev, o katerem sem govoril pred dnevi, pravi, da je iz vseh pokrajin v Jugoslaviji odnesel po kakšen značilen svojstven vtis, samo od Slovenije ne, razen tega, da je pokrajina zelo lepa, morda najlepša ter da je preživel dobro, udobno in veselo. To se pravi, da smo že popolnoma presli v zapadno »izenachenje« ter ne nudimo vtiska svojevrsne narodopisne skupine. In temu bi morala odpomoči prav naša letovišča z uporabo izbranega zunanega hišnega in notranjega pohištva nega sloga, ki pa naj bi se uveljavil tudi po naših javnih lokalih, gostilnah, občinskih zbornicah in pisarnah, župnijskih uradih, po šolah v vaseh in drugod.

K vsemu temu moderniziranju starega sloga iz časov, ko so bili Slovenci še enoten razred (kmetijski) in enoten narod v »podzemlju«, pa strnjen v duhu, katerega stoleten izraz je tudi slog naših bivališč in opreme, naj pomaga tudi ta knjiga monumentalne oblike in opreme, ki etane (oba dela skupaj) 250 din, in se naroča pri prof. O. Grebencu, Ljubljana, Cesta 29. oktobra, št. 7 ter pri kr. banški upravi VIII. oddelku. Pozneje se bo dobila tudi po vseh knjigarnah. Ker je delo izšlo v omejeni nakladi, opozarjamo na željo založništva na vse privatnike in obrtnike ter javne instituite, naj pravočasno naroče ta zvezek pa tudi poznejšega (III. in IV.), da bo s prednaročilom zagotovljen pravočasni izid celega dela. td.

Stanko Premrl: Tri velikonočne pesmi

V samozaložbi (II. natis) je izdal St. Premrl tri svoje velikonočne pesmi, ki so izšle sedaj v najprimernejšem času in ki se bodo mogle z velikim pridom razširiti med slovenske cerkvene pevске zbornice, vzpodbujajoč jih s svojo kvaliteto k plemeniti umetnosti velikonočnega petja.

V vseh treh pesmih je skladatelj zadržal svoj lastni slog, ki mu je tekom dolgega, plodnega ustvarjanja dal dokončno in v vse smeri dognano podobo. Ta Premrljev slog je z ene strani oprt na tradicijo katoliške cerkvene glasbene umetnosti — z druge strani pa se je naslonil na dognanja časovnih in plemenitih stilnih vrst: pozna romantika z umirjeno, impresionistično barvitostjo eta dodali svoje; močno pa se je v tej glasbi vzpostavil tudi slovenski duh z neko tipično odkritostjo in toplino, ki je lastna morda še celo vipskemu človeku, postavljenemu v prijazno pokrajino kraskih planot in trnih gor. Od tu neka zdrava za nešenost, pomešana s toplo otožnostjo, ki si najdevata izraza v lepo v sločeni melodijski, v sočnih harmonijah in v živahnem razprednem ritmu. Vsemu pa je podlaga dognana in strokovno dograjena skladateljska tehnika.

Pesem »Poglejte, duše« je zložena za mešani zbor s spremljavo orgel. Pevski del je jasen in preprost, bogat v izrazu melodičnih obokov; spremljava pa je pisan barvni okvir, ki dviga čustveni zanos sprčo visokih pojmov veličastnega vetajenja. — »Danica svetila« je enoglasni zbor s spremljavo orgel in spada med one skladateljeve umetnine, ki jih je ustvaril trenutni, napeti duševni navedbi in ki nosijo v svoji lirski barvani kratki podobi izraz priprane, v čiste tonske oblike vjetega doživlja. — Nekako nasprotje tega pa je mešani zbor »Zveličar naš od smrti vstane«. V njem so zajete muzikalne sestavine himničnega značaja in v celotni, jasno in simetrično grajeni

Velik napredek orodnih telovadcev ZFO

Prvak za leto 1939 je postal Fric Natlačen

Nedeljske tekme za orodno prvenstvo Zveze fantovskih odsekov, ki so bile v Celju s pokazale velikanski napredek naših orodnih mojstrov. Vsi brez izjeme so zelo napredovali, zlasti pa oni mladi borec, ki so prišli v zadnjem času v krog naših vrhunskih telovadcev. Bila je to prva taka prireditve v naši državi ter so ji gledalci ves dan, zlasti pa popoldne, ko je bila dvorana Ljudske posojilnice nabito polna, sledili z največjim zanimanjem. Organizacija tekem je bila brezhibna in sodniški zbor je izvrševal svoj težek posel z največjo vestnostjo in hitrostjo. Vodja tekmovalstva je bil Ivo Kermavner, predsednik sodniškega zbora pa Jože Hvale.

Tekme so se pričele popoldne z obveznimi vajami na vseh štirih glavnih orodjih. Prvih sedem tekmovalcev je prišlo v finale, ki so pri popoldanski akademiji nadaljevali s poljubnimi vajami, dočim so ostali takoj po obveznem delu absolvirali poljubne vaje. Od 14 prijavljenih tekmovalcev se jih je pojavilo pri tekmah 13; kajti štirinajsti, br. Herzig iz Celja, se tekem ni mogel udeležiti, ker ima na roki rano, ki ga je za dalj časa onesposobila za telovadbo. Škoda, da ta najmlajši telovadeč ni mogel sodelovati, ker je zelo dober, zlasti na konju. Med tekmo sta dva (br. Jezeršek in Piliš) odstopila, ker sta se med samim tekmovaljem toliko poškodovala, da nista mogla dokončati tekme.

Kakor smo že omenili, je bil napredek od lanskega mladinskega tabora izredno velik. To velja zlasti za vaje na konju, bradlji in drugu, dočim krogi niso bili na isti višini, čeprav je bilo opaziti tudi na tem orodju zelo razveseljiv napredek. Obvezne vaje so izvajali skoraj vsi po dvakrat, ker se je vsakdo poslužil tozadevnega določila v tekmovalnem redu; nasprotno pa je bila dovoljena pri poljubnih vajah samo enkratna izvedba. Nekateri zaradi tega niso hoteli toliko tvegati in zato so pokazali manj kakor pa dejansko premorejo. Drugi so pa zopet tvegali vse in so vaje izvedli odlično ali pa se jim je ponesrečilo, kar velja zlasti za Janeža na drugu in Jezerška na bradlji. Velika škoda za ti dve vaji (zaradi njune ocene), kateri sta pokazala omejenega tekmovalca občinstvu pred, oziroma po tekmi z največjo sigurnostjo in eleganco.

Mnogo lepega in zanimivega so nam pokazali tekmovalci pri poljubnih prostih vajah. Popolnoma v drugo smer gredo sodobne proste vaje, kar so nam zopet potrdili naši fantje v Celju. Današnjemu vrhunskemu telovadcu služijo tla za orodje in zato vidimo razne vratolomne in druge gimnastične gibe ter sodobno talno telovadbo.

Nešteto prostih premetov nazaj in naprej so imeli vpletenih v svojih sestavih, razne prevale in prevrate v stoji, sklopke iz raznih položajev, globoki predkloni in zakloni, močne razkorake stoji in celo nekaj lepih »spage« smo videli itd. Sestave, ki so jih pokazali zlasti Janež, Natlačen, Frankič, Kokot in Čop so bile res prvostvorne in v vsakem pogledu vrhunske. In tudi drugim bi delali krivico, če jim ne bi priznali njihovo originalnost, težkočo in sodobnost talne telovadbe ter gimnastike.

Na bradlji sta bili dve vaji: obvezna in poljubna. Obvezna vaja večini ni delala preglavic, razen proste gornje razkove. V poljubnih vajah smo pa videli nešteto krasnih točev do stegnjene opore, v katerih sta se odlikovala zlasti Frankič in Janež. Škoda, da se je Frankiču ponesrečil toč v stoji sredi bradlje. Tudi na konju sta bili dve vaji. Obvezno so skoraj vsi dobro izvedli, le pri nekaterih se je videlo, da jim še manjka vaje v

lepih metih. Tu se je najbolj odlikoval Natlačen, ki izredno visoko meče noge. Njegovi strigi so taki, kot jih vidimo pri švicarjih in Nemcih. Natlačen ima krasen in težek konec v svoji poljubni vaji. Veselje je gledati tega fanta na konju. Na krogih večini manjka potrebne moči, kar gre pa seveda na račun sodobne orodne telovadbe, ki zahteva samo koleb. Zato so bile razpore redke in tudi razvojni stoj ni bilo dosti. Kermavner Franc nam je pokazal precej dobro razpore v stoji. Zadnja točka so bile vaje na drugu, ki je najbolj priljubljeno orodje tako za telovadca kakor za gledalca. Tu so se najbolj odlikovali Janež, Frankič, Varšek, Natlačen in Kermavner. Presenetil je vse gledalce Janež s svojim začetkom: kolebno z nadprijemom dvojni obrat v zakolebu v reso in potem odkolebno prekrizni prijem z desnico pod levo in s podkolebom naupor s celim obratom v levo in s soročnim izpustom sonožni odbočni premah v levo s celim obratom v levo do rese. Dalje je bilo nešteto predmetov iz veletočev, potem iz nožne stoji na drog premeti naprej in nazaj, plovni skoki iz odtoča s podpr. itd.

Prve orodne tekme za prvenstvo ZFO so pokazale, da je orodna telovadba pri Zvezi fantovskih odsekov na zelo visoki stopnji in pri tej organizaciji na pravi poti. Druge take tekme, ki bodo prihodnje leto, bodo pa pokazale še večji napredek in to v kvantiteti in kvaliteti.

Med tekmovalnimi točkami so nastopili celjski člani, članice, mladi in mladenke s prostimi vajami, z zastavami in rajanjem ter so želi za svoje lepo izvajanje mnogo odobravanja navdušenega občinstva.

V naslednjem prinašamo še rezultate tekem:

Rezultati na posameznih orodjih

Drog: 1. Varšek Ivo, Ljubljana-Vič, 58,50; 2. Frankič Oskar, Jesenice, 57,81; 3. Zeleznik Franc, Jesenice, 57,35 točk.

Bradlja: 1. Natlačen Fric, Jesenice, 55,65; 2. Zeleznik Franc, Jesenice, 54,17; 3. Varšek Ivo, Ljubljana-Vič, 54,16 točk.

Konj: 1. Natlačen Fric, Jesenice, 59,36; 2. Varšek Ivo, Ljubljana-Vič, 56,74; 3. Zeleznik Franc, Jesenice, 55,53.

Krogi: 1. Natlačen Fric, Jesenice, 57,13; 2. Varšek Ivo, Ljubljana-Vič, 55,77; 3. Zeleznik Franc, Jesenice, 55,53 točk.

Prosta vaja: 1. Natlačen Fric, Jesenice, 38,17; 2. Janež Karel, Sv. Helena, 37,14; 3. Frankič Oskar, Jesenice, 36,23 točk.

Skupni rezultati: 1. Natlačen Fric (Jesenice) 267,34 točk; 2. Varšek Ivo (Vič) 258,92; 3. Zeleznik Franc (Jesenice) 256,84; 4. Frankič Oskar (Jesenice) 251,35; 5. Kermavner Franc (Kranj) 238,72; 6. Legan Jože (Jesenice) 225,75; 7. Janež Karel (Sv. Helena pri Ljubljani) 224,11; 8. Slavko Kokot (Celje) 221,57; 9. Čop Avgust (Jesenice) 219,84; 10. Vidmar Milar (Jesenice) 217,41; 11. Cajhen Viktor (Celje) 175,28; 12. in 13. mesto sta zasedla Jezeršek Ivo (Komenda) in Piliš Konrad (Celje) s 110,54 in 103,87 točkami, ki sta pa pred zaključkom odstopila od nadaljnjega tekmovalstva zaradi poškodb.

Po končanih tekmah je predsednik sodniškega zbora g. Jože Hvale razglasil izid, pri čemer je vodja tekmovalcev Ivo Kermavner razdelil tekmovalcem darila. Fric Natlačen je kot prvak ZFO prejel prehodno darilo, pozlačenega Plečnikovega orla in plaketo. Ostali so dobili plakete in diplome.

Gledalci so prirejali Natlačemu in ostalim tekmovalcem prave ovacije. Akademija se je zaključila s himno slovenskih fantov, ki jo je pela vsa dvorana.

Šport zadnje nedelje

V državnem liga prvenstvu so bili preteklo nedeljo ti-le rezultati:

SK Ljubljana : SK Jedinstvo (Belgrad) 2:0 (1:0).

Bask : Hajduk 3:1 (1:0).

Gradjanski (Zagreb) : BSK 1:0 (1:0).

Hašk : Jugoslavija 3:0 (1:0).

Slavija (Var.) : Gradjanski (S) 2:0 (1:0).

Slavija (Sarajevo) : Zemun 1:1 (1:1).

Ligaška tabela do prihodnje nedelje je:

1. BSK	16	12	3	148:12	27	točk
2. Gradjanski (Zagreb)	16	10	2	4 35:14	22	"
3. Hajduk	16	9	4	34:22	22	"
4. Hašk	16	8	4	30:18	20	"
5. Jugoslavija	16	9	2	51:19	20	"
6. Bask	16	5	6	5 22:23	16	"
7. Jedinstvo (Belgrad)	16	6	2	8 25:33	14	"
8. Slavija (Sarajevo)	16	5	3	8 24:29	13	"
9. Ljubljana	16	5	3	8 14:32	12	"
10. Slavija (Varaždin)	16	3	3	10 20:39	9	"
11. Zemun	16	3	3	10 17:43	9	"
12. Gradjanski (Skoplje)	16	3	2	11 18:46	8	"

Nedeljski program je naslednji:

V Sarajevu: Slavija : Ljubljana; v Skoplju: Gradjanski : Bask; v Zemunu: Zemun : BSK; v Belgradu: Jedinstvo : Hašk, Jugoslavija : Slavija (Varaždin); v Zagrebu: Gradjanski : Hajduk.

Druge domače tekme:

Maribor : Zelezničar 1:1

SK Svoboda : SK Bratstvo 2:1

SK Reka : SK Kranj 2:2

ZSK Hermes : SK Jadran 1:0

Inozemski nogomet:

Italija: Torino:Novara 1:1, Lazio:Milano 2:1, Bologna:Liguria 1:1, Livorno:Juventus 1:0, Bari: Triestina 0:0, Genova:Luchese 4:1, Ambrosiana: Modena 4:2, Napoli:Roma 1:1. — Na prvenstveni tabeli še vedno vodi Bologna s 84 točkami.

Francija: V prvi francoski nogometni diviziji so bili danes doseženi naslednji rezultati: Racing:Roubaix 1:1, St. Etienne:Sete 3:1, Havre:Lille 1:0, Marseille:Rouen 1:0, Cannes:Metz 2:1, Sochaux:Fives 4:2, Lens:Excelsior 1:0, Strassbourg: Antibes 2:1.

Irska : Madžarska 2:2.

Irska : Škotska 2:1.

ekladbi je oživilen zanos radosti in veličastja, kot ga nosi v eebi zavezt Kristovega vetajenja.

Skladbe so lično opremljene in imajo na slovni strani vsebinsko primerno grafiko slikarja Toneta Kralja. — Partiturni izvod stane 8 din.

V. U.

Po športnem svetu

Briger Ruud v zatonu

Kaže, da je Birger Ruud pozabil, kako je treba skakati za zmago. Na skakalnici na Drafenkolu je ta svetovni mojster zopet zasedel samo tretje mesto. Prvi je novi norveški mož Viktor Clock, ki je skočil 75 in 70,50 m ter dosegel 232, t. Drugi je bil Hilmar Myhra, tretji pa Birger Ruud, ki je za svoja dva skoka 75 in 72 m prejel samo 229,2 t.

Norveški amaterski boksarski prvaki

V Sharpshorbu so se vršila prvenstva norveških boksarjev in so postali prvaki od mušje teže navzgor ti-le možje: Absjörn Berhansen, Wilhelm Wilhemsen, Fridrik Johansen, Kaare Barsten, Karl Dehn, Odvar Gulberandsen, Björn Johnsen in Georg Lian.

Cross-country

Zagrebska lahkoatletska podzveza je imela v nedeljo na 7800 m dolgi progi cross-country. Zmagal je Kotnik v času 25:05:06.

V Mariboru so pa tekmovali v cross-countryu za prvenstvo Maribora seniorji in juniorji. Pri seniorjih je zmagal na 7500 m dolgi progi Zupan od Zelezničarja v času 28:20, pri juniorjih C pa na 2500 m dolgi progi Karlin od Zelezničarja v času 9:25.

Sestanek zagrebskih in ljubljanskih nogometašev

V nedeljo so imeli zastopniki zagrebskega in ljubljanskega nogometa sestanek zaradi reorganizacije jugoslovanske nogometne zveze in so po daljši debati izdali za javnost naslednji komunik:

»Danes so se sestali zastopniki ZNP in LNP na informativnem sestanku, ki je potekel v prišrnem duhu. Soglasno je bilo ugotovljeno, da je reorganizacija JNZ neobhodna in nujna. Obe strani sta dali svoje sugestije k temu vprašanju. Zastopniki LNP so podčrtali željo, da bi ta akcija izrpalala vse možnosti mirnega sporazumevanja. Končno je bila izražena soglasna želja, da ostaneta obe podzvezi v stalnem stiku in bo v ta namen LNP predložila svoje želje, ZNP pa bo izdelala podoben načrt k svojem predlogu o reorganizaciji Jugoslovanske nogometne zveze.«

Medklubska tekma v slalomu ASK Gorenjca

V medklubskem slalomu, ki ga je priredil v nedeljo ASK Gorenjec na Črnem vrhu na progi s 520 m dolžine in z 90 m višinske razlike ter z 11 vrati so zmagali:

Pri členskah: Praček Alojzija (ASK Gorenjec)

Pri seniorjih: Klein Bruno (SK Skala) 1:26.

Pri juniorjih: Stumpfel Tone (Skala) 1:30,2.

Vodna cesta med Vzhodnim in Črnim morjem skozi Poljsko in Romunijo

(Varšava.) Gospodarski, pa tudi politični krogi že dolgo čutijo potrebo, da bi se promet med Vzhodnim morjem in Črnim morjem in dalje z deželami Male Azije in Levanta pocenil, kar bi ga tudi poživilo. Železniški promet se od leta do leta raste, toda še vedno ni v pravem razmerju z bogastvi vmesnih pokrajin. Ta želja, ki ima seve-

da tudi svojo politično stran, se je začela uresničevati v načrtu o prekopu med Vzhodnim morjem in Črnim morjem. Načrti so končani in ob ustju Visle so se dela že začela. S tem prekopom bosta najprej Poljska in Rumunija zvezani po najcenejši prometni cesti, bo pa tudi najkrajša pot za ves trgovski promet med Skandinavijo, severno Nemčijo in deželami ob Črnem morju, od koder se spet odpira pot po Egejskem morju.

Prekop bo v celoti dolg 1894 km, torej najkrajša vodna zveza v tej smeri od vseh, kar jih je bilo predlaganih. Prekop bo porabil vode Visle, Sane, Dniestra, Pruta in ustje Donave in ga 1169 kilometrov odpade na Poljsko, 726 km pa na Rumunijo. Po njem bodo mogle pluti 600 tonske do 1000 tonske ladje. Ker se razteguje po večinioma ravnem svetu, pri delih ne bo posebnih tehničnih težav in tudi tako izredno drag ne bo. Na vsej dolžini bosta samo dva prava prekopa: zveza med Sano in Dnjestrom (60 km) in Dnjestrom in Prutom (40 km). V nekaterih delih pa bodo te reke kanalizirali, da bodo plovne. Na poljski strani bodo stroški za ta dela znašali 400 milijonov zlotov. Regulacijska dela od izliva Sane v Vislo do izliva Visle v Vzhodno morje, ki so že v teku, pa bodo veljala 300 milijonov zlotov. Celotni stroški te moderne, 1169 km dolge (po poljskem ozemlju) vodne poti bodo torej znašali 700 milijonov zlotov ali 600.000 zlotov na kilometer.

Večje težave bodo s prekopom med Sano in Dnjestrom po malopolski planoti, kjer je višinska

razlika med Sano pri Přemyslu in Dnjestrom pri izlivu reke Strwiąż kakih 28 m, prav tako bo zamuden prekop med Dnjestrom in Prutom, kjer je višinske razlike 7 m. Toda moderna tehnika premaguje še vse večje težave in graditelji ne dvomijo, da se bodo dela posrečila. Na najvišjem mestu ga bo nova vodna pot 269 m nad morsko gladino.

Prekop gre skozi novo industrijsko središče Poljske, v zgornjem toku Visle pa bodo v doglednem času zgradili še prekop v industrijsko središče Zgornje Šlezije, ki ima tudi velike prevozne potrebe — prometa v prekopu bo torej dovolj in bo gospodarsko dobro rentabilen. Poleg tega bo po dosedanjih prekopih zvezan z nemško mrežo prekopov (Odra—Visla). Pomen te vodne poti za poljsko in romunsko gospodarstvo je očitno. Profesor Matakiewicz, ki velja za najboljšega strokovnjaka glede vodnega prometa po Evropi, je po natančnih računih ugotovil, da bo ta prekop po gospodarski koristnosti kmalu presegel vse že obstoječe podobne vodne poti, pa tudi tiste, ki so še v načrtih (prekop med Renom in Donavo).

Točen odgovor nekdanjega kardinala Pacellija

Kardinal Pacelli, sedaj papež Pij XII., je bil več let apostolski nuncij v Berlinu. Pozneje je nekoč v Parizu v visoki družbi govoril o svojih spominih na to bivanje v Nemčiji, pogovor je prišel tudi na razlike med Francozi in Nemci. Neka gospa ga po vsem tem vpraša, katere katoličane ima raje, nemške ali francoske. Kardinal je odgovoril: »Diskretno, gospa!« (t. j. take, ki cerkveni knezu na njegovem mestu ne stavijo tako kočljivih vprašanj).

Obziren upnik

je neka tovarna v Ameriki, ki je morala svojim odjemalcem tudi dovoliti plačevanje na obroke, pa mora sedaj pozabljive dolžnike dan za dnem opominjati. Na dan razpošlje na stotine opominjalnih pisem, ki pa vsa seveda ne dosežejo željenega uspeha. Sedaj je začela pisma poleg znamk opremljati s posebno, svojo znamko, ki naj dolžnika z vso obzirnostjo opozori na njegovo dolžnost. Na znamki je vtisnjeno besedilo: »Govori s cvetica-mi«, slika pa predstavlja — spominčico; zelo vjuden opomin dolžniku, naj se spomni...

Dr. Brüning univerzitetni profesor

Londonski dnevnik »Times« poroča iz New Yorka, da je dr. Heinrich Brüning, nekdanji nemški kancler, dobil stalno mesto univerzitetnega profesorja na univerzi Harvard Graduate School of Public Administration. Dr. Brüning je lansko leto na tej univerzi šest mesecev že predaval, šest mesecev pa je predaval na univerzi v Oxfordu.

Sv. Lovrenc na Pohorju

Lovrenčani imamo zopet svojo senzacijo. Naše trške muce so stekle. To se pravi: zbolela je samo ena, ostale so pa baje v nevarnosti, da se okužijo. Zato je vsak teden po dvakrat po vseh hišah v trgu »čiščenje«, ki ga vestno opravljajo konjederci, poslani od okrajnega načelnstva. Kmalu ne bo v trgu nobene mačke več. Seveda bo

Otroški kotiček.

Prevzetni pumi

Prvemu padcu je sledil še drugi in tretji. Tudi njegovo družico je parkrat doletela ista usoda. Tolažil jo je in ponavljal, da ko se bosta privadila, se to ne bo več zgodilo.

Končno sta se pa le naveličala teh poskusov. Vsa zbita in izmučena sta se vlegla pod drevo, a zasp ti le nista mogla.

Toda tudi ta pla še ni izmodrila trmatega samca. Ko je zdanilo, je rekel:

»Pridi sedaj z menoj. Videla boš, kako spretno bom splezal na ono visoko drevo, ki sem ti ga pokazal včeraj.«

Samica mu je na vse mogoče načine prigovarjala, naj tega ne stori, a zaman. Samozavestno je šel k drevesu in začel plezati. Šlo je še precej dobro. Družica je vsa v strahu zrla za njim in mu prigovarjala, naj ne pleza višje.

Samec pa je ni poslušal, pač pa se je še večjo naglico pognal navzgor. Tedaj pa — jo nesreče — mu spodrsne in štrbunkne z vso silo na tla, kjer obleži negiben. Uboga puma je kar odrevenela od groze.

Cez nekaj časa, ko je videla, da se samec ne gane, se mu je približala in ga začela vohati. Prepričala se je, da je mrtev in izbruhnila je v pretresljiv jok...

Ko se je izjokala, je odšla proč od kraja nesreče in premišljevala, kako bi lahko oba živila srečno, če bi se bila zadovoljila s tem, kar sta bila.

To je nauk te zgodbe.

ta ali ona nesrečna muca le še ostala pri življenju — kljub skrbnemu iztrebljevanju, kajti marsikatera skrbna gospodinja v času nevarnosti svoje ljubljeno varno skrije, nad čemer pa se upravičeno zgraža naše ljudstvo. Je skrajno krut način, kako se z ubogimi živalmi postopa. Konjederci bodijo od hiše do hiše in mečejo svoje žrtve — nekatere žive in zdrave, druge napol obstreljene — a pa vred v vrečo, ki jo potem vso krvavo vlečejo za seboj po cesti. — Axel Munte, ljubitelj in zaščitnik trpinčenih živali, kaj bi ti rekel na to?

Naše osrednje ognjišče

»Slovenski dom« naloga letošnjega leta!

Dober zgled. Takoj pridi dol, Franček! Ali še kdaj videl, da sem jaz kaj takega delal?

Korespondentko

perfektno v slovenskem, srbohrvatskem in nemškem jeziku, urno stenografino in strojepisko — sprejme industrijsko podjetje v Mariboru. — Ponudbe na Reklam Rozman, Ljubljana, Pražakova ulica 8.

Zahvala

Za neštete izraze sožalja povodom težke izgube našega predobrega gospoda

Franca Rautarja

šolskega upravitelja v pokoju

se tem potom najiskreneje zahvaljujemo. Posebno zahvalo pa izrekamo preč. duhovščini, tovarišem-učiteljem, pevcem in vsem, ki so ga v tako obilnem številu spremlili na njegovi zadnji poti in se poslovi v toplih besedah od njega.

Planina pri Sevnici, dne 20. marca 1939.

Zalujoči ostali.

ZAHVALA

Vsem, ki so nam ob izgubi naše ljubljene mamine, gospe

IVANKE KORBAN

vdove nadučitelja

izrazili sožalje in ji poklonili toliko cvetja in vencev, se tem potom priskrbeno zahvaljujemo. Prav posebno se zahvaljujemo č. duhovščini, gg. profesorjem in gojencem Trgovskega učilišča ter sorodnikom, prijateljem in znancom, ki so blago pokojnico v tako častnem in velikem številu spremlili na njeni poslednji poti k večnemu počitku.

Vsem iskrena hvala!

Maša zadušnica za blagopokojno se bo darovala v farni cerkvi v Trnovem v sredo, dne 22. marca 1939 ob 7 zjutraj.

V Ljubljani, dne 21. marca 1939.

Zalujoči: Josip Korban, šol. nadz. v p., sin; Ivanka Robida, roj. Korban, vd. prof., hči in ostalo sorodstvo.

ALPEKO-plošče

Hidravlično stisnjene Terrazzo in druge plošče za tlakovanje in oblogo sten, obložne in polne stopnice ter vse druge izdelke iz umetnega kamna, izdelane s pomočjo modernih strojev, dobavlja v prvovrstni izdelavi in kvaliteti:

„ALPEKO“, industrija umetnega kamna
Ljubljana, Turševa cesta 48 • telefon 29-30

Dame!

Ako hočete imeti za pomlad lep plašč, kostum ali komplet, naročite že sedaj pri trdkri

F. I. GORIČAR
Ljubljana, Sv. Petra cesta 29

Na zalogi velika izbira raznih najnovjših volnenih in težjih svilenih tkanin v vseh najnovjših barvah in deseni. V konfekcijskem oddelku pa nudimo izgotovljene plašče, kostume in obleke po vsakih cenah!

Skrivnost amerikanskega jezera

Za hip so vsi ospanili.

Vsi štirje so bili razočarani. Obrnili so se proti Neighbouru in ga sprašujoče gledali, da bi jim pripovedoval.

»Kaj pravice?« se je končno pomiril Monar. »Devil Path...«

Časnikar se je vsedel na naslonjač.

»Glavni nadzornik,« je rekel robato, »rad bi vedel, če mislite še naprej trditi, da je Devil Path mrtve?«

»Če jaz... Čisto golovo! Prepričan sem...«

»V tem primeru vam bo to zelo težko razumeti...«

»Kaj razumeti? Govorite vendar!«

»Da je... nocoj... Devil Path ugrabil vašo sestro,« je končal časnikar.

»Moja sestra... Emilija! Vi... ste neumni!«

»Škoda! ne, Monar. Pravkar sem šel mimo vaše vile. Našel sem vašo gospodinjico zvezano in z zamašenimi usti je ležala na tlaku v kuhinji. Ne ve več točno, kaj se je zgodilo. Nekdo jo je silno udaril po glavi, ko je šla okrog desetih odpirat vrata. Vaša sestra se je bila tedaj vrnila in je bila v svoji sobi. To sem našel na mizi v vaši pisarni.«

Nadzornik je prejel papir, ki mu ga je ponudil časnikar. Stenografski znaki... Trepetaje je bral.

»Dragi Monar!

Da boste razumeli, da sem še pri življenju, vam ugrabim vašo sestro. Naj vam bo to v pouk za nadalje. V primeru, da bi se moral nam vami pritoževati, se ne bom obotavljal storiti svoje jeze nad vašo sestro.

Očitno vam bom v tem primeru vrnil svoje truplo! Upam, da razumeta.

Devil Path.

VII.

Dobri nadzornik Ruggles je bil očaran, užaljen in okoro omamljen.

Kaj! Devil Path je ugrabil sestro glavnega nadzornika!

To ni mogoče, saj je bil Devil Path mrtve, zaprt v trojno krsto!

Johnu Neighbouru, ki je bil tedaj v policijski pisarni, se je ta stvar zdela zelo nevarna.

»Glejte, Ruggles,« je rekel časnikar, »nič se ne čudite. Dobro veste, Devil Path ni mrtve. Dobro veste, da ni on zaprt v trojni krsti. Zakaj ne bi to priznali?«

»Zagotavljam vam, Neighbour...«

»Nič me ne prepuščajte, ubogi starček. Ne bom vam verjel. Treba je spoznati resnico. Monar je mislil, da bomo tudi mi verovali, da je Devil Path mrtve. Ne vem kakšnih taktiki sledi.«

»In vendar se Monar ni branil, da ste prisostvovali mrliškem pregledu!«

»Govoriva no o mrliškem pregledu! Govoriva torej o neizgovoru z električno lučjo. Čuvaj mrtva-nice se je dal za sto dolarjev podkupiti!«

»Monar je prišel preiskavo...«

»Oho! Preiskavo, ki ni nič dognala! Kdo more dokazati, da mož, ki je pregovoril tega poštenega čuvaja, ni prav Monar!«

»Neighbour!«

»In nato, Ruggles? Vi se še čudite, da se bo Devil Path, ki je tudi imel svoje prste vmes pri tej preiskavi o trojni krsti in o neizgovoru, maščeval? Kaj še! Mislite, da se bo to kar tako končalo?«

Prepričan sem, je povzel po trenutku molčanja Ruggles, »da ni Devil Path ugrabil vaše sestre.«

»Toliko bolje za vas, stari krokar! V vsakem primeru v mojih očeh ni tako važno, kdo je odnesel mojo zaročenko. Zgnila je, to je vse, kar vem in zelo sem nemiren.«

»Ne gledate!« je godrnjal Ruggles.

»Kaj pravite?«

»Pravim, če bi bil jaz na vašem mestu, da bi

preiskal nebo in zemljo, samo da bi našel svojo zaročenko, dočim se vi zadovoljite, da pustite samega Monara. Ha! Verjemite mi, da sem se že včasih spraševal, če niste vi tisti, ki vodi vso to stvar!«

»Ohi! Ruggles!«

»Rekel sem, da se mi zdite sumljivi, Neighbour. Priznajte, da je vaše obnašanje zelo čudno.«

»Toda... Ruggles...!«

»Pravim in trdim, da se ne bi nič čudil, če bi spoznal, na primer, da ste vi tisti mož, ki je najel čuvaja centralnega pokopališča.«

»Bomo videli...«

»Nimamo kaj videti. To ste vi. Če bi bil jaz na Monarovem mestu, bi dobro vedel, kaj naj storim.«

»Kaj bi storili?«

»Da. Takoj bi vas zaprl. Mogoče bi se premislili in bi prišli do boljših čustev, če vas bi kdo dal pod ključ.«

Časnikar je ekomiznil z rameni.

Spoznal je, da v družbi z Rugglesom manjka miline in se je dvignil.

»Odhajam,« je zamrmral, ko je odhajal proti vratom.

Ruggles se je tresel.

»He! Nečete več čakati glavnega nadzornika.«

»Ne. Sam Bog vedi, kdaj se bo vaš šef spomnil, da bi se vrnil. Okrog poldneva vam bom telefoniral, da zveste novice.«

»In če bi vas potrebovali, kje vas bomo dobili?«

»Pri dnevniku ali doma. Kaj naj to pomeni, stari golob!«

In časnikar je odšel iz pisarne. Ruggles je vzel akustično trobilo, ki je bilo obešeno na njegovi delavni mizi.

»Halo! Čuvaj?... Poznate časnikarja Neighboura?... Prav dobro... Pred kratkim je od tu odšel. Treba ga je zasledovati. Hočem vedeti, kam gre... Da. Popolno poročilo o njegovih delih in kretnjah vselej, ko vam bo mogoče. Potrudite se...«

To nedeljsko jutro je bilo veličastno. Sonce, veselje in ta jutranji jesenski zrak, slaček in gost. Brž ko je Neighbour stopil iz pisarne, se je ustavil na tlaku.

»Lep dan!« je godrnjal. »Škoda, da ga je treba zapraviti z letanjem za Devilom Pathom!«

Niti malo ni bil ginjen ob misli na zadnje roparjevo opravilo. Tisti, ki ga dobro poznajo, se ne bi smeli temu tako čuditi. Neighbour je bil čudne narave. Tako malo stvari ga je ganilo! Da, toda... to ni tako majhna stvar, da mu je Devil Path ugrabil zaročenko!

Ko je začel počasi korakati po tlaku, se je pojavil na pragu policijske pisarne civilni agent. Neighbour se je obrnil.

»He! Marble!« je vzkliknil. »Kam tako hitite?«

Agent, ki je pravkar prejel naročilo, naj zasleduje časnikarja, ni vedel, kaj bi odgovoril. Obraz so mu preletele vse barve.

»He!« je povzel Neighbour. »Razumem. Ne smete me spustiti izpred oči, a?«

»Mister Neighbour, jaz... jaz...«

Časnikar se je zakrohotal.

»Nič se ne trudite, da bi si izmislili kako laž, stari brat. No, pojdite z menoj, ker je tak ukaz, ki so vam ga dali. Prekleti Ruggles! Uganil je, da ne maram za samotne sprehe. Toda... najprej, dragi Marble, mi dajte ognja. Tu imam izvrstno cigaro, ki jo hočem pokaditi, če vas ne bo dim vznemirjal.«

Kljub nesrečni usodi se je agent pokazal do-brosrčnega in mu je ponudil svoje kresilo.

»Hvala!« je rekel časnikar, ko si je prižgal cigaro. »Sedaj na pot!... Kam greva?«

Agent je prebil strašno jutro. Neighbour, ki se je delal, kakor da nima nobenega posebnega opravila, ga je peljal na dolg prehod. Izbral si je pot okrog neke hiše v okolici Douglas Parka in se kratkočasil s tem, da je hodil okoli. Desetkrat, dvajsetkrat, tridesetkrat je napravil isto pot in pripovedoval ubogemu Marblu najbolj čudne zgodbe, ki si jih je mogel zmisлити.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vanka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. - Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinjska vrstica po 1 din. - Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Krojaški pomočnik
24 let star, želi stalno zaposlitev. Zmožen tudi krojenja. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 4361. (a)

Mladenič
vojaščne prost, vešč kuhar, išče mesto kot pomočnik v kakšni kuhinji. Ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Vešč 523« 4145. (b)

Službodobne

Mlado kmečko dekle
sprejem v pomoč gospodinj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Poštena« št. 4368. (b)

Šoferja mehanika
za upravljanje avtobusa in tovornega avtomobila, zmožnega primerne kavičije, sprejemmo. Hitre in podrobne ponudbe na Pošto III, predal št. 27 — Zagreb. (b)

Mlad pekovski pomočnik začetnik, se sprejme takoj. Franc Stenke, Šmarška 8. (b)

Posestva

Hiše
trgovske in stanovanjske ter stavbne parcele ozir. posestva - nudi v ugoden nakup **Pristavec** Franjo, realitetna pisarna v Ljubljani, Erjavčeva c. 4a

Prodamo

Še nekaj agrara
na prodaj v vrtnarji na Vrtači 3. (1)

Cepljeno trsje
sadno drevje, divjake — nudi Zlher Franjo, Zamušani, Sv. Marjeta, Moškanjci. Zahtevajte cenik!

FOX
krema,
masti, gumi-
tran in par-
ketni voski
— brez njih
ni zadovolj-
stva niti
štednje.

Za vsako družino
oblačila — najboljše in najcenejše — **Presker**, Sv. Petra c. 14, Ljubljana

Gostilna
na prometnem kraju v Studencih, Zrinskega ul. št. 1, pri Mariboru, na prodaj. (1)

Svetovno znane nemške znamke

»Brenabor« dvokolesa

petkrat kromirana in od-
porno emajlirana, z ne-
zlomljivim okvirjem, do-
bite po ugodnih obročnih
odplačilih pri trdki

Kleindienst & Posch
Maribor, Aleksandrova 44

TEL. 2951
DRVA PREMOG
IV. SCHUMI
SOLENJSKA CEITA

Semenski oves, ribniški fižol,

črno deteljo, banaško
lucerno, grahoro, peso,
trave in druga semena
za polje dobite v naj-
boljši kakovosti pri trdki

Fran Pogačnik d. z o. z.
v Ljubljani, Tyrševa
(Dunajska) cesta št. 33
(Javna skladišča).
Fižol tudi zamenjamo.

»Presto« kolesa

večletna tovarniška ga-
rancija. - Na ugodne ob-
roke. - Na zalogi tudi ko-
lesa drugih znamk.
Rabljena kolesa vzamemo
v račun.

Nova trgovina
Tyrševa cesta 36
(Nasproti Gospodarske
zveze).

Pohištvo

Spalnice

in drugo pohištvo — po
skrajno nizki ceni na-
prodaj. Ogleda se v št.
Vidu nad Ljubljano 36,
tik zadnje tram. postaje.

**KUPUJTE PRI NAŠIH
INSERENTIH!**

Kupimo

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah
CERNE, Juvellir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Obrt

Slikarstvo — pleskarstvo
V. Žvegelj, Colzova c. 1.
Novi vzorci! Cene vsem
dostopne. (t)

Objave

Objava

Gosp. Franc Angelo je iz
naše družbe izstopil in
ni več upravičen sklepati
kakršnekoli pogodbe ali
prejemati denar v imenu
naše trdke. - Peter An-
dela, d. z o. z., stroji za
obdelavo lesa, Ljubljana,
Pražakova 8-I.

Sodna dražba

ortopedičnih, bandažnih in drugih strojev, raznega orodja, trgovskih oprem, kilnih pasov, nožev, škarij, kirurških instrumentov in drugega blaga bo dne 22. marca 1939. Prešernova 5, ob 14. uri. — Kar se ne bo prodalo v sredo — bo naprodaj še prihodnji dan.

Naš ljubljani brat, svak, stric, gospod

Franc Zorc

uradnik državne železnice v pokoju

Je po daljši, mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, danes ob 7 zj. v 66. letu starosti mirno v Gospodu zaspal. Pogreb blagega pokojnika bo v torek, 21. marca, ob 14 iz hiše žalosti, Zg. Šiška, Povšičeva ulica 11, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 19. marca 1939.

Zalujoči ostali.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš ljubljani sin, brat, svak in stric, gospod

Alojz Medvešček

zasebni uradnik, kapetan v rezervi

danes mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, dne 21. marca, ob petih popoldne iz mrtvaške veže mestnega pokopališča v Celju.

Celje-Ljubljana-Polzela, dne 20. marca 1939.

Zalujoči ostali.

Ravnateljstvo knezoškofijskega duh. semenišča v Mariboru sporoča žalostno vest, da je presvetli gospod

msgr. dr. Fran Kovačič

prelat sv. očeta, profesor bogoslovja v pok. itd.

danes, dne 19. marca, ob 5 zjutraj, po kratki bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v Gospodu zaspal.

Pogreb zaslužnega pokojnika bo v torek, dne 21. marca ob 15 iz kapelice starega mestnega pokopališča na frančiškansko pokopališče na Pobrežju.

Sv. maša zadušnica bo darovana 22. marca ob 8 zjutraj v cerkvi sv. Alojzija. V večnem spominu bo pravični. Ps. 111, 7.

Maribor, dne 19. marca 1939.

Ravnateljstvo knezoškofijskega duh. semenišča.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec žalostno vest, da je naša dobra žena, mati in stara mati, gospa

Barbara Ribic roj. Vraz

zadnja nečakinja pesnika Stanka Vraza, posestnica in žena mlinarja

po težki, mučni bolezni, previdena z zakramenti za umirajoče, dne 19. marca 1939 v 89. letu starosti, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, dne 22. marca 1939 ob 9 dopoldne.

Cezanjevci pri Ljutomeru, dne 20. marca 1939.

Ivan, mož; Janez, sin; Marija, sinaha; Janko in Marjan, vnuka in ostalo sorodstvo.

Umrli je 19. marca 1939 naš predsednik in častni član

prelat

dr. phil. Fran Kovačič

zgodovinar in utemeljitelj znanstvenih organizacij v Mariboru

Bil je neumoren in neustrašen delavec za resnico in pravico in delo, ki ga je izvršil, ne bo umrlo.

Vedno nam bo ostal vzor!

Maribor, dne 19. marca 1939.

Zgodovinsko društvo v Mariboru, Muzejsko društvo v Mariboru, Študijska knjižnica v Mariboru.

Ljubljana

Slovenski graditelji so zborovali

V nedeljo dopoldne je bila v posvetovalnici zbornice za TOI 20. redna letna skupščina Zdrženja pooblaščenih graditeljev za dravsko banovino. Skupščina se je udeležilo lepo število slovenskih graditeljev. Točno ob 10 je začel zborovanje predsednik združenja g. Miroslav Zupan, ki je toplo pozdravil vse navzoče, posebej se zastopnika ljubljanskega župana obrtnega ref. g. dr. Freliha in zastopnika Zbornice za TOI g. Kavčiča. Zborovalci so nato potrdili spomin med letom umrlega člana g. Rožmana.

Predsednik g. Miroslav Zupan je nato v izčrpnem poročilu najprej podal pregledno sliko splošnega gospodarskega položaja Slovenije s posebnim ozirom na graditeljski stan. Davčna obremenitev Slovenije ima občutne posledice za gradbeno stroko, kajti denar, ki bi se moral v zdravih razmerah porabiti doma za nove zgradbe, gre drugo pot. Tudi samoupravne doklade so visoke, toda so v danih razmerah priročni in neodložljivi potrebe upravičene, kajti ker država ne gradi, morajo to storiti banovina in mesta. Predsednik je sprejel poročilo o uredbi o minimalnih mezdah, za katero pravi, da je v načelu dobra, pametna in koristna, obenem pa poudarja stalnišče graditeljske stroke: polna zaščita potrebnim in upravičenim delavcem, zaščita pa zahtevamo tudi za nas; proti izkoriščevalcem socialnih ustanov in odredb pa mora nastopiti zakon z vso strogošjo. V tem smislu se mora tudi novelirati obrtni zakon. Predsednik je govoril tudi o šušmarstvu, ki se je močno razpelo tudi v graditeljski stroki, zlasti s spošjevanjem firm. Glede raznih predlogov in osnutkov za socialno zavarovanje obrtnikov naglašja, da mora biti temeljna zahteva vseh obrtnikov, ne samo graditeljev: denar, ki se bo nabiral v fond, ne sme biti centralistično upravljan, ostane naj doma. Z njim naj se ne kupujejo državni boni in vrednostni papirji, ampak naj se uporabi za gradnjo koristnih in donosnih zgradb. Nadaljnja zahteva graditeljev je, da se izpolnjuje ceneni gradbeni krediti in da že vendar enkrat prično redno poslovati se ostali naši denarni zavodi. Graditelji nadalje ponovno poudarjajo zahtevo Ljubljane in vse Slovenije: rešitev ljubljanskega kolodvorskega vprašanja in železniških zvez v Sloveniji. Prav tako se je treba zavzeti za naše ceste, ki so ovira med drugim tudi živahnemu tujekemu prometu. Na koncu se je predsednik toplo zahvalil vsem sodelavcem v odboru.

Tajniško poročilo g. Kramaršiča ugotavlja, da šteje združenje 76 članov, od katerih ima 19 pooblastilo pa obrtnem zakonu iz leta 1931. 57 pa pooblastilo po starem obrtnem redu iz l. 1893. Delovanje združenja je bilo v preteklem letu posvečeno ukinitvi ali delni izpremembi §§ 47, 219 in 234 obrtnega zakona. Ti paragrafi predstavljajo one Ahilove pete naše obrtne zakonodaje, ki jih izkoriščajo šušmarji in izposojevalci firm. Poročilo nato izčrpno navaja borbo združenja zoper te škodljivce. Tudi v ostalih strokovnih zadevah je združenje krepko stalo na braniku pravic svojega članstva.

Blagajniško poročilo izkazuje vestno gospodarjenje z imovino združenja, ki je naraslo na 165.000 din. Po poročilu nadzorstva je bila sprejeta razrešnica staremu odboru in pruradcu za bodoče poslovno leto.

Nato je toplo pozdravil zborovalce v imenu ljubljanskega župana obrtni ref. dr. Frelih, ki je obljubil vso pomoč združenju. V imenu Zbornice za TOI je pozdravil graditelje g. Kavka Karel.

Pri volitvah je bila izvoljena naslednja uprava: predsednik Miroslav Zupan, podpredsednik Matko Kurk, dalje Battelino Vilbald, Bricej Ivan, Macoratti Ladislav, Slokan Ivan iz Ljubljane, Golgranc Konrad iz Celja ter Spes Franja iz Maribora. Razsodišče tvorijo: Bricej Ivan, Kurk Matko, Golgranc Konrad, Spes Franjo in Zupan Miroslav.

Nato se je razvila debata o raznih predlogih in načrtih, ki so izšli iz vrst članstva, nakar je ob 12 predsednik g. Zupan zaključil uspešno zborovanje.

Delovanje poštarske organizacije

Ljubljana, 20. marca.

V nedeljo dopoldne je bilo v dvorani Delavske zbornice veličastno zborovanje Zdrženja nižjih poštinskih uslužbencev. Zborovanje je vodil predsednik g. Josip Penko, ki je pozdravil zastopnika poštne direkcije, načelnika dr. Janžekoviča in personalnega šefa svetnika Jožefa Stukelja. Sprejeto so bile udanostne in pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kralji. Vis. knezu namestniku Pavlu, predsedniku senata dr. Ant. Korošcu, poštenu ministru dr. Altiparmakoviču, gradbenemu ministru dr. Kreku, ministru Snoj, senatorju Smedjeju, skupščinskemu podpredsedniku Mihelčiču, banu dr. Natlačenju in ljubljanskemu županu dr. Adlešiču.

Obširno tajniško poročilo je podal g. Josip Bizovičar. Navajal je zgodovino zadnjih 6 let, odkar je bila prva oshovana ta organizacija, ter trud organizacije za izboljšanje razmer svojih članov. Glavno je vprašanje draginje, ki stalno narašča, razbremenitve poštinskih uslužbencev, ki jih je mnogo premalo in pa povišanje plač poštinskih uslužbencev. Poročal je o raznih intervencijah v korist poštinskih uslužbencev.

Blagajniško poročilo je podal g. Rado Stukelj. V imenu nadzorstva pa je predlagal razrešnico odboru g. Martin Bezjak. Nato so govorili v imenu pododborov in sicer za ljubljanskega g. Ivan Maver, za mariborskega g. Franjo Babič, za celjskega g. Blaž Cepuš.

Dr. Janžekovič je v imenu poštne direkcije izjavil zadovoljstvo, da poštne osebe dela sedaj v popolni slogi, nato pa je personalni šef poštne direkcije svetnik Jožef Stukelj v lepem nagovoru naglasil, da se dobro zaveda napornega dela poštinskih uslužbencev in da se pripravlja sedaj sprememba na boljše. Poštna direkcija dobro razume težnje poštinskih uslužbencev ter se bo za nje zavzela.

Izvoljen je bil nato nov odbor in sicer z veliko večino: predsednik g. Jože Penko, podpredsednik Ivan Ivanc, tajnik Vračko, odborniki: Kresar, Roter, Steblaj, Širme, Bratuž, Goier; v nadzorstvo pa: Gliha, Metelko, Kucler in Toma. Zanimiva so bila tudi poročila o karitativnem delu društva, ki je na tem obnem zboru odobrilo več podpor starim zaslužnim poštarjem, ki kljub svojemu dolgoletnemu delu prejemajo le majhne pokojnine.

1 Ljubljanski preračun za l. 1929-40 je ministrstvo financ z odločbo št. 23416-II. dne 16. t. m. odobrilo. Kakor glavni preračun so odobrili tudi vsi specialni preračuni, poleg teh pa tudi pravilnik o izvrševanju preračuna za l. 1939-40 z vsemi pravilniki in določbami o mestnih davčninah. Tozadevni razglas bo objavljen v prihodnjem »Službenem listu«.

1 Salezijanski zavod na Rakovniku bo opravil jutri ob pol 8 zjutraj slovesno sv. mašo zadušnico za pokojnim prelatom dr. Francem Kovačičem, ki je bil požrtvovalen salezijanski sodrnik in ustanovitelj salezijanskega zavoda v Verzeju pri Ljubotomu. K tej sv. maši zadušnici vlnudno vabimo ljubljanske salezijanske sodrnike in sodrnicke.

1 V počaščenje pok. g. Valentina Lotriča je da-

rovala uprava hiše Tržaška cesta št. 11 za mestne reveže 100 din, mestni socialni urad pa je v znamenje tega darila položil na kremo venec s trakovi v mestnih barvah. Mestno poglavarstvo izreka darovalcem najlepšo zahvalo.

1 Zveza katoliških nameščen v Ljubljani vlnudno vabi vse uradnice in trgovske nameščenke, ki bi bile pripravljene delati pri KA, na duhovne vaje in letaj KA, ki bodo od 22. do 26. marca v Domu duhovnih vaj v Lichtenhurnovem zavodu. Vodil jih bo g. dr. Fajdiga. Prijavite se na naslov: Zveza katoliških nameščen, Ljubljana, Masarykova cesta 12.

1 Hud mraz. Danes je po koledarju prvi dan pomladi. Druga leta je ob tem času že cvetelo zgodnje drevje, tako breskve in marelice. Letos je še vse popje močno zavito in tako zavarovano pred hudim mrazom. Letos je toplota še močno pod ničlo. Tako je včeraj kazal termometer na univerzi v meteorološkem zavodu — 5,5 stopinj Celzija, tam na aerodromu pa celo — 9 stopinj Celzija. Včeraj je bila prav huda slana. ki pa še ni škodljiva. V nedeljo zjutraj je droban sneg pobelil plan in ravan, hribe in doline.

1 Letošnje gradbeno gibanje. Pod tem naslovom piše v nedeljski številki našega cenjenega lista o zidu, ki je stal ob Vegovi ulici v Ljubljani in pravite, da je to zadnji ostanek »Knežjega ali Auerspergovskega dvorca«, pa to ne drži. Med bivšo imenovano palačo in Vegovo ulico so bili še v zadnjih časih ozki podolžni vrtovi, obzidani in zaprti proti cesti, na notranji strani pa je stal močan zid kot preostanek nekdanjega mestnega obzidja stare Ljubljane, ki se tu sklada s še starejšim obzidjem rimske Emone. Ta preostanek zidu med zgradbo nove vseučiliške knjižnice in Vegove ulice je torej prav častljiv zgodovinski spomenik, katerega moramo ohraniti vsaj v dobrem spominu. H. T.

1 Nova pomlad — novi vzorci — nova manufaktura Jeločnik & Simončič — Ljubljana — Pred škofijo 13.

1 Za ljubljanske mestne reveže bo mestni socialni urad zbiral zopet v sredo 22. marca dopoldne pred Vodnikovim spomenikom na posebni stojnici stare obleke, perilo in obutev. Naše gospodinjice dolgo niso nišesar prispevale v to zbirko. Mestni socialni urad potrebuje vedno mnogo oblek in obutev, ker se vedno zglašajo ubogi, ki potrebujejo te predmete. Spomnite se v sredo ubogih!

1 Sodna dražja. Ortopedični, bandažnih in drugih strojev, razno orodje, trgovska oprema, kilni pasovi, noži, škarpje, kirurški instrumenti in drugo blago dne 22. marca 1939, Prešernova 5, ob 14.

Anglija je sedaj za Čehe

Govor Halifaxa

London, 20. marca. AA. Reuter: Glede zadnjih dogodkov na Češkem in Slovaškem je angleški zunanji minister lord Halifax v gornjem domu izjavil, da se strinja s prejšnjimi govorniki v tem, da so ti dogodki povzročili veliko razburjenje ne samo v Angliji, pač pa tudi v državah, ki so daleč proč od njenih meja. Pri svojem čisto objektivnem analiziranju dogodkov je lord Halifax poudaril, da sta bila zasedeni dve češki deželi v času, ko sta bila predsednik češkoslovaške republike in zunanji minister na poti proti Berlinu in prej, preden so se med njima in Hitlerjem začela sploh kakšna pogajanja. Poleg drugega je lord Halifax dejal, da je obstojala na Češkoslovaškem že od nekdaj neka politična stranka, ki je zastopala mnenje, da mora Slovaška dobiti avtonomijo. V resnici — je dejal Halifax — je Slovaška to avtonomijo dobila po Münchenskem sporazumu, z njo pa niso bili zadovoljni tamkajšnji ekstremistični elementi. Po zadnjih obvestilih, ki sem jih mogel dobiti, mi je težko verjeti, da nenadni sklep gotovih slovaških voditeljev, da se popolnoma odcepijo od Prage, ni imel kakšnega drugega vzroka. Glede trditve, da so Čehi kruto postopali z nemško manjšino, pravijo poročila, da je bilo to res le kratak čas, in sicer preden je Hitler postavil svoje zahteve češkemu predsedniku. Nemško časopisje je, kakor preteklo leto, nadaljevalo s kampanjo ter stalno pisalo o krutem postopanju proti nemškimi državljaniom od strani Čehov. Po monakovskem sporazumu so Nemci še dalje ostali na Češkoslovaškem, da bi lahko služili še nadaljnji nemški propagandi. Težko se je izogniti zaključku, da večina incidentov, ki so se odigrali pred vkrajanjem nemških čet, ni bila namenoma izzvana in določena naprej. Da se ne bi pregrešil proti češki vladi, moram omeniti, da so češke oblasti o priliki vseh teh provokacij postopale zelo oprežno. Mislim, da ni treba mnogo govoriti o tem, kako je češki predsednik »prustovoljno« pristal na podjarmljenje češkega naroda. Z ozirom na okolnosti, pod katerimi je dr. Hacha odšel v Berlin in upoštevalojče dejstvo, da je bila Češkoslovaška deloma že zasedena, je očitno, da so njeni zastopniki imeli malo upanja, da bi se njihova pogajanja uspešno končala. Mnogo bolj verjetno je,

da je bil Čehom stavljen ultimatum in da so oni zaradi grožnje s silo in da bi rešili svoj narod pred raznimi strahotami, pristali na kapitulacijo. Težko je verjeti, da bi nemška vlada mogla imeti za svoje zadnje postopanje kakršna koli opravičila, ki bi jih bilo mogoče sprejeti. Po mojem mnenju bi mnogo rajše videl, da je Nemčija namesto raznih komuniquejev in pojasnil, izdanih o zadnjih dogodkih, naglasila, da je pri teh dogodkih predhodno vlogo igrala njena superiorna sila, kakor je v resnici tudi bilo.

Govoreč dalje o odpoklicu angleškega veleposlanika iz Berlina in o protestu, ki ga je angleška vlada vložila pri nemški vladi ter o izjavi, da so redne spremembe na Češkoslovaškem brez podlage, je lord Halifax dejal:

Mislim, da ima nemška vlada danes popolnoma jasno sliko o sedanjem zadržanju glede sedanjega zadržanja angleške vlade. Kljub temu, da se nišesar posebno ne nadejam glede posledic tega zadržanja, sem smatral, in sicer s polno pravico, da morejo biti naši protesti redigrirani.

Glede nemške trditve, da se ono, kar se je zgodilo na Češkoslovaškem, niti najmanj ne tiče Velike Britanije, je Halifax rekel: »Med tem ko smo mi vedno priznavali, da mora biti Nemčija iz zemljepisnih, če ne še iz kakih drugih razlogov v gotovem oziru bolj zainteresirana na Češkoslovaškem in v južnovzhodni Evropi kot pa Velika Britanija, jaz danes smatram, da stojimo pred samovoljnim postopkom, da sta uničenje neodvisne države z oboroženo silo in očitna kršitev pravice vsake države nasproti najbolj osnovanim pravilom mednarodnega prava. Kar pa se tiče trditve lorda Snela, da je Chamberlain v Münchenu imel svojo osebnostno politiko, moram poudariti, da je bila ta njegova politika v popolnem soglasju in sodelovanju z menoj kot zunanji ministrom in z vsemi člani angleške vlade. Zato najodločneje trdim, da očitki lorda Snela ne odgovarjajo resnici. Z ozirom na obvestila, ki smo jih dobili o zadnjih dogodkih, še danes Snel trdi, da v Münchenu nismo mogli postopati drugače, kakor da smo postopali. Sporazum, ki je bil dosežen v Münchenu, je imel za cilj, da dá evropskim narodom večjo varnost, a vsa sporna vprašanja bi se morala reševati po skupnem posvetoivanju. Vsa pričakovanja pa so bila na strašen način demantirana s poznejšimi dogodki. Moram vam reči, da se jaz in predsednik vlade dobro zavedava razlike med verovanjem in upanjem. Imela sva vedno namen, da se v gotovem času upanja spremene v zanesljivo verovanje.

Do münchenskega sporazuma se je moglo smatrati, da je bil Hitler vedno zvest svojim načelom. Ta načela je zdaj opustil. Svet ne bo pozabil, da se je Hitler meseca septembra lanskega leta skliceval na načelo samoodločbe narodov. Zdaj je on prišel v očitno nasprotje s tem načelom, ko je izvršil dejanje, ki jemlje pravice, na katere se Nemčija lani sklicevala. Naj bi se bilo zgodilo z onimi četrtr milijona Nemcev na Češkoslovaškem, ne morem verjeti, da se to vprašanje ne bi moglo rešiti drugače kakor pa s podjarmljenjem osem milijonov Čehov. Kaj moramo skiepati iz vsega tega? Ali naj smatramo, da je nemška politika zašla v novo razdobje? Ali se bo nemška politika tudi v bodoče zadovoljila s tem, da bo zbirala v eno državo samo one pokrajine, ki so po večini naseljene z nemškimi prebivalstvom, ali pa bo v bodoče težila za tem, da zavlada tudi nemškimi narodom. Vse to so vprašanja, ki si jih danes zastavljajo po vsem svetu. Zasedba Češkoslovaške je bila izvedena po novih metodah Sicer je svet že več kot enkrat doživel ubivanje nove prakse v mednarodni politiki. Države vsega sveta bodo zdaj morale računati s podpiranjem raznih separatizmov ne samo s stališča elementov, ki so po svoji naravi separatistično razpoloženi, pač pa tudi s stališča nemških državnih interesov. Takšne metode, v kolikor jih bodo podpirale druge skušnje, ne morejo ostati brez težkih posledic. Ali imamo nam jamstvo za to, da se te metode zdaj ne bodo več uporabljale kjer koli. Sosedji Nemčije morajo pod takšnimi

okolnostmi z negotovostjo pričakovati jutrišnjega dne. Vsaka država, ki polaga važnost na svojo narodno individualnost in na svojo neokrajeno suvereniteto, mora zdaj paziti, da se v njej ne pojavi kakšna notranja nevarnost, ustvarjena zaradi vpliva od zunaj.

Glede vesti, ki jih je pred kratkim razširilo evropsko časopisje, lord Halifax pravi, da mu je drago, da je ena južnovzhodnih evropskih držav sama zavrnila trditve, da ji je bil poslan ultimatum. Toda če ta država tedaj ni prešla tega ultimata, to ne pomeni, da lahko brez najtežjih slutenj gleda na vse to, kar se je odigralo zadnje dni.

Glede beguncev je angleški veleposlanik v Berlinu dobil navodila, da se čim bolj zavzame pri nemški vladi, da ne bi delala težav istim beguncem, ki žele oditi v Veliko Britanijo.

Halifax je zatem govoril o tem, da bi se dal del vsote, namenjene za pomoč Češkoslovaški, mogel zdaj uporabiti za nastanjanje beguncev. Priponil je, da o tem za zdaj ne more dati podrobnejših obvestil. Dejal je, da bo angleška vlada storila vse, kar bo mogla, toda uspeh te akcije v veliki meri zavisi od tega, kakšno stališče bo glede tega vprašanja zavzela nemška vlada. Zatem pa je nadaljeval: Leto so potekala drugo za drugim in angleški narod je stalno želel živeti v prijateljskih odnosih z nemškim narodom. (Odobranje.) Naš narod nikakor ni odklonil, da prizna, da so bile v versajsko pogodbo storjene nekatere napake, ki jih je treba popraviti. Zadnja leta je kazalo, da bi bil dosežen sporazum, a nemška vlada je začela izvajati poteze, ki so ta sporazum otežkočale. To zadnje velja posebno za poslednje mesece. Takoj po münchenskem sporazumu je nemška vlada povzela gotove ukrepe, ki so naredili težak vtis na svetovno javno mnenje. Kljub vsemu temu se je zdelo verjetno, da se bo začela akcija za gospodarsko sodelovanje. To upanje se je izražalo ne samo v običajnih medsebojnih stališjih. Vse iniciative pa so bile uničene z akcijo, ki jo je nemška vlada storila pretekli teden, in je zdaj zelo težko reči, kdaj se bomo povrnili spet k tej iniciativi.

Zatem je lord Halifax govoril o dosežanih težah, kako bi se dalo najbolje izogniti spopadom. Omenjal je pakt Zveze narodov in druge sporazume, ki morejo zavlesti kako državo v vojno, ne da bi šlo za vprašanje njenih lastnih interesov. Čim manjša je bila verjetnost nenadnih popolnoma neupravičenih napadov na kako državo — je nadaljeval Halifax —, tem bolj so se številne države opirale na kolektivne sporazume, ki bi jih mogli prisiliti na vojaško akcijo tudi v primeri, ko njihovi lastni interesi niso ogroženi.

Za zdaj ni mogoče v polni meri oceniti posledic nemškega koraka. Zgodovina je zabeležila mnogo poskusov uresničenja nadvlade v Evropi. Toda vsi ti poskusi so se končali, nekateri prej, drugi pozneje, s težkim porazom. Vedno znova se je moglo videti, da ni mogoče za del časa odstraniti duha svobodnih narodov. Ako je v resnici zgodovina nauk in vodnik narodov, mora nemški narod obžalovat to, kar se je v njegovem imenu zgodilo nad češkim in slovaškim narodom, ki je pred 20 leti dosegel svojo svobodo ob podpori in odobravanju več svetovnih držav. Zlat ta narod nima več svobode in v teku njegove dolge zgodovine to ni prvikat, da ta vreden in vrli narod izgublja svojo neodvisnost. Do zdaj ta narod ni nikdar izgubil tega, kar je moralna podlaga neodvisnosti, ni izgubil ljubezni do svobode. Kakor je ob koncu minule vojne svet pomagal češkemu narodu, bo pomagal tudi danes, da obdrži svojo kulturno individualnost in narodni ponos po težkem udarcu, ki ga je utrpel.

Za zunanji ministrom lordom Halifaxom je spregovoril canterburyjski nadškof.

Trem posestnikov zgorele domačije

Maribor, 20. marca.

Danes je izbruhnil požar v stanovanjski hiši Alojzija Plečka, ki je hišo z gospodarskim poslopjem popolnoma uničil. Zgorelo je tudi vse gospodarsko orodje, poljski pridelek, poljšitvo in vsa obleka. Gospodar se je ob izbruhu požara nahajal v sosednji vasi po opravkih. Ko je zvedel, da mu gori dom, je hitel domov ter v zadnjem trenutku rešil iz gorečega poslopja svojega 83 let starega očeta, ki je bil zaradi starosti in boleznih priklenjen na posteljo. Kakor se je ugotovilo, je požar nastal zaradi tega, ker so se vnele saje v dimniku. Ker je pihal močan veter, se je požar razširil na sosedna poslopja posestnice Neže Mon in posestnika ter gostilničarja Franca Zagača. Posestniki Mon je zgorelo gospodarsko poslopje in stanovanjska hiša, posestniku Zagarcu pa gospodarsko poslopje. Škoda se čeni na 150.000 din je le deloma krita z zavarovalnino.

Celje

c Obrtništro naj se srne, tako je izvenelo obrtniško zborovanje v Celju, ki ga je priredilo Slovensko obrtno društvo, da se na praznik svetega Jožefa, ki so si ga izbrali celjski obrtniki za svojega zaščitnika, pogovore o skupnem delu, da bi tako laže dosegli svoje pravice v korist obrtniških interesov. Ob 8 zjutraj je bila v opatijski cerkvi sv. Danijela slovesna služba božja, pri kateri je pelo na koro pevsko društvo Oljka, nato pa je bilo veliko zborovanje. Vodil ga je predsednik g. Lečnik Anion. Na zborovanju je bilo posebno mnogo govora o razcepljenosti slovenskega obrtništva, ki je organizirano v treh zvezah obrtnih društev. Ta društva imajo isti cilj in iste težnje, žal pa, da ta razcepljenost preprečuje, da ne morejo obrtniške organizacije nikjer dovoljno uveljaviti svojih predlogov. Zato je potrebno, da se obrtništvo strne, da se združi v eni organizaciji, iz katere pa mora zginiti vsako politiziranje.

c Medrečje Alojzij. V Gosposki ulici v Celju je umrl dolgoletni zvesti naročnik »Slovenca« 52 letni zasebni uradnik Alojzij Medvšek. Pogreb bo danes ob 5 popoldne iz mrtvašnice na mestnem pokopališču. Bog naj mu bo bogat plačnik za vse dobro, kar je storil. Svojem naše iskreno sožalje!

c Za slugo pri Javni borzi dela v Celju je imenovan Gorjanc Urban.

Trbovlje

Še dve občinski seji bosta ta teden. V torko bo zaradi parcelacije občinskih zemljišč. Po nakupu Parašuhovega posestva je postala občina največja posestnica v naši dolini. Ker daje TPD brezobrestna posojila svojim delavcem za zidanje hiš, se zadnja leta dosti gradi. Primanjkuje pa stavbnih prostorov. Ker se občini obdelovanje zemlje ne splača, se je že pred dvema letoma začela akcija, da za prostore za stavbe po znižani ceni na razpolago. Zato je 39 prošnikov, ki so pripravljali zidati, da se odpomore stiski za stanovanja. — Na četrtkovni seji, 23. t. m. pa bo oddano razpisano mesto za občinskega socialnega referenta in blagajnika — knjigovodjo.

Tudi La Passionaria nekaj tako navdušena komunistka, je preko Orana pribežala v Francijo. Slika kaže ta ideal komunistične ženske ob njenem prihodu v Marseilles.

(Po najnovejših poročilih je glavni odbor Zveze brezbožnikov sklenil Dolores Ibaruri — tako je namreč njeno pravo ime — povabiti v Moskvo, kjer bi predavala o problemih ateizma v Evropi. V Moskvo jo pričakujejo nekako sredi aprila.)

KULTURNI OBZORNIK

Prof. Grebenc: Moderno pohištvo po narodnih motivih

I. in II. del. Ljubljana 1938. Izdala in založila kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani. Cena brez poštne 250 din.

S to monumentalno mapo 24 velikih prilog, na katerih so zbrani motivi slovenskega pohištva s starimi pristanijskimi ornamenti, sta storila prof. O. Grebenc in banska uprava velika delo: postavila sta nov temelj za slovenski moderni slog v notranjem pohištvi, ki naj bi izpodrinil v določenih delih naše dežele tovarniško posnemanje mednarodnega brezličnega blaga. V vseh panogah našega življenja iščemo namreč sedaj v pristno slovensko podobo, tako v duhovnih stvarih, kakor tudi v tvarnih oblikah ter skušamo dosegati tisto našo formo, v kateri bi slovenstvo zapet zaživelo v prvotni enotnosti, ki jo je moderni svet s svojo razredno diferenciacijo ter duhovno razdrobljenostjo in nekritičnim posnemanjem tujine razbil. Z

pred leti smo se zavedali, kako na primer izumira izrazito naša kmečka hiša, ki jo že po vseh namočestaj tipične mednarodne »vile«, ki tako etrašno kvirajo slovensko lice naših letovišnih mest, na pr. Bleda, ki mu je prav to hlastanje najprej za nemškimi potem pa za modernim mondenim slogom zapadnih vele mest popolnoma ubilo značaj »slovenskega bisera«. Namesto da bi Bled s svojimi lepimi hišicami v slovenskem slogu spremenili v edinstveno podobo slovenske pokrajine in duha, ki bi bil s svojo svojevrsnostjo gotovo še bolj privlačen tujcu, smo ga oropali domaćnosti in ga zniževali z ostalim zapadom, ki ni za tujca nobena novost več in je zato morda dolgočasen. Opozorjamo na Zakopane in na zakopanski slog, ki povečava zadovoljstvo letoviščarjev. Zato je prav, da je banska uprava že pred leti izdala zakon, s katerim je zaščitila našo zunanost v takih letovišnih mestih ter predpisala slovenski slog dotične pokrajine za obvezo v novih stavbah. In tako vidimo, da je danes modernizirana slovenska hiša iz teh krajev prešla že v Ljubljano samo, ter da se tako mešanostva samo zaveda znova svoje notranje zveze s kmetstvom in slovensko preteklostjo ter išče sinteze preteklosti s sodobnostjo.

Prav tako kakor naj bo v teh krajih zunanost hiš v skladu s pokrajino in njenim duhom, pa mora biti v skladu s hišo tudi notranja oprema, pohištvo in prostor. Nikakor pa nam pri tem ne gre za natančno posnemanje in prestavljanje starih hiš v novi čas, kar bi bila v nekem smislu nesmisel, kajti s tem bi zanikali vse razvoj etoletja po higijeni in praktični plati, temveč v stare oblike in ornamente prenesimo novo modernizirano pohištvo, ki bi tako dobila pečat slovenskega duha in slovenske domaćnosti, da bi prav tako služilo udobnosti kot moderno tovarniško mednarodno blago. In prav temu namenu je posvečena priložna knjiga z načrti o modernem slovenskem pohištvi po narodnih motivih, ki jih je izvršil prof. O. Grebenc, izdala pa v svoji založbi bolj poklicana čuvarica slovenskih narodnih vrednot — banska uprava.

Prof. O. Grebenc že 40 let študira slovensko obrtno folkloro, predaval pa je na raznih tehniških šolah in drugod ter ji je tako povertel vse svoje življenje. Znan je njegova zbirka narodopisnega blaga, ki jo je zbiral vsepovsod, pa vseh kottihih naše dežele ter jo je pred leti kupila banska uprava (dr. Natlačen) in poklonila muzeju, kjer je zdaj že deloma urejena, deloma pa že čaka primernih prostorov. Tako je iskal v ljudsko dušo, kakor ee kaže v oblikovanju predmetov, ki jih je kmet, tedaj tudi še obrtnik obenem, potreboval v svojem življenju. In odpirale so se mu značilnosti gorenjskega alpeškega sloga in belokranjskega, kakor tudi štajerskega in ljubljanske okolice ter ugotavljal, da je imela ekoraž vsaka fara svoje oblikovne posebnosti, ki pa so bile v skladu z geografskim položajem. Kakor je slovenska duševnost vplivana zaradi zemljepisne lege slovenskega naroda od vseh strani od tujih kultur, tako je tudi v našem narodopisju težko odkriti pristno originalno podobo. Prof. Grebenc je pravilno ravnal, da ni teh oblik generaliziral, kot na pr. nekateri gorenjsko alpeko nošo za edino predstaviteljko slovenske noše, temveč je za vsak okraj, za vsako faro skušal dosegati njeno značilnost ter jo podal kot svojevrsno dotičnega kraja, ki bi je bilo škoda uničiti in ne izbrati za nov čas. Svoji mapi 24 velikih strani načrtov je dodal kratek uvod o pomenu slovenske ljudske umetnosti, ki jo nekako zasleduje od polovice 18 veka pa do propada v XIX. in XX. etoletje ter ugotavlja, da so najstarejši ornamenti izključno verskega značaja, la so vzeti iz cerkvenega življenja in cerkvenih predmetov (srček nima prvotno etotičnega smisla, temveč religioznega, ter je šele pozneje dobil tudi ljubavni pomen). Pozneje se je razvila patriotična simbolika (majolike z orlom) ter nato nacionalna (lipa). Toda kakor je slovensko narodopisje zelo pestro in zelo pod vplivom tujega narodopisja, je vendar gledanje na oblike ter način uporabljanja

slovenski in originalen. In to originalnost gledanja in nekaterih oblik naj prevzame tudi moderni slovenski človek, ki ee bo tako obrnil od tujih oblik k domačemu duhu ter se tako duhovno strnil s etoletji prednikov, ki jih še ni pokvaril dotik s svetom in mednarodno, na debelo proizvajajočo industrijo.

Sicer pa čaka slovensko narodopisje kot znaost se velika naloga, ločiti naše od tujega, kar bo gotovo zelo težko, toda je pa že nujno. Zda je izdal prof. Grebenc prva dva dela modernega pohištva po narodnih motivih, ki naj služita predvsem našim obrtnikom in strokovnim šolam, pa tudi vsem, ki bi si hoteli izbrati za svoje privatne sobe, še bolj pa za reprezentativne lokale slovenskega pohištva. Na 24 straneh prinaša načrte za posamezne dele notranje opreme naših sob v natančnem merilu ter z oznako tehnične izvedbe, tako da more obrtnik po njih izdelati pohištvo. Tako je obenem odprl pot temu narodnemu pohištvi, kajti odelej ne bo treba za vsak primer dajati delati načrte arhitektom, na drugi strani pa je tudi znanstveno ugotovil posebnosti določenega kraja, kajti v vsak kraj ne spada katera koli oblika pohištva, temveč resnično le tista, ki je poglana iz dotične zemljepisne in zgodovinske nujnosti.

Tako je podal doslej v tem dvojnem zvezku motive štirih važnih delov notranje opreme, namreč mize, stola, postelje in omare iz devetih naših pokrajin: iz Bele Krajine, Prekmurja, Dravskega polja, Notranjske, ljubljanske okolice, Kumljanskega Zasavja, Bohinja, Kamniške okolice in Savinjske doline. Pri vseh teh motivih je podan najprej celotni predmet in tih tudi štirih barvah, nato načrt izdelave ter najrazličnejši ornamet v njegovem obziru in plastiki. V drugem delu pa je 26 motivov iz 26 pokrajin, oblik in ornametov, ki ee nahajajo na posameznih miznih nogah, ter predstavljajo v simbolih altarček, hostijo, tabernakelj, prižnico, opovednico, zvonček, monštranco, sveta imena, kelih, letnice itd., itd. Tako je ta drugi del lepa zbirka narodnih motivov, ki iz golih črt prehajajo že v smisel in simbolizirane predmete, ter so uporabljivi tudi drugje, ne morda samo na mizni nogi. Izbiro dovolj za obrtnika in za ljubitelja slovenske domaćnosti.

Prireditelj teh načrtov sam je mnenja, da ni treba suženjsko posnemati teh oblik v takem merilu, kot ga podaja, in motivov na tistem mestu, kot so narisani, temveč nudi samo nekaj osnutkov za izhodišče, iz katerega naj požeeno novo prirejanje starih, pristno slovenskih motivov, v kolikor se kot slovenski seveda dajo določiti. Iz teh osnutkov naj učitelji in obrtniki samo črpajo pobude za novo ustvarjanje na starih temeljih ljudske umetnosti, ki bo tako postala resnično zopet ustvarjalna ter potrebna osnova, na kateri naj stoji naša slovenska umetnost tudi v etnotni obrti. In ta namen ima ta reprezentančna izdelana mapa načrtov.

Sedaj je samo še odvisno od občinstva, kako bo segalo po teh osnovah, ki jih kot oficiale daje banska uprava v roke ljubiteljev naše slovenske domaćnosti. Prav pravi prof. Grebenc v uvodu, da bi morali biti naši letoviški kraji opremljeni čimbolj v našem slovenskem slogu, da bomo torej delali na tujca vtis, da imamo nekaj svojega. Zanimivo je, da prav zadnji angleški potopisec naših krajev, o katerem sam govoril pred dnevi, pravi, da je iz vseh pokrajin v Jugoslaviji ondesel po kakšen značilen svojstven vtis, samo od Slovenije ne, razen tega, da je pokrajina zelo lepa, morda najlepša ter da je preživel dobro, udobno in veselo. To se pravi, da smo že popolnoma prešli v zapadno »izenračenje« ter ne nudimo vtiska svojevrsne narodopisne skupine. In temu bi morala od pomoči prav naša letovišča z uporabo izbranega zunanega hišnega in notranjega pohištvenega sloga, ki pa naj bi se uveljavil tudi po naših javnih lokalih, gostilnah, občinskih zbornicah in pisarnah, župnijskih uradih, po šolah v vaseh in drugod.

K vsemu temu moderniziranju starega sloga iz časov, ko so bili Slovenci še enoten razred (kmetiki) in enoten narod v »podzemlju«, pa strnjeno v duhu, katerega etoleten izraz je tudi slog naših bivališ in opreme, naj pomaga tudi ta knjiga monumentalne oblike in opreme, ki etane (oba dela ekupaj) 250 din, in se naroča pri prof. O. Grebencu, Ljubljana, Cesta 29. oktobra, št. 7 ter pri kr. banški upravi VIII. oddelek. Pozneje se bo dobila tudi po vseh knjigarnah. Ker je delo izšlo v omejeni nakladi, opozarjamo na željo založništva na vse privatnike in obrtnike ter javne instituite, naj pravočasno naroče ta zvezek pa tudi poznnejšega (III. in IV.), da bo e prednaročilom zagotovljen pravočasni izid celega dela. td.

Stanko Premrl: Tri velikonočne pesmi

V samozaložbi (II. natje) je izdal St. Premrl tri svoje velikonočne pesmi, ki so izšle sedaj v najprimernejšem času in ki ee bodo mogle z velikim pridom razširiti med slovenske cerkvene pevke zbere, vzpodbujajoč njih e svojo kvaliteto k plemeniti umetnosti velikonočnega petja.

V vseh treh pesmih je skladatelj zadržal svoj lastni slog, ki mu je tekom dolgega plodnega ustvarjanja dal dokončno in v vse smeri dogrnano podobo. Ta Premrlv slog je z ene strani opt na tradicijo katoliške cerkvene glasbene umetnosti — z druge strani pa ee je naslonil na dognanja časovnih in plemenitih stilnih vrst: pozna romantika z umirjeno, impresionistično barvitostjo eta dodal svoje; močno pa ee je v tej glasbi vzpostavil tudi slovenski duh z neko tipično odkritostjo in toplino, ki je lastna morda še celo vipavskemu človeku, postavljenemu v prijazno pokrajino kraških planot in trtnh gor. Od tu neka zdrava zaenosenost, pomešana s toplo otožnostjo, ki si najdevata izraza v lepo v sločinih melodijah, v sočini harmonijah in v živahnju razpredenemu ritmu. Vsemu pa je podlaga dogrnana in strokovno dograjena ekladateljska tehnika.

Pesem »Poglejte, duše« je zložena za mešani zbor s spremljavo orgel. Pevski del je jasen in preprost, bogat v izrazu melodičnih obkov; spremljava pa je pisan barvni okvir, ki dviga čustveni zanos spričo visokih pojmov veličastnega vetaenja. — »Danica evitela« je enoglasni zbor e spremljavo orgel in spada med one skladateljeve umetnine, ki jih je ustvaril trenutni, napeti duševni navdih in ki nosijo v svoji lirčni barvani kratki podobi izraz pričetnega, v čiste tonske oblike vjetega doživlja. — Nekako nasprotje tega pa je mešani zbor »Zveličaj naš od smrti vatane«. V njem so zajete muzikalne estavne himnične značaja in v celotni, jasno in simetrično grajeni

Velik napredek orodnih telovadcev ZFO

Prvak za leto 1939 je postal Fric Natlačen

Nedeljske tekme za orodno prvenstvo Zveze fantovskih odsekov, ki so bile v Celju so pokazale velikanski napredek naših orodnih mojstrov. Vsi brez izjeme so zelo napredovali, zlasti pa oni mladi borci, ki so prišli v zadnjem času v krog naših vrhunskih telovadcev. Bila je to prva taka prireditelj v naši državi ter so ji gledalci ves dan, zlasti pa popoldne, ko je bila dvorana ljudske posojilnice nabit polna, sledili z največjim zanimanjem. Organizacija tekem je bila brezhibna in sodniški zbor je izvrševal svoj težek posel z največjo vestnostjo in hitrostjo. Vodja tekmovalstva je bil Ivo Kermavner, predsednik sodniškega zbora pa Jože Hvale.

Tekme so se pričele popoldne z obveznimi vajami na vseh štirih glavnih orodjih. Prvih sedem tekmovalcev je prišlo v finale, ki so pri popoldanski akademiji nadaljevali s poljubnimi vajami, dočim so ostali takoj po obveznem delu absolvirali poljubne vaje. Od 14 prijavljenih tekmovalcev se jih je pojavilo pri tekmah 13; kajti štirinajsti, br. Hercig iz Celja, se tekom ni mogel udeležiti, ker ima na roki rano, ki ga je za dalj časa onesposobila za telovadbo. Škoda, da ta najmlajši telovadec ni mogel sodelovati, ker je zelo dober, zlasti na konju. Med tekmo sta dva (br. Jezeršek in Piliš) odstopila, ker sta se med samim tekmovaljem toliko poškodovala, da nista mogla dokončati tekme.

Kakor smo že omenili, je bil napredek od lanskega mladinskega tabora izredno velik. To velja zlasti za vaje na konju, bradlji in drogu, dočim krogi niso bili na isti višini, čeprav je bilo opaziti tudi na tem orodju zelo razveseljiv napredek. Obvezne vaje so izvajali skoraj vsi po dvakrat, ker se je vsakdo poslužil tozadevnega določila v tekmovalnem redu; nasprotno pa je bila dovoljena pri poljubnih vajah samo enkratna izvedba. Nekateri zaradi tega niso hoteli toliko tvegati in zato so pokazali manj kakor pa dejansko premorejo. Drugi so pa zopet tvegali vse in so vaje izvedli odlično ali pa se jim je ponesrečila, kar velja zlasti za Janeža na drogu in Jezerška na bradlji. Velika škoda za ti dve vaji (zaradi njune ocene), kateri sta pokazala omejenega tekmovalca občinstvu pred, oziroma po tekmi z največjo sigurnostjo in eleganco.

Mnogo lepega in zanimivega so nam pokazali tekmovalci pri poljubnih prostih vajah. Popolnoma v drugo smer gredo sodobne proste vaje, kar so nam zopet potrdili naši fantje v Celju. Današnjemu vrhunskemu telovadcu služijo tla za orodje in zato vidimo razne vrstolomne in druge gimnastične gibe ter sodobno talno telovadbo.

Neštevilno prostih premetov nazaj in naprej so imeli vpletenih v svojih sestavah, razne prevale in prevrate v stoji, sklopke iz raznih položajev, globoki predkloni in zakloni, močne razkoračene stoji in celo nekaj lepih »paga« smo videli itd. Sestave, ki so jih pokazali zlasti Janež, Natlačen, Frankič, Kokot in Čop so bile res prvotne in v vsakem pogledu vrhunske. In tudi drugim bi delali krivico, če jim ne bi priznali njihove originalnosti, težkočo in sodobnost talne telovadbe ter gimnastike.

Na bradlji sta bili dve vaji: obvezna in poljubna. Obvezna vaja večini ni delala preglatve, razen proste gornje razkove. V poljubnih vajah smo pa videli nešteto krasnih točev od stegnjenih opore, v katerih sta se odlikovala zlasti Frankič in Janež. Škoda, da se je Frankič ponesrečil toč v stoji sredi bradlje. Tudi na konju sta bili dve vaji. Obvezno so skoraj vsi dobro izvedli, le pri nekaterih se je videlo, da jim še manjka vaje v

lepih metih. Tu se je najbolj odlikoval Natlačen, ki izredno visoko meče noge. Njegovi strigi so taki, kot jih vidimo pri Švicarjih in Nemcih. Natlačen ima krasen in težek konec v svoji poljubni vaji. Veselje je gledati tega fanta na konju. Na krogih večini manjka potrebne moči, kar gre pa seveda na račun sodobne orodne telovadbe, ki zahteva samo koleb. Zato so bile razpore redke in tudi razovnih stoji ni bilo dosti. Kermavner Franc nam je pokazal precej dobro razpore v stojli. Zadnja točka so bile vaje na drogu, ki je najbolj priljubljeno orodje tako za telovadca kakor za gledalca. Tu so se najbolj odlikovali Janež, Frankič, Varšek, Natlačen in Kermavner. Presenetil je vse gledalce Janež s svojim začetkom: kolebno z nadprijemom dvojni obrat v zakolebu v reso in potem odkolebno prekrizni prijem z desnico pod levo in s podkolebom naupor s celim obratom v levo in s soročnim izpustom sonočni odbočni premah v levo s celim obratom v levo do rese. Dalje je bilo nešteto predmetov iz veletočev, potem iz nožne stoji na drog premeti naprej in nazaj, plojni skoki iz odloča s podpr. itd.

Prve orodne tekme za prvenstvo ZFO so pokazale, da je orodna telovadba pri Zvezi fantovskih odsekov na zelo visoki stopnji in pri tej organizaciji na pravi poti. Druge take tekme, ki bodo prihodnje leto, bodo pa pokazale še večji napredek in to v kvantiteti in kvaliteti.

Med tekmovalnimi točkami so nastopili celjski člani, članice, mladi in mladenke s prostimi vajami, z zastavami in rajanjem ter so želi za svoje lepo izvajanje mnogo odobravanja navdušenega občinstva.

V naslednjem prinašamo še rezultate tekem: Rezultati na posameznih orodjih

Drog: 1. Varšek Ivo, Ljubljana-Vič, 58.50; 2. Frankič Oskar, Jesenice, 57.81; 3. Zeleznik Franc, Jesenice, 57.35 točk.

Bradlja: 1. Natlačen Fric, Jesenice, 55.65; 2. Zeleznik Franc, Jesenice, 54.17; 3. Varšek Ivo, Ljubljana-Vič, 54.16 točk.

Konj: 1. Natlačen Fric, Jesenice, 59.36; 2. Varšek Ivo, Ljubljana-Vič, 56.74; 3. Zeleznik Franc, Jesenice, 55.53.

Krogi: 1. Natlačen Fric, Jesenice, 57.13; 2. Varšek Ivo, Ljubljana-Vič, 55.77; 3. Zeleznik Franc, Jesenice, 55.53 točk.

Prosta vaja: 1. Natlačen Fric, Jesenice, 38.17; 2. Janež Karel, Sv. Helena, 37.14; 3. Frankič Oskar, Jesenice, 36.23 točk.

Skupni rezultati: 1. Natlačen Fric (Jesenice) 267.34 točk; 2. Varšek Ivo (Vič) 258.02; 3. Zeleznik Franc (Jesenice) 256.84; 4. Frankič Oskar (Jesenice) 251.35; 5. Kermavner Franc (Kranj) 238.72; 6. Legan Jože (Jesenice) 225.75; 7. Janež Karel (Sv. Helena pri Ljubljani) 224.11; 8. Slavko Kokot (Celje) 221.57; 9. Čop Avgust (Jesenice) 219.84; 10. Vidmar Milar (Jesenice) 217.41; 11. Čajhen Viktor (Celje) 175.28; 12. in 13. mesto sta zasodla Jezeršek Ivo (Komenda) in Piliš Konrad (Celje) s 110.54 in 108.87 točkami, ki sta pa pred zaključkom odstopila od nadaljnjega tekmovalstva zaradi poškodb.

Po končanih tekмах je predsednik sodniškega zbora g. Jože Hvale razglasil izid, pri čemer je vodja tekmovalcev Ivo Kermavner razdelil tekmovalcem darila. Fric Natlačen je kot prvak ZFO prejel prehodno darilo, pozlačena Plečnikovega orla in plaketo. Ostali so dobili plakete in diplome.

Gledalci so prirejali Natlačen in ostalim tekmovalcem prave ovacije. Akademija se je zaključila s himno slovenskih fantov, ki jo je pela vsa dvorana.

Šport zadnje nedelje

V državnem liga prvenstvu so bili preteklo nedeljo ti-le rezultati:

SK Ljubljana : SK Jedinstvo (Belgrad) 2:0 (1:0).

Bask : Hajduk 3:1 (1:0).
Gradjanski (Zagreb) : BSK 1:0 (1:0).
Hašk : Jugoslavija 3:0 (1:0).
Slavija (Var.) : Gradjanski (S) 2:0 (1:0).
Slavija (Sarajevo) : Zemun 1:1 (1:1).

Ligaška tabela do prihodnje nedelje je:

1. BSK	16	12	3	1	48:12	27	točk
2. Gradjanski (Zagreb)	16	10	2	4	35:14	22	"
3. Hajduk	16	9	4	3	42:22	22	"
4. Hašk	16	8	4	4	30:18	20	"
5. Jugoslavija	16	9	2	5	31:19	20	"
6. Bask	16	5	6	5	22:23	16	"
7. Jedinstvo (Belgrad)	16	6	2	8	25:33	14	"
8. Slavija (Sarajevo)	16	5	3	8	24:29	13	"
9. Ljubljana	16	5	3	8	14:32	12	"
10. Slavija (Varaždin)	16	3	3	10	20:39	9	"
11. Zemun	16	3	3	10	17:43	9	"
12. Gradjanski (Skoplje)	16	3	2	11	18:46	8	"

Nedeljski program je naslednji:
V Sarajevu: Slavija : Ljubljana; v Skoplju: Gradjanski : Bask; v Zemunu: Zemun : BSK; v Belgradu: Jedinstvo : Hašk, Jugoslavija : Slavija (Varaždin); v Zagrebu: Gradjanski : Hajduk.

Druge domače tekme:

Maribor : Zelezničarji 1:1
SK Svoboda : SK Bratstvo 2:1
SK Reka : SK Kranj 2:2
ZSK Hermes : SK Jadran 1:0

Inozemski nogometa:

Italija: Torino:Novara 1:1, Lazio:Milano 2:1, Bologna:Liguria 1:1, Livorno:Juventus 1:0, Bari: Triestina 0:0, Genova:Luchese 4:1, Ambrosiana: Modena 4:2, Napoli:Roma 1:1. — Na prvenstveni tabeli še vedno vodi Bologna s 34 točkami.

Francija: V prvi francoski nogometni diviziji so bili danes doseženi naslednji rezultati: Racing :Roubaix 1:1, St. Etienne:Sete 3:1, Havre:Lille 1:0, Marseille:Rouen 1:0, Cannes:Metz 2:1, Sochaux:Fives 4:2, Lens:Excelsior 1:0, Strassbourg: Antibes 2:1.

Irska : Madžarska 2:2

Irska : Škotska 2:1.

ekladbi je oživilen zanos radosti in veličastja, kot ga nosi v sebi zaveet Kristovega vstajenja.

Skladbe so lično opremljene in imajo na naslovnih strani vsebinsko primerno grafiko slikarja Toneta Kralja. — Partiturni izvod stane 8 din.

V. U.

Po športnem svetu

Briger Ruud v zatonu

Kaže, da je Birger Ruud pozabil, kako je treba ekakati za zmago. Na ekakalnici na Drafenkolnu je ta svetovni mojster zopet zasedel samo tretje mesto. Prvi je novi norveški mož Viktor Clock, ki je skočil 75 in 70.50 m ter dosegel 232, t. Drugi je bil Hilmar Myhra, tretji pa Birger Ruud, ki je za svoja dva skoka 75 in 72 m prejel samo 229,2 t.

Norveški amaterski boksarski prvaki

V Sharpborgu so se vršila prvenstva norveških boksarjev in so postali prvaki od mušje teže navzgor tile možje: Absjörn Berhansen, Wilhelm Wilhemsens, Fridrik Johansen, Kaare Barsten, Karl Dehn, Odvar Gulbrandsen, Björn Johnsen in Georg Lian.

Cross-country

Zagrebska lahkoatletska podzveza je imela v nedeljo na 7800 m dolgi progi cross-country. Zmagal je Kotnik v času 25:05.06.

V Mariboru so pa tekmovali v cross-country za prvenstvo Maribora seniorji in juniorji. Pri seniorjih je zmagal na 7500 m dolgi progi Zupan od Zelezničarja v času 28:20, pri juniorjih C pa na 2500 m dolgi progi Karlin od Zelezničarja v času 9:25.

Sestanek zagrebskih in ljubljanskih nogometašev

V nedeljo so imeli zastopniki zagrebskega in ljubljanskega nogometa sestanek zaradi reorganizacije jugoslovanske nogometne zveze in so po daljši debati izdali za javnost naslednji komunikacije:

»Danes so se sestali zastopniki ZNP in LNP na informativnem sestanku, ki je potekel v prišrenem duhu. Soglasno je bilo ugotovljeno, da je reorganizacija JNZ neobhodna in nujna. Obe strani sta dali svoje sugestije k temu vprašanju. Zastopniki LNP so podtržili željo, da bi ta akcija izrpalala vse možnosti mirnega sporazumevanja. Končno je bila izražena soglasna želja, da ostaneta obe podzvezi v stalnem stiku in bo v ta namen LNP predložila svojo željo, ZNP pa bo izdelala podroben načrt k svojemu predlogu o reorganizaciji Jugoslovanske nogometne zveze.«

Medklubska tekma v slalomu ASK Gorenjca

V medklubskem slalomu, ki ga je priredil v nedeljo ASK Gorenjec na Crnem vrhu na progi s 520 m dolžine in z 90 m višinske razlike ter z 11 vratici so zmagali:

Pri ženskah: Praček Alojzija (ASK Gorenjec) 2:16.2.

Pri seniorjih: Klein Bruno (SK Skala) 1:26.

Pri juniorjih: Stumpfcl Tone (Skala) 1:30.2.